

**ОБЩИНСКИ ПЛАН
ЗА РАЗВИТИЕ НА ОБЩИНА ДРЯНОВО
2006 – 2013**

Съдържание

	Наименование	Стр.
	Съдържание	2
I.	Въведение	3
I.1.	Основание и процес на разработване на общинския план за развитие	4
II.	Анализ на социално-икономическото развитие на общината	5
II.1.	Оценка на географското положение и природните ресурси – фактор за развитие	5
II.1.1.	Географско положение	5
II.1.2.	Територия	5
II.1.3.	Релеф	6
II.1.4.	Климат	6
II.1.5.	Почви	7
II.1.6.	Води	7
II.1.7.	Полезни изкопаеми	8
II.1.8.	Растителност и животински свят	8
II.2.	Анализ на състоянието, процесите и тенденциите в развитието на местната икономика	9
II.2.1.	Основни характеристики	9
II.2.2.	Промисленост	16
II.2.3.	Селско и горско стопанство	25
II.2.4.	Туризм	32
II.2.5.	Търговия и услуги	39
II.2.6.	Строителство	42
II.2.7.	Транспорт	42
II.2.8.	Общински бюджет	43
	SWOT анализ на местната икономика	44
II.3.	Анализ на състоянието, процесите и тенденциите в социалната сфера, културата и спорта	46
II.3.1.	Население - основни демографски характеристики	46
II.3.2.	Социални дейности.	48
II.3.3.	Здравеопазване	52
II.3.4.	Образование	54
II.3.5.	Трудова заетост и безработица	59
II.3.6.	Култура	65
II.3.7.	Спорт	71
II.3.8.	Младежки дейности	74
	SWOT анализ на социалната сфера	76
II.4.	Анализ на техническата инфраструктура и териториалното устройство	77
II.4.1.	Транспортна инфраструктура	77
II.4.2.	Енергийни мрежи и системи	81
II.4.3.	Водостопанска система	82
II.4.4.	Комуникационни мрежи и системи	84
II.4.5.	Селищна мрежа и териториално устройство	85
	SWOT анализ на техническата инфраструктура и териториалното устройство	87

II.5.	Анализ на околната среда	88
II.5.1.	Основни компоненти на околната среда	88
II.5.2.	Система за управление на отпадъците	91
II.5.3.	Защитени територии, биологично разнообразие	92
II.5.4.	Зелена система	94
	SWOT анализ на околната среда	95
III.	Част 3 – Стратегия за развитие	98
III.1.	Визия	98
III.2.	Стратегически цели /приоритети/	98
III.3.	Специфични цели и мерки за постигане на приоритетите	98
IV.	Част 4 – Реализация на ОПР.	100
IV.1.	Описание на съвместни дейности и проекти със съседни общини и други териториални и организационни структури.	100
IV.2.	Индикативна финансова таблица.	101
IV.3.	Организация на изпълнението на Общинския план за развитие /ОПР/	114
IV.4.	Система и процедури за наблюдение и оценка на изпълнението на ОПР /вкл. индикатори за наблюдение на изпълнението/.	114
	Актуализация на ОПР	
IV.5.	Мерки за осигуряване на публичност и прозрачност при реализацията на ОПР.	118

I. Въведение

I.1. Основание и процес на разработване на общинския план за развитие.

Планът за развитие на община Дряново за периода 2006-2013 година е разработен на основание на Закона за регионално развитие от 2004 год., като са ползвани и методическите указания на Фондацията за реформа в местното самоуправление. В процеса на разработване на плана е ползван опит на консултанти от Сдружение „Болкан Асист”. При изготвянето на общинския план за развитие са взети предвид приоритетите и насоките за развитие на страната, региона и областта, ползвани са предишни и настоящи общински, регионални и национални документи, справки и статистически данни.

Общинският план 2006-2013 ще има изключително важно значение за определяне насоките за развитие в следващия стратегически период с оглед предстоящото членство на Република България в ЕС и значително променената среда, в която ще функционират всички национални структури и териториални единици. Това най-вече ще се отнася за въвеждането на ясни правила на работа, децентрализация на дейностите, сериозни финансови средства (както национални, така и на ЕС) за провеждане на силна местна политика, максимално мобилизиране на собствените сили и ресурси.

Разработването на общинския план се осъществи в периода януари-юни 2005 год., като в процеса на изготвянето му участваха голям брой местни експерти от всички сфери. Включени бяха представители както на общинската администрация, така и на държавни структури, на частния бизнес, на сдружения и съюзи от неправителствения сектор. Формирани бяха три работни групи, отговарящи на основните приоритетни сектори на общината, респективно “Икономическо развитие”, “Социална сфера” и “Инфраструктура, териториално устройство и околна среда”. Най-важните процедури, генералните насоки и контролът при разработването на плана се направляваха и координираха от Управителна група.

Работата по общинския план премина през два основни етапа - изготвяне на подробни анализи по сектори, включително анализи на силните и слабите страни, възможностите и заплахите. Първият етап (м. януари-април 2005) бе свързан с набиране и обработване на данни за анализите. Ползваха се статистически данни, предишни разработки, налични справки и информация в общинската администрация. Допълнителна информация бе набрана от външни институции в зависимост от сектора. С много голямо значение за качествения анализ на ситуацията, извеждане на тенденции, очертаване на проблеми и набелязване на насоки за развитие се оказаха експертните констатации и мнения по различни въпроси от аналитичните раздели на плана. Във втория етап (м. май-юни 2005) се разработиха визия, приоритети и цели за развитие, конкретизирани в мерки и дейности към всеки приоритет и съответните цели.

В процеса на изготвяне на общинския план бе дадена възможност за активно участие на широката общественост, като периодично се предоставяше информация в местните медии за хода на работата, проведено бе обсъждане на работен вариант на документа, след което бяха отразени направените рационални забележки и предложения.

II. Анализ на социално-икономическото развитие на общината

II.1. Оценка на географското положение и природните ресурси - фактор за развитие.

1.1. Географско положение

Община Дряново по административното деление на Република България е в състава на област Габрово. Разположена е в средната част на Предбалкана и е оградена от общините Трявна, Габрово, Севлиево и Велико Търново. Намира се в рамките на Северен централен планов район на Република България.

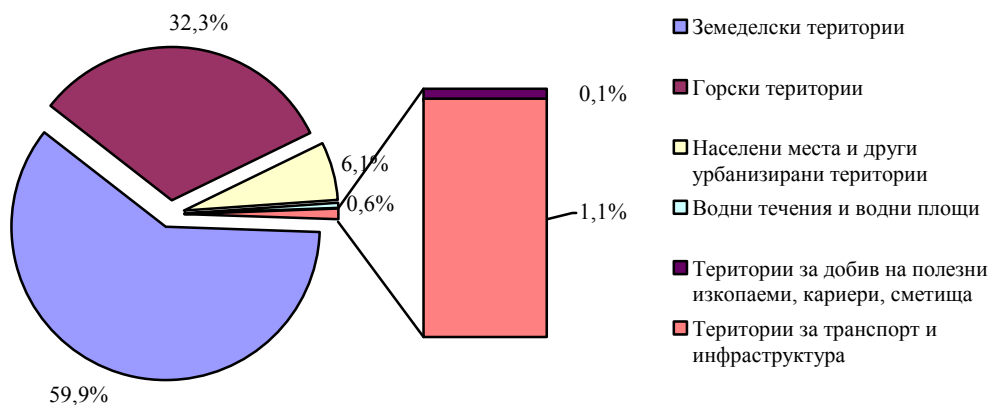
Площта, върху която е разположена общината, е 248,5 кв. км., което представлява малко повече от 0,22 % от територията на страната.

Град Дряново се намира на 22 км от гр. Габрово, на 24 км от гр. Велико Търново, на 17 км от гр.Трявна и 34 км от гр. Севлиево. Градът е ситуиран на първокласен път Е-85 Русе – Велико Търново – Габрово – Шипка – Казанлък – Стара Загора. През него преминава основна железопътна артерия, свързваща Северна и Южна България: Русе – Горна Оряховица – Дъбово – Стара Загора – Подкова. Най-близкото летище е в Горна Оряховица и се намира на 40 км.

1.2. Територия

Територията на общината към 31.12.2003 г. обхваща:

Вид на териториите	Площ /дка/	%
1. Земеделски територии	148845	59,9
2. Горски територии	80211	32,3
3.Населени места и други урбанизирани територии	15153	6,10
4 Водни течения и водни площи	1473	0,6
5. Територии за добив на полезни изкопаеми, кариери, сметища	138	0,05
6. Територии за транспорт и инфраструктура	2613	1,05
Общо	248433	100
Защитени територии /в т.ч./	3443	1,40

Най-голям дял от територията на общината заема земеделската земя - 59,9 %, на следващо място са горските територии, съставляващи 32,30 %. Населените места и другите урбанизирани територии представляват сравнително нисък дял – 6,10 %. Още по-нисък е дялът на териториите заети от водни течения и водни площи - 0,6 %, а териториите за транспорт и инфраструктура са 1,05 %. Защитените територии заемат едва 1,40 %.

Територията на общината е разпределена на 19 землища, като най-голямо е землището на село Царева ливада, представляващо 12,94%, на следващо място е това на село Гостилица, представляващо 11,89 % и на трето място е това на град Дряново – 10,35 %.

1.3. Релеф

Дряновската община се характеризира с разнообразен полупланински релеф, характерен за Предбалкана и средната част на Стара планина. Релефът на района е силно пресечен и представлява поредица от долини, прорязани от дерета и оврази, тесни ридове и била със стръмни склонове. Хоризонталното разчленение на релефа варира от 1,5 до 3 км., а вертикалното от 100 до 200 м. В територията на Дряновска община влиза платовидното възвишение “Стражата”, където се намира най-високата точка – “Минин чукар” с надморска височина 704 м. Скалните образувания са карстови, като са оформени група от пещери “Андъка”, “Бачо Киро” и “Поличките”.

Дряновската река и нейният приток - река Андъка проломяват Страженското възвишение, като образуват живописни, но трудно проходими проломи. Реката силно се всича в баремските варовици и формира скаровидната си долина. По нейното протежение върху двата бряга се разпростира гр. Дряново.

Надморската височина на община Дряново, в посока север-юг, се колебае от 180 – 640 м.

Общината попада в периферията на Горнооряховската сеизмична зона. Според контурите на зоните могат да се наблюдават възможни огнища на земетресения. Това са магнитутни нива, от които може да се очакват въздействия върху земната повърхност от IV- VIII степен по скалата на Медведев – Шпонхойер - Карник. Като най-тежка се прогнозира сеизмичната обстановка в центъра на град Дряново и селата Скалско, Гостилица и Радовци.

Град Дряново се характеризира с линиярната си конфигурация, разположен по долината на р. Дряновска. Надморската му височина е от 234 до 300 м. Обграден от съседните ридове и хълмове се създава впечатлението, че е разположен високо в планината.

През значителна част от територията на общината, през землищата на селата Янтра, Скалско, Славейково, Гостилица преминава река Янтра, която описва живописни меандри

1.4. Климат

Климатът е умереноконтинентален, характеризира се със снежна, не много студена зима, късно настъпваща пролет, прохладно и влажно лято, топла есен с първи есенни застудявания в началото на ноември. Районът се характеризира с най-висока за страната годишна продължителност на слънчевото греене и липсващи мъгливи дни. Средната годишна температура е $10^0 - 10,5^0\text{C}$, като средната януарска температура е $1,3^0\text{C}$. Устойчивото задържане на отрицателните денонощни амплитуди

продължава 40 до 50 дни. Средната юлска температура е 21,9 °С. Абсолютната максимална температура - 40°С е измерена през месец август.

Средните годишни валежи в района са 750 мм - типични за земите с умереноконтинентален климат и вътрешно годишно разпределение. Максимумът на валежите е през пролетта (първичен) от м. март до първата половина на месец юни и вторичен – през есента. Минимумът на валежите е през лятото и зимата. При южните ветрове снегът бързо се стопява, а стичащите се води, заедно с пролетните валежи, причиняват понякога големи наводнения. Реките Дряновска и Янтра излизат от коритата си. Издигането на настъпващите неустойчиви въздушни маси през лятото са причина за развитието на мощна гръмотевично-дъждовна облачност, която поражда поройни валежи и градушка. Този характер на летните валежи се отразява неблагоприятно върху климата и става причина за интензивните ерозионни процеси по склоновете, както и за прииждането на реките.

1.5. Почви

Най-разпространени видове са сивите горски, алувиалните и делувиалните почви.

Сивите горски почви са характерни за районите с надморска височина до 1000 м. Образуват се в условията на умереноконтинентален климат и имат ясно изразен хумусен хоризонт. Притежават неблагоприятни физикомеханични свойства.

Алувиално-ливадните почви са разпространени предимно по поречието на река Янтра и река Дряновска. Намират се на заливните тераси на реките и са богати на скални материали и хумусни вещества.

Растителната покривка е формирана от мезофитните видове - мизийски бук, габър, горунд, изграждащи чисти и смесени фитоценози, които се намират в различно състояние. Антропогенната дейност се е отразила негативно върху тяхната продуктивност и структура. В състава ѝ участва едролитната и дребнолистна липа, клен и др.

1.6. Води

Водите са важен елемент на географската среда, който оказва влияние върху останалите елементи, както и върху живота и стопанската дейност на хората. Имат значение за формиране на релефа, оказват влияние на водоснабдеността на селищата, изкуственото напояване и за производство на електроенергия. Водните ресурси са важно условие за икономическото развитие на района. Те са в тясна връзка с климата, релефа и скалния състав. През територията на общината протичат две реки. Това са река Янтра и р. Дряновска с многобройните си притоци: Андъка, Рамадана, Мала дрянка и други. Дебитът на тези реки е малък. Те имат дъждовно-снежен режим с пролетен максимум и есенен минимум на оттока. Най-голяма е р. Янтра /286 км./, втора по големина река на Дунавската водосборна област в България. Тя се използва за напояване и отделни промишлени дейности. На река Янтра има изградени две водни електрически централи – ВЕЦ “Янтра” и ВЕЦ “Каломен”.

Минерални води

На територията на общината са известни два минерални извора – в близост до елата Чуково и Маноя. Поради малкия и силно променлив през различните сезони дебит / 0,5 л/сек / изворите не са регистрирани като значими.

1.7. Полезни изкопаеми

Дряновска община е бедна на полезни изкопаеми. Съществуват няколко строителни кариери, предимно за камъни. Площта на териториите за добив на

полезни изкопаеми и кариери е едва 138 дка, представляваща само 0,05 % от общата площ на общината. В момента е действаща само една кариера в с. Скалско.

1.8. Растителност и животински свят

Голямото разнообразие на релефните, почвените и климатичните условия на територията на община Дряново са създали условия за развитие на едно голямо многообразие от растителни видове. Горите са изградени предимно от широколистни листопадни и смесени горски и храстови групи. Основните видове, които заемат най-големи площи, са: бук, различни видове дъбове, габър и акация. От иглолистните видове най-често срещани са: бор и ела. Богато е разнообразието от дървесни видове, но тези, които дават облика на естествената растителност, са: бук, дъб и габър. Те се явяват и важна предпоставка на дървообработването и мебелното производство.

В района добре растат нискостеблени горски храсти, плодовете на които са с отлични вкусови качества, гъби и билки, свежи и зелени до късна есен, благодарение на летните валежи. Освен че са естествен фактор за почистване на атмосферата, горите дават убежище на дребен и едър дивеч.

По отношение на фауната регионът се характеризира с преобладаването на Северноевропейски животински видове. От едрите бозайници се срещат благороден елен, сърна и дива свиня. В планината са характерни някои хищници, като вълк, лисица, а от дребните - бялка, златка и язовец. Голямо е разнообразието на птици, влечуги и насекоми. В реките се срещат мряна, кефал, уклея, раци и други дребни водни обитатели. Различните видове животни могат да бъдат обект на ловен туризъм, има и редки и защитени екземпляри, които са ценни за изследователите. В своето единство тези елементи на заобикалящата ни среда създават благоприятни предпоставки за развитие на различни видове туризъм. Полезният дивеч се охранява и опазва от човека.

ИЗВОДИ:

1. Стратегическото разположение на общината определя многообразието от възможности за устойчиво развитие на региона. Разположението ѝ в Централната част на България дава възможност за развитие.

2. Регионът е изключително благоприятен за човешкия организъм, от климатична гледна точка, и е подходящ за възстановителен туризъм. Известни в страната са лечебните свойства на климата, които оказват положително въздействие върху заболяванията на дихателната, сърдечносъдовата система и опорно двигателния апарат.

3. Благоприятната екологична обстановка, в съчетание с нископланинския релеф и умереноконтинентален климат, са добра предпоставка за развитието на рекреационния туризъм и отдиха на гражданите, както и на полупланинското земеделие.

4. На този етап водните ресурси на общината не се използват рационално. Възможно е използването им за изграждане на малки водно-електрически централи, за съоръжения за напояване и рибовъдство и други.

II.2. Анализ на състоянието, процесите и тенденциите в развитието на местната икономика

2.1. Основни характеристики

Икономическото развитие на Община Дряново през последните години се характеризира с общите белези на икономическото развитие на страната като цяло. Почти във всички сектори на стопанството приключиха процесите по реструктуриране и приватизация на съществуващите предприятия. Провежданата структурна реформа се отличава и с някои негативни страни - високо равнище на безработица, недостатъчно използване на наличните мощности, загуба на традиционни и труден пробив на нови пазари.

В Община Дряново структуроопределящ отрасъл на промишлеността е „Търговия и услуги”, заемащ 47.5% от общия брой предприятия, следван от „Преработваща промишленост” с 21,4%. Най-голям относителен дял бруто продукция, реализирани нетни приходи и брой заети лица се падат на преработващата промишленост.

В отрасъл „Преработваща промишленост” водещо място заема подотрасъл „Производство на хранителни продукти” с относителен дял 39,1% от общия брой предприятия. На второ място е подотрасъл „Машиностроене” с 21,8% от общия брой предприятия.

Подотрасъл „Производство на хранителни продукти” реализира най-голям обем бруто продукция – 8217 хил.лева за 2003 година, като за 1999 година той е бил 1292 хил.лева, което показва увеличение с 6.5 пъти. В подотрасъла са заети и най-голям относителен дял от работещите лица – 14,6%, докато през 2000 година те са били 6,3%.

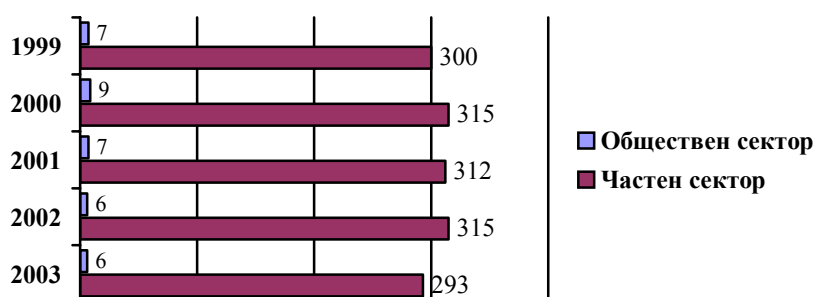
Макар и на трето място по брой предприятия „Производството на текстил и облекло” е вторият подотрасъл на промишлеността по обем бруто продукция, заети лица и реализирани нетни приходи.

През 2003 година в Община Дряново функционират 299 предприятия и фирми. Преобладаващ е дялът на частния сектор - 98%. В сравнение с 2000 година се забелязва тенденция на намаляване на броя на предприятията и фирмите в общественния сектор с 30%. Намаление се забелязва и в частния сектор със 7 %.

Брой на предприятия и фирми /нефинансов сектор/ по форма на собственост.

	1999	2000	2001	2002	2003
Общо	307	324	319	321	299
Обществен сектор	7	9	7	6	6
Частен сектор	300	315	312	315	293

Съпоставка броя на фирмите по форма на собственост за периода 1999-2003 г.

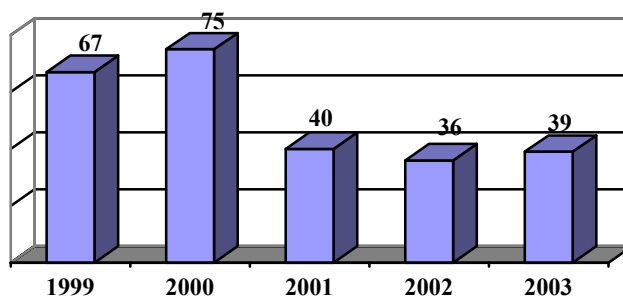

По данни на ТСБ - гр.Габрово, броят на новооткритите фирми през 2003 год. намалява спрямо 2000 год. с 48 %.

Новооткрити фирми

	1999	2000	2001	2002	2003
	67	75	40	36	39

Съпоставка броя на новооткритите фирми в община Дряново през периода 1999-2003

В структурата на общинската икономика най – голям относителен дял заемат микропредприятията до 10 заети – 90,6 % от общия брой. Същевременно най – голям относителен дял при формиране на бруто продукцията имат средните предприятия и фирми от 51 до 100 заети – 38,7 % през 2003 год.

Забелязва се тенденция на устойчивост при микропредприятията / до 10 заети /, тъй като поради липса на достатъчно средства повечето от предприемачите, започващи свой самостоятелен бизнес, се насочват предимно към търговски и ремонтни дейности.

Най-голям брой заети лица са в сферата на преработващата промишленост – 62.2% през 2003 година, следвани от заетите в търговия и ремонт – 14.6%.

За Община Дряново са характерни шивашка, дървопреработваща, хранително-вкусова промишленост, производство на инструменти.

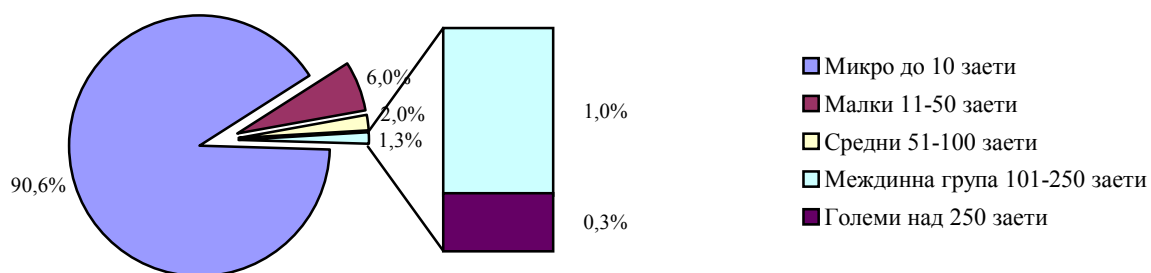
Най-голям е дялът на нетните приходи от продажби в преработващата промишленост – 61.6%. Тя формира и най-високия дял бруто продукция – 82.5%

ФИРМИ И ПРЕДПРИЯТИЯ (НЕ ФИНАНСОВ СЕКТОР) ПО ГОЛЕМИНА В ОБЩИНА ДРЯНОВО - ОСНОВНИ ПОКАЗАТЕЛИ

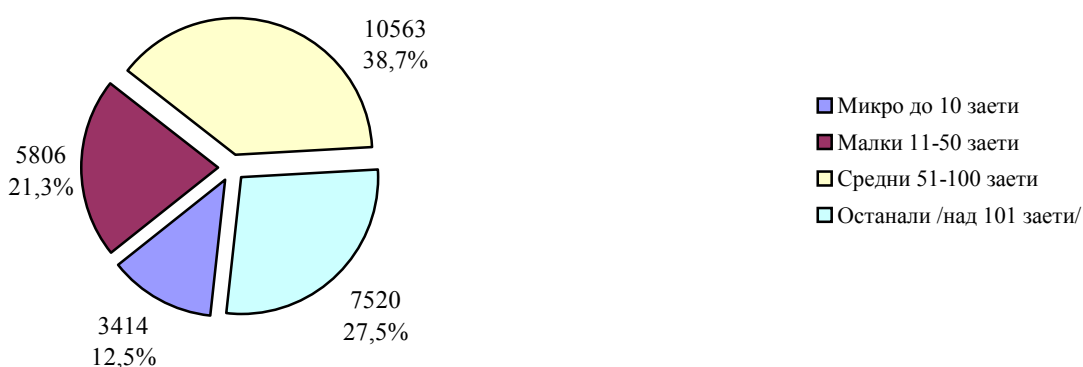
	1999		2000		2001		2002		2003	
	Общо	Отн. дял- %	Общо	Отн. дял- %	Общо	Отн. дял- %	Общо	Отн. дял- %	Общо	Отн. дял- %
Брой единици										
Всички единици	307	100.0	324	100.0	319	100.0	321	100.0	299	100.0
Микро до 10 заети	281	91.5	296	91.4	293	91.8	292	91.0	271	90.6
Малки от 11 до 50 заети	18	5.9	19	5.9	17	5.4	18	5.6	18	6.0
Средни от 51 до 100 заети	4	1.3	4	1.2	3	0.9	5	1.6	6	2.0
Междинна гр.от 101 до 250	3	1.0	4	1.2	5	1.6	4	1.2	3	1.0
Големи с над 250 заети	1	0.3	1	0.3	1	0.3	2	0.6	1	0.4
Бруто продукция - хил. левове										
Всички единици	17239	100.0	15786	100.0	17169	100.0	24948	100.0	27303	100.0
Микро до 10 заети	2989	17.3	3385	21.4	3383	19.7	3342	13.4	3414	12.5
Малки от 11 до 50 заети	3065	17.8	3625	23.0	5459	31.8	5231	21.0	5806	21.3
Средни от 51 до 100 заети	.. ¹	..	..	..	..	..	7415	29.7	10563	38.7
Междинна гр.от 101 до 250	3893	22.6	4384	27.8	3322	19.3	..	..	..	..
Големи с над 250 заети	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..
Нетни приходи от продажби - хил. левове										
Всички единици	24439	100.0	24641	100.0	27189	100.0	40033	100.0	39491	100.0
Микро до 10 заети	8962	36.7	10373	42.1	11717	43.1	10797	27.0	10038	25.4
Малки от 11 до 50 заети	3496	14.3	5026	20.4	6757	24.9	11862	29.6	7608	19.3
Средни от 51 до 100 заети	..	..	..	..	..	..	8173	20.4	14109	35.7
Междинна гр.от 101 до 250	4064	16.6	4524	18.4	3543	13.0	..	..	..	..
Големи с над 250 заети	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..

	1999		2000		2001		2002		2003	
	Общо	Отн. дял- %	Общо	Отн. дял- %	Общо	Отн. дял- %	Общо	Отн. дял- %	Общо	Отн. дял- %
Заети лица										
Всички единици	2154	100.0	2145	100.0	2159	100.0	2480	100.0	2374	100.0
Микро до 10 заети	527	24.5	510	23.8	591	27.4	597	24.1	585	24.6
Малки от 11 до 50 заети	352	16.3	388	18.1	366	17.0	360	14.5	439	18.5
Средни от 51 до 100 заети	..	..	..	..	..	..	350	14.1	487	20.5
Междинна гр.от 101 до 250	518	24.0	581	27.1	703	32.6	..	..	..	..
Големи с над 250 заети	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..
Материални дълготрайни активи - хил. левове										
Всички единици	13338	100.0	14153	100.0	9961	100.0	11104	100.0	12973	100.0
Микро до 10 заети	1403	10.5	936	6.6	1264	12.7	1667	15.0	2505	19.3
Малки от 11 до 50 заети	1471	11.0	1810	12.8	2014	20.2	1671	15.0	1334	10.3
Средни от 51 до 100 заети	..	..	..	..	..	..	2092	18.8	4861	37.5
Междинна гр.от 101 до 250	2048	15.4	2455	17.3	2416	24.3	..	..	..	..
Големи с над 250 заети	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..
¹ Данните са конфиденциални										

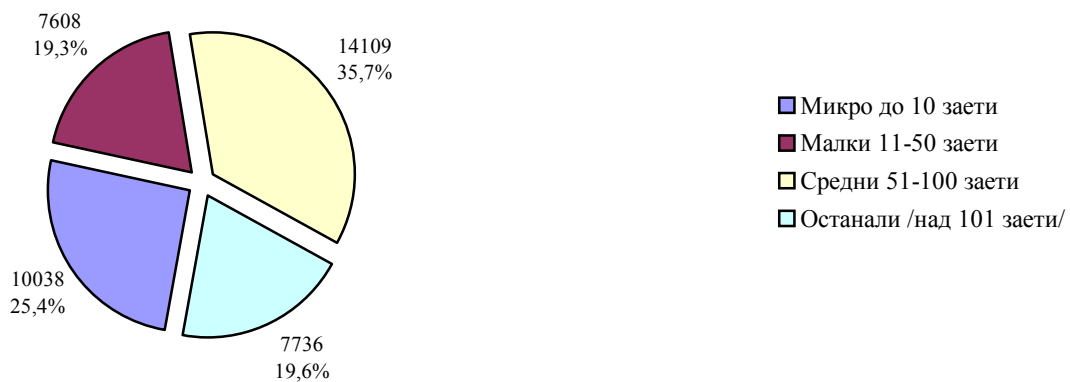
Съотношение на фирми и предприятия по брой единици

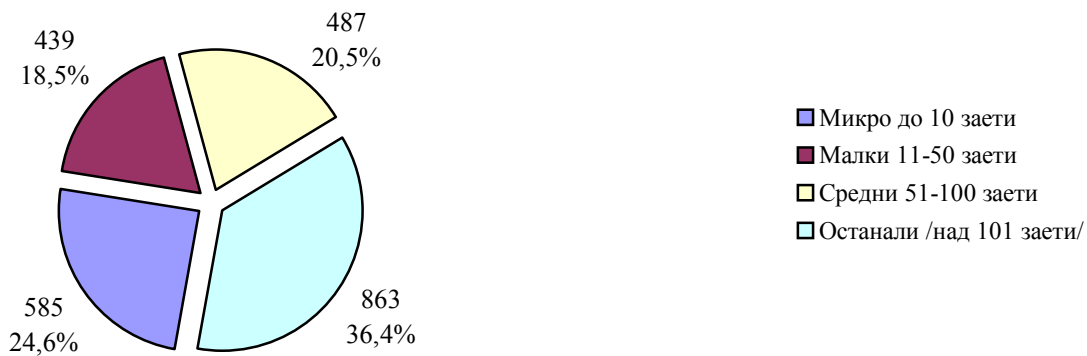
Съотношение на фирми и предприятия по бруто продукция за 2003 г. /хил.лв./

Съотношение на фирми и предприятия по нетни приходи от продажби за 2003 г. /хил.лв./

Съотношение на фирми и предприятия по брой заети лица за 2003 г.

Тенденция на увеличение бележат разходите за придобиване на дълготрайни материални активи с 273 % спрямо 1999 год., като най – висок е ръстът на увеличение в сектор “Преработваща промишленост” – 201,5 %.

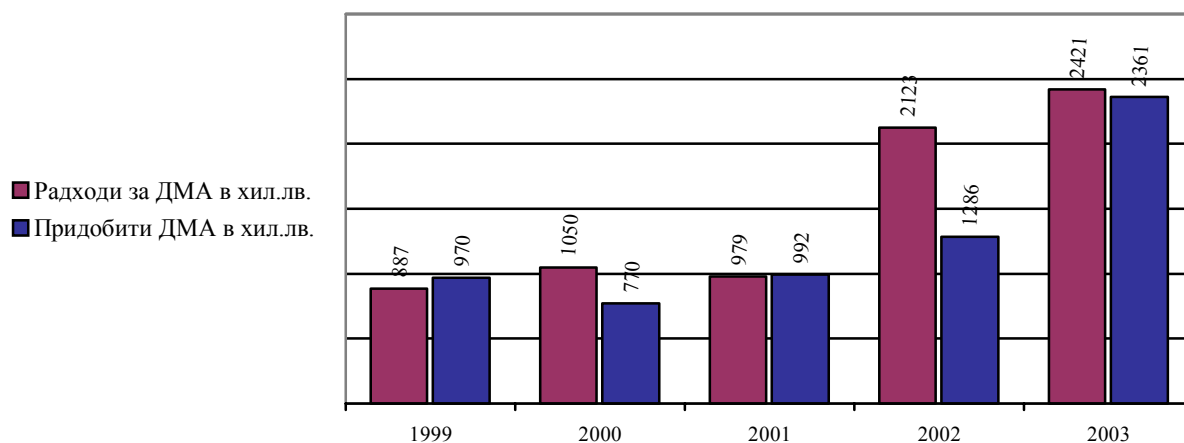
**РАЗХОДИ ЗА ПРИДОБИВАНЕ НА ДЪЛГОТРАЙНИ МАТЕРИАЛНИ АКТИВИ
ПО СЕКТОРИ ЗА ОБЩИНА ДРЯНОВО**

Сектори	По години				
	/Хиляди левове/				
	1999	2000	2001	2002	2003
Общо	887	1050	979	2123	2421
Селско, горско и ловно стопанство	25	-	12	44	22
Добивна промишленост	-	-	-	-	-
Преработваща промишленост	528	644	392	1204	1064
Снабдяване с електроенергия, газ и вода	-	-	.. ¹	-	-
Строителство	-	10	..	..	..
Търговия и ремонт	98	38	157	433	831
Хотели и ресторанти	..	-	139	..	-
Транспорт и съобщения	18	-	49	..	233
Финансово посредничество	-	-	-	-	-
Операции с имущество и бизнес услуги	-	..	..	21	9
Държавно управление; задължително обществено осигуряване	..	18	6	..	..
Образование	-	-	-	..	60
Здравеопазване и социални дейности	60	49	20	231	144
Други дейности	149	283	129	163	43
¹ Данните са конфиденциални					

Същата тенденция на увеличаване се забелязва и при придобитите дълготрайните материални активи с повече от два пъти, спрямо 1999 год., като най – голям ръст на увеличение е в сектор “Търговия и ремонт” - над 9 пъти.

**ПРИДОБИТИ ДЪЛГОТРАЙНИ МАТЕРИАЛНИ АКТИВИ ПО СЕКТОРИ
ЗА ОБЩИНА ДРЯНОВО**

Сектори	По години				
	/Хиляди левове/				
	1999	2000	2001	2002	2003
Общо	970	770	992	1286	2361
Селско, горско и ловно стопанство	25	-	12	44	22
Добивна промишленост	-	-	-	-	-
Преработваща промишленост	479	448	461	654	882
Снабдяване с електроенергия, газ и вода	-	-	.. ¹	-	-
Строителство	-	-	..	..	..
Търговия и ремонт	97	39	154	212	934
Хотели и ресторанти	..	-	139	..	-
Транспорт и съобщения	18	-	49	..	223
Финансово посредничество	-	-	-	-	-
Операции с имущество и бизнес услуги	-	..	..	21	-
Държавно управление; задължително обществено осигуряване	..	..	21	..	..
Образование	-	-	-	..	60
Здравеопазване и социални дейности	161	-	19	101	144
Други дейности	181	272	125	227	81
¹ Данните са конфиденциални					

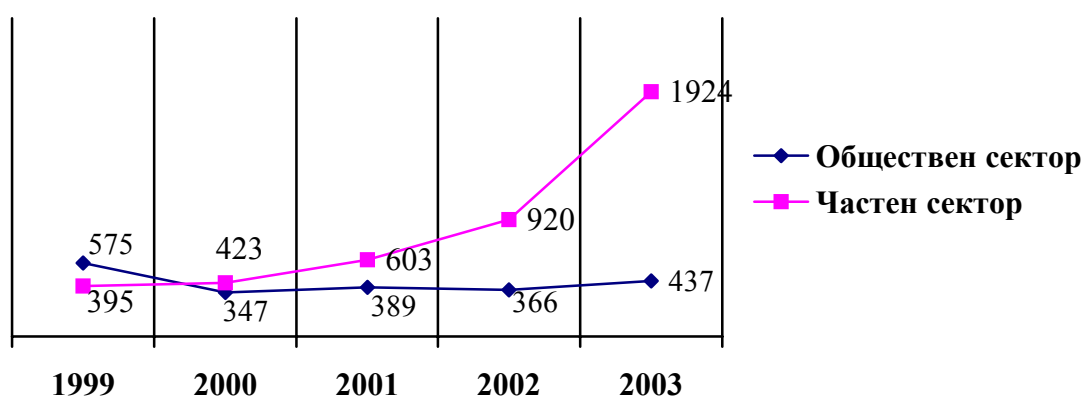
Стойността на наличните дълготрайни материални активи в обществения сектор се запазва и леко намалява, докато в частния сектор се отчита увеличение повече от пет пъти спрямо 1999 година.

**ПРИДОБИТИ ДЪЛГОТРАЙНИ МАТЕРИАЛНИ АКТИВИ
ПО ФОРМА НА СОБСТВЕНОСТ ЗА ОБЩИНА ДРЯНОВО**

/Хиляди левове/

	1999	2000	2001	2002	2003
Общо	970	770	992	1286	2361
Обществен сектор	575	347	389	366	437
Частен сектор	395	423	603	920	1924

**Придобити ДМА по форма на собственост
/ хил. лв. /**

Сериозният превес на вложените средства за машини, оборудване и транспортни средства показва, че инвеститорите все още се ориентират към модернизация на наличните мощности или подмяна само на оборудването, което осигурява по-бързо възвръщане на вложените инвестиции.

2.2. Промисленост

2.2.1. Обща характеристика

Промислеността в Община Дряново заема второ място с относителен дял през 2003 год. с 21,4 %, след отрасъл “Търговия и ремонт” с 47,5 %, като тази тенденция през годините след 1999 година се запазва.

Показатели	Производство на хранителни продукти				
	1999	2000	2001	2002	2003
1.Брой единици	22	20	24	24	25
2.Бруто продукция	1292	2086	2984	7072	8217
3.Нетни приходи	1321	2458	2739	8479	9113
4.Заети лица	108	119	122	189	216
5.ДМА хил.лв.	556	731	919	1496	2606

Показатели	Произв. на текстил и облекло				
	1999	2000	2001	2002	2003
1.Брой единици	6	7	7	7	7
2.Бруто продукция		119		2055	2569
3.Нетни приходи		134		2052	2980
4.Заети лица		88	156	257	210
5.ДМА хил.лв.			1007	1172	

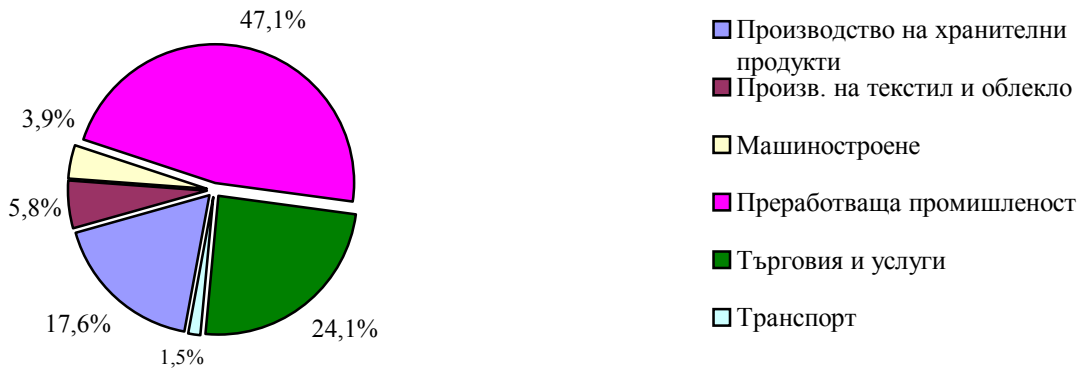
Показатели	Машиностроене				
	1999	2000	2001	2002	2003
1.Брой единици	13	12	12	16	14
2.Бруто продукция	170	1755	2185	2159	1971
3.Нетни приходи	176	1840	2281	2383	2029
4.Заети лица	28	23	220	198	138
5.ДМА хил.лв.		1841			

Показатели	Преработваща промишленост				
	1999	2000	2001	2002	2003
1.Брой единици	60	58	60	63	64
2.Бруто продукция	13920	11955	12491	20003	22528
3.Нетни приходи	14669	12628	12767	21657	24315
4.Заети лица	1514	1394	1275	1524	1476
5.ДМА хил.лв.	11852	12296	7947	8814	9816

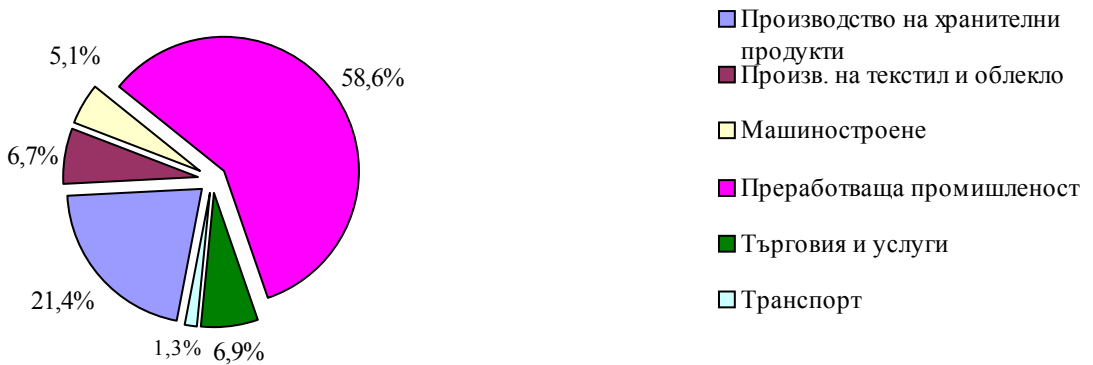
Показатели	Търговия и услуги				
	1999	2000	2001	2002	2003
1.Брой единици	149	160	154	160	142
2.Бруто продукция	1246	1637	1710	2221	2640
3.Нетни приходи	7085	9037	10722	14817	12436
4.Заети лица	250	257	291	332	347
5.ДМА хил.лв.	490	599	740	930	2227

Показатели	Транспорт				
	1999	2000	2001	2002	2003
1.Брой единици	9	6	10	12	12
2.Бруто продукция			591	584	509
3.Нетни приходи			807	871	772
4.Заети лица			65	76	44
5.ДМА хил.лв.					

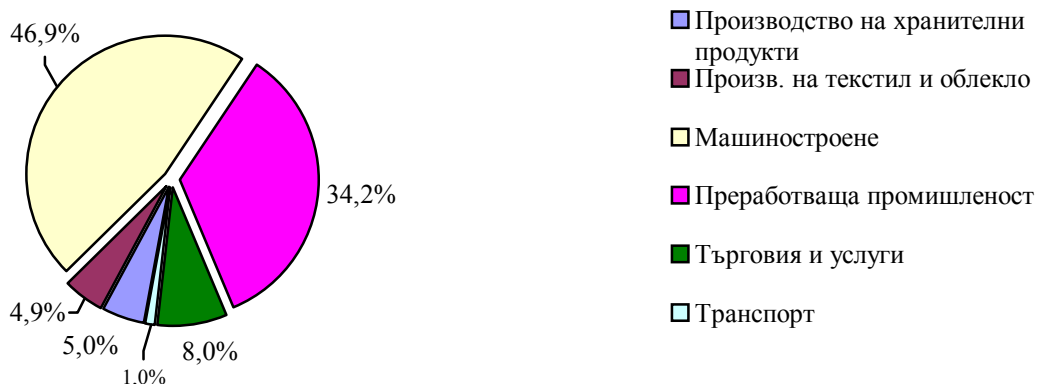
Съотношение на подотраслите по нетни приходи за 2003 г.

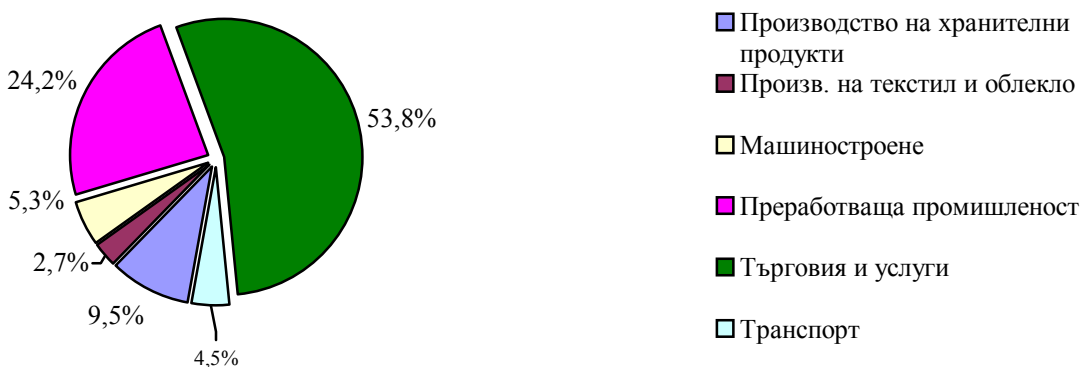
Съотношение на подотраслите по брой продукция за 2003 г.

Съотношение на подотраслите по брой заети лица за 2003 г.

Съотношение на подотраслите по брой единици за 2003 г.

ФИРМИ И ПРЕДПРИЯТИЯ (НЕФИНАНСОВ СЕКТОР) ПО ОТРАСЛИ В ОБЩИНА ДРЯНОВО - ОСНОВНИ ПОКАЗАТЕЛИ										
Подотрасли на промишлеността	1999		2000		2001		2002		2003	
	Общо	Отн. дял-%	Общо	Отн. дял-%	Общо	Отн. дял-%	Общо	Отн. дял-%	Общо	Отн. дял-%
Брой единици										
Преработваща промишленост	60	100.0	58	100.0	60	100.0	63	100.0	64	100.0
Производство на хранителни продукти, напитки и тютюневи изделия	22	36.7	20	34.5	24	40.0	24	38.1	25	39.1
Производство на текстил и облекло	6	10.0	7	12.1	7	11.7	7	11.1	7	10.9
Производство на лицеви кожи и изделия от тях	1	1.7	1	1.7	-	-	-	-	-	-
Производство на дървен материал и изделия от него, без мебели	5	8.3	3	5.2	2	3.3	2	3.2	3	4.7
Производство на дървесна маса, хартия и картон; издателска дейност	-	-	1	1.7	1	1.7	-	-	1	1.6
Производство на химични вещества, продукти и влакна	1	1.7	-	-	-	-	-	-	-	-
Производство на изделия от каучук и пластмаси	5	8.3	6	10.3	6	10.0	4	6.3	4	6.3
Производство на продукти от други неметални минерални суровини	-	-	1	1.7	-	-	-	-	-	-
Металургия и производство на метални изделия, без машини	6	10.0	5	8.6	7	11.7	11	17.5	9	14.1
Производство на машини и оборудване, без електро-, оптично	7	11.7	8	13.8	5	8.3	5	7.9	5	7.8
Производство на електро-, оптично и друго оборудване	2	3.3	3	5.2	3	5.0	5	7.9	6	9.4
Производство на транспортни средства	1	1.7	2	3.4	2	3.3	2	3.2	1	1.6
Преработваща промишленост, н.д.	4	6.7	1	1.7	3	5.0	3	4.8	3	4.7
	60	100.0								
Бруто продукция - хил. левове										
Преработваща промишленост	13920	100.0	11955	100.0	12491	100.0	20003	100.0	22528	100.0
Производство на хранителни продукти, напитки и тютюневи изделия	1292	9.3	2086	17.4	2984	23.9	7072	35.4	8217	36.5
Производство на текстил и облекло	.. ¹	..	119	1.0	..	..	2055	10.3	2569	11.4
Производство на лицеви кожи и изделия от тях	..	..	..	..	-	-	-	-	-	-
Производство на дървен материал и изделия от него, без мебели	218	1.6	..	..	..	..	..	..	117	0.5
Производство на дървесна маса, хартия и картон; издателска дейност	-	-	..	..	..	..	-	-	..	..
Производство на химични вещества, продукти и влакна	..	..			-	-				
Производство на изделия от каучук и пластмаси	452	3.2	627	5.2	659	5.3	672	3.4	608	2.7
Производство на продукти от други неметални минерални суровини	-	-	..	..	-	-	-	-	-	-
Металургия и производство на метални изделия, без машини	..	..	1564	13.1	2014	16.1	2159	10.8	1971	8.7
Производство на машини и оборудване, без електро-, оптично	170	1.2	191	1.6	171	1.4	..	..	..	..
Производство на електро-, оптично и друго оборудване	..	..	3143	26.3	1825	14.6	2225	11.1	2588	11.5

Подотрасли на промишлеността	1999		2000		2001		2002		2003	
	Общо	Отн. дял-%	Общо	Отн. дял-%	Общо	Отн. дял-%	Общо	Отн. дял-%	Общо	Отн. дял-%
Производство на транспортни средства	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..
Преработваща промишленост, н.д.	..	..	..	..	..	..	57	0.3	..	..
	2132	15.3								
Нетни приходи от продажби - хил. левове										
Преработваща промишленост	14669	100.0	12628	100.0	12767	100.0	21657	100.0	24315	100.0
Производство на хранителни продукти, напитки и тютюневи изделия	1321	9.0	2458	19.5	2739	21.5	8479	39.2	9113	37.5
Производство на текстил и облекло	..	..	134	1.1	..	..	2052	9.5	2980	12.3
Производство на лицеви кожи и изделия от тях	..	..	..	..	-	-	-	-	-	-
Производство на дървен материал и изделия от него, без мебели	221	1.5	..	..	..	..	..	..	..	..
Производство на дървесна маса, хартия и картон; издателска дейност	-	-	..	..	..	..	-	-	..	..
Производство на химични вещества, продукти и влакна	..	..			-	-				
Производство на изделия от каучук и пластмаси	553	3.8	630	5.0	682	5.3	673	3.1	626	2.6
Производство на продукти от други неметални минерални суровини	-	-	..	..	-	-	-	-	-	-
Металургия и производство на метални изделия, без машини	..	..	1659	..	2118	16.6	2383	11.0	2029	8.3
Производство на машини и оборудване, без електро-, оптично	176	1.2	181	1.4	163	1.3	..	..	..	..
Производство на електро-, оптично и друго оборудване	..	..	3189	25.3	1805	14.1	2239	10.3	2652	10.9
Производство на транспортни средства	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..
Преработваща промишленост, н.д.	..	..	..	..	930	7.3	63	0.3	..	..
	2271	15.5								
Заети лица										
Преработваща промишленост	1514	100.0	1394	100.0	1275	100.0	1524	100.0	1476	100.0
Производство на хранителни продукти, напитки и тютюневи изделия	108	7.1	119	8.5	122	9.6	189	12.4	216	14.6
Производство на текстил и облекло	..	..	88	6.3	156	12.2	257	16.9	210	14.2
Производство на лицеви кожи и изделия от тях	..	..	..	..	-	-	-	-	-	-
Производство на дървен материал и изделия от него, без мебели	26	1.7	..	..	..	..	..	..	21	1.4
Производство на дървесна маса, хартия и картон; издателска дейност	-	-	..	..	..	..	-	-	..	..
Производство на химични вещества, продукти и влакна	..	..	-	-	-	-	-	-	-	-
Производство на изделия от каучук и пластмаси	39	2.6	55	3.9	54	4.2	44	2.9	46	3.1
Производство на продукти от други неметални минерални суровини	-	-	..	..	-	-	-	-	-	-
Металургия и производство на метални изделия, без машини	..	..	..	..	204	16.0	198	13.0	138	9.3

Подотрасли на промишлеността	1999		2000		2001		2002		2003	
	Общо	Отн. дял-%	Общо	Отн. дял-%	Общо	Отн. дял-%	Общо	Отн. дял-%	Общо	Отн. дял-%
Производство на машини и оборудване, без електро-, оптично	28	1.8	23	1.6	16	1.3	..	..	..	..
Производство на електро-, оптично и друго оборудване	..	..	277	19.9	228	17.9	197	12.9	205	13.9
Производство на транспортни средства	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..
Преработваща промишленост, н.д.	..	..	..	..	..	..	8	0.5	..	..
Материални дълготрайни активи - хил. левове										
Преработваща промишленост	11852	100.0	12296	100.0	7947	100.0	8814	100.0	9816	100.0
Производство на хранителни продукти, напитки и тютюневи изделия	556	4.7	731	5.9	919	11.6	1496	17.0	2606	26.5
Производство на текстил и облекло	..	..	..	..	1007	12.7	1172	13.3	..	..
Производство на лицеви кожи и изделия от тях	..	..	..	..	-	-	-	-	-	-
Производство на дървен материал и изделия от него, без мебели	53	0.4	..	..	..	..	..	..	..	..
Производство на дървесна маса, хартия и картон; издателска дейност	-	-	..	..	..	..	-	-	..	..
Производство на химични вещества, продукти и влакна	..	..	..	..	-	-	..	..	..	..
Производство на изделия от каучук и пластмаси	60	0.5	103	0.8	121	1.5	97	1.1	96	1.0
Производство на продукти от други неметални минерални суровини	-	-	..	..	-	-	-	-	-	-
Металургия и производство на метални изделия, без машини	..	..	1782	14.5	..	..	..	..	..	..
Производство на машини и оборудване, без електро-, оптично	..	..	59	0.5	83	1.0	90	1.0	70	0.7
Производство на електро-, оптично и друго оборудване	..	..	452	3.7	402	5.1	438	5.0	436	4.4
Производство на транспортни средства	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..
Преработваща промишленост, н.д.	..	..	..	..	534	6.7	..	..	..	..
	669	5.6								
.. ¹ Данните са конфиденциални										

През 2003 година най-голям относителен дял заемат предприятията за производство на хранителни продукти – 39.1%, следвани от металургия и производство на метални изделия, без машини – 14.1% и производство на текстил и облекло – 10.9%.

С най – малък относителен дял са подотраслите: “Производство на дървена маса, хартия и картон”, издателска дейност” и “Производство на транспортни средства” - с 1,6 %.

В сравнение с 2000 година са закрити предприятия и фирми в подотраслите: “Производство на химически вещества, продукти и влакна” и “Производство на продукти от други неметални минерални суровини”.

Увеличение на дела, спрямо 1999 година, има продукцията от дейностите: производство на текстил и облекло, производство на хранителни продукти, производство на електро-оптично и друго оборудване, което в момента е относително стабилно.

Заетите лица са предимно в сферата на производството на хранителни продукти – 14.6%, в производството на текстил и облекло – 14.2% и в производството на електро-оптично и друго оборудване -13.9%.

Забелязва се една закономерна тенденция – най-голям относителен дял заемат предприятията за производство на хранителни продукти. Те притежават най-голям относителен дял ДМА – 26.5%, реализират най-голям дял нетни приходи от продажби – 37.5% и в тях е най-големият относителен дял заети лица – 14.6%. На второ място се нарежда производството на текстил и облекло и на трето – производството на електро-оптично и друго оборудване.

Развитието на хранително-вкусовата и шивашка промишленост се обуславя от наличието на голям брой свободна работна ръка на територията на общината.

Основните проблеми в сферата на промишлеността са свързани с нелоялната конкуренция, ограничения пазар, ниска производителност на труда и други.

Основни предприятия на територията на Община Дряново са: ВСК “Кентавър – ИЗ Динамика” ЕООД; “Вагонен завод – Интерком” ООД; “Абкокомерс” ООД; “Нико 2003”; “Чех-Йосиф Новосад” ООД; ЕТ “Део” и други.

Изводите, които можем да направим са:

- Предприятията в общината работят с ненатоварени мощности и с непълнен капацитет;
- Малко са предприятията с доказана пазарна тежест;
- Голям процент нискоквалифицирана работна ръка;
- Водеща роля за икономиката в общината има хранително-вкусовата и шивашка промишленост;
- Слаба експортна дейност.

От проведена анонимна анкета за проучване на местния бизнес в отрасъл “Промисленост” и 100 % частна собственост се наблюдава следното:

- Над 80 % от анкетираниите извършват оборот за 2004 год. в размер под 1,5 мил.евро.
- 20 % от тях споделят, че основни проблеми пред развитието на бизнеса им са: нелоялната конкуренция, ограниченият пазар, недостигът на финансови средства и ниската производителност на труда.

- Незначителна част от тях имат внедрена система за качество от типа ISO, но 80 % от тях желаят и планират да внедрят такава.
- Повечето от анкетираниите смятат, че са информирани само за част от касаещата ги информация, свързана с европейското законодателство.
- 40 % от анкетираниите са оптимистично настроени за перспективите на фирмите им при бъдещо членство в Европейския съюз.
- Анкетираниите споделят, че при интеграцията на страната в ЕС ще има недостиг на квалифицирана работна ръка, поради засилена емиграция, по – добър достъп до европейските капиталови пазари и значително по – голяма прозрачност на вътрешния пазар.
- Почти всички анкетирани смятат, че имат нужда от обучение, относно кандидатстването и управлението на проекти, финансирани по програми на ЕС.

2.2.2. Структуроопределящи подотрасли на промишлеността

Машиностроене – отрасълът е с традиции в общината.

„ВСК Кентавър – ИЗ Динамика” ЕООД - заводът е създаден през 1964 година, има сертифицирана система по управление – осигуряване на качество ISO 9001:2000 и AQAP 110. Притежава сертификат на TUV Rheinland с регистрационен номер 75 100 40027 и Сертификат по AQAP 110 от 30.04.2003 година на МО – Дирекция „Политика по въоръженията”.

Фабриката е специализирана в производството на металообработващи и дървообработващи инструменти, технологична екипировка и оборудване, машини и високо-прецизни стиски, щанги, инструментална система за стругови машини с ЦПУ DIN 69880, лостове за ръчни и машинни ножовки, банцигова лента, стругарски ножове и фрези, дискови фрези.

Заводът разполага с химическа лаборатория и с централна измервателна лаборатория за контрол върху суровините, готовата продукция и използваните технологични процеси.

„Вагонен завод – Интерком” ООД - гр.Дряново – основната дейност на дружеството е ремонт и рециклиране на пътнически и товарни вагони, главно за „БДЖ” ЕАД. От началото на 2005 година дружеството работи с външен контрагент „Оптиматурс Интернационал” гр. Мюнхен, за който се подготвя извършване на ремонт и подготовка на пътнически вагони за влаковете на „Оптимекспрес”.

„Унитраф” - с. Соколово – произвежда сухи трансформатори – еднофазни и трифазни, с мощност до 20 KVA с богата гама разновидности. Дружеството извършва механична обработка на детайли за машиностроителни цели. Около 70% от продукцията се изнася под формата на окомплектовка на готови изделия в други фирми.

ЕТ „Садида” гр. Дряново – производство на изделия за бита. Фирмата произвежда бойлер 80 л на твърдо гориво, комбиниран бойлер за ел.енергия и твърдо гориво с нагревател 2 KV, корпус за двигател от ламарина, гилотинна ножица за рязане на ламарина, строителни макари за товар до 500 кг. с халка и специална кука.

Хранително-вкусова промишленост – отрасълът е един от водещите за общината. През 2003 година фирмите в тази област са 39.1%, а заетите – 14.6%. Една от най-големите фирми, представител на този отрасъл е

„Чех – Йосиф Новосад” ООД - Фирмата е основана през 1990 година с предмет на дейност месодобив, месопреработка, изкупуване и търговия със селскостопански произведения и животни. Фирмата непрекъснато обновява мощностите си със съвременни машини и съоръжения. ”Чех – Йосиф Новосад” ООД е член на Асоциацията на месопреработвателите в България. Има защитена собствена марка в Патентното ведомство на Република България. Носител е на шест златни, шест сребърни и осем бронзови отличия.

„В и В – Партньори” ООД – фирмата е основана през 2001 година. В с. Гостилица - община Дряново фирмата изгради собствена мандра. Дневният капацитет за преработка на мляко е 10-12 тона. Като спомагателна дейност фирмата извършва и производство на хранителни продукти.

ЕТ „Мик – Милко Джагаров” – Фирмата е регистрирана с предмет на дейност производство и продажба на мляко и млечни произведения.

Други фирми, представители на отрасъла, са: ЕТ „Део” , „Булгарконсерв” ООД, ЕТ „Деси- 1” .

Шивашка и текстилна промишленост – през последните години отрасълът се оформя ката един от водещите за общината. През 2003 година на територията на общината функционират седем фирми с предмет на дейност производство на текстил и облекло. В отрасъла са заети 14.2% от работещите лица. Основните представители на отрасъла са: „Абкокомерс” ООД, „Нико 2003”, „ВСК Кентавър – ИЗ Динамика” ЕООД, „Елит” и други. Фирмите са с основен предмет на дейност производство и търговия с платове, изработка на облекла, външнотърговска и вътрешнотърговска дейност.

„Платекс” АД – дружеството е производител на тъкани със 100% памук и тип памучни тъкани с маса 50-320 г/кв.м. в сплитки „Лито”, „Кетър” – 2/2; 3/1; 2/1 и „Атлаз-сатен”. Широчината на суровите тъкани варира от 80 см до 104 см и от 150 см до 210 см. „Платекс” АД притежава тъкачни станове, които могат да произвеждат широки тъкани с широчина до 300 см, както и тежък тип тъкани с маса до 320 г/кв.м.

ЕТ „Димона” – създадена през 1994 година с предмет на дейност – изработка на висококачествени трикотажни изделия. Приоритет в производството имат пижами – дамски и мъжки, дамски спортни клинове, а така също и дамски комплекти за свободното време. Капацитетът на фирмата е около 10 000 пижами за един месец. Фирмата разполага със собствен дизайнерски екип и собствена производствена сграда от 960 кв.м на едно ниво. Фирмата има богат опит в работата на ишлеме с чужди фирми – суитшърти, тениски, пижами, панталони, дамски блузи и други. Фирмата работи за клиенти от Швейцария, Италия и Германия.

Мебелна промишленост – през 2003 година на територията на община са функционирали три фирми, занимаващи се с производство на дървен материал. В тях са били заети 1.4% от работещите лица.

„Евростил” ООД гр. Дряново – произвежда мебели от масивна дървесина и фурнировани плоскости. Фирмата е изцяло експортно ориентирана. Малка част от продукцията се реализира и на вътрешния пазар.

„Мебекс” ЕООД – производство на мебели от масивна дървесина и фурнировъчни плоскости за външния и вътрешния пазар.

„Панайот Венков” ЕООД – производство на мебели от череша, чам, липа и фурнировъчни плоскости за вътрешния и външния пазар.

В сферата на услугите представител е ЕТ „Боряна – Съба Христова”, основана през 1992 година с предмет на дейност: внос и търговия на едро с автомобилни гуми и джанти, регионален кабелен ТВ оператор, регионален интернет провайдер, агенция за цялостно рекламно обслужване / ТВ, прес, уеб/, студио за производство на развлекателен софтуер.

Фирмата е изключителен представител за България на автомобилни гуми Yokohama, Lass, Kumho, FATE и Nankang и алуминиеви джанти BSA и Mangels.

Основни търговски партньори на ЕТ „Боряна – Съба Христова” са: Yokohama Rubber Co.Ltd – Япония; Bridgestone Sabanci Tire Manufacturing – Турция; Kumho Tire Co.Inc – Южна Корея; FATE S.A.I.C.I. – Аржентина; Nankang Rubber Tire Corp – Тайван; BSA Manufacturing – Малайзия и Mangels Corp – Бразилия.

Дистрибуторската мрежа на фирмата е в над 450 сервиза в повече от 110 града на България, оборудвана с машини за монтаж и баланс на автомобилни гуми.

Финансови услуги - Банковият сектор в последните години играе важна роля за общото икономическо развитие на страната. На територията на Община Дряново дейност развиват „Банка ДСК” АД, „Пощенска банка”, ОББ АД, Росексим Банк.

Банките предлагат следните видове услуги:

- влогове на граждани;
- разкриване и обслужване на разплащателни сметки на физически и юридически лица в лева и валута;
- кредитиране на физически и юридически лица;
- издаване на дебитни и кредитни карти.

Най-голямо влияние върху развитието на местната икономика оказват отпуснатите от банките кредити – производствени, стокови, жилищни и за текущо потребление. Кредитирането на малкия и средния бизнес оказва пряко влияние върху икономиката, тъй като дава възможност на стопанските единици да инвестират и разширяват своята дейност.

Кредитите за текущо потребление оказват косвено влияние върху развитието на местната икономика чрез повишаване на покупателната способност на населението.

2.3. Селско и горско стопанство

2.3.1. Оценка на агроусловията в общината за развитието на земеделието

Климатът в Дряновския край е умереноконтинентален, характеризиращ се със съответни варианти на проява на фоновата климатична област Среден Предбалкан, като в микрорайона климатът е по-мек .

Продължителността на вегетационния период е 180-200 дни, а температурната сума 3000-3700 градуса не е достатъчна за растежа и развитието на всички селскостопански култури, отглеждани в нашата страна.

При трайните насаждения овощарството е представено с отглеждането на сливи, ябълки, круши, череши и вишни в целия район, а лозарството е ограничено от по-голямата надморска височина и по-ниските температури за района.

Зеленчукопроизводството е много слабо развито, главно по тесните долини на реките Дряновска и Янтра, като се лимитира освен от температурните суми и от валежите.

Върху характерните за района сиви и светлосиви горски почви добро развитие намират пролетният ечемик, овес, ръж и тритикале.

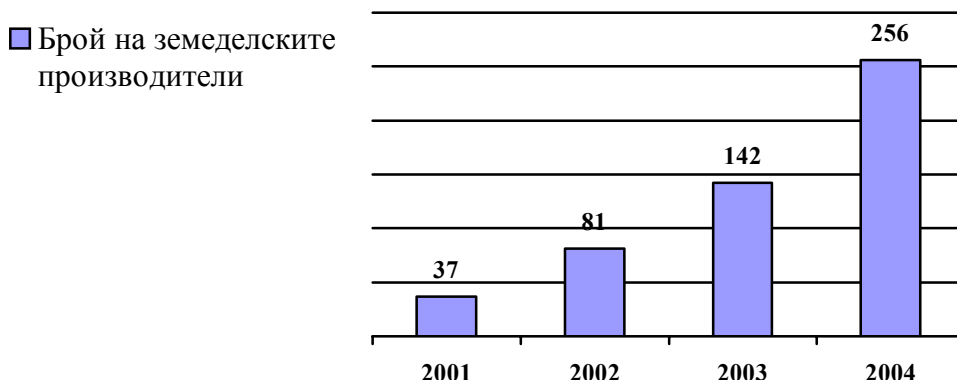
Най-характерната особеност на почвите за земеделско ползване в Дряновския район е ниското плодородие и широкото развитие на ерозионните процеси, причинени от наклонения и разчленен релеф. Ерозията е значително подсилена от стопанската дейност-изсичане на горите, неправилно земеустройство, а също и непровеждане на противоерозионно земеустройство, агротехника, сеитбообръщения и други мероприятия за борба с ерозията.

Съдържанието на тежки метали - олово, кадмий, мед и цинк в почвения слой 0-30 см на сивите и светлосивите горски почви от района, застрашени от замърсяване, е под пределно допустимите количества /ПДК/.

Торенето с органични и минерални торове е абсолютно необходимо мероприятие за полупланинските агросистеми, поради слабото естествено плодородие на почвите и особено на ерозиралите им варианти в обработваемите площи и естествените ливади и пасища.

2.3.2. Земеделски производители

За периода 2001 - 2004 г. общият брой на регистрираните земеделски производители /ЗП/ в общината е 256, като от графиката е видно, че броят им ежегодно почти се удвоява.

Преобладаващ е броят на регистрираните ЗП, реализиращи само животинска продукция – над 70 %, следвани от ЗП с растениевъдна продукция и най-малък е дялът на ЗП, реализиращи едновременно животинска и растениевъдна продукция.

Продължава негативната тенденция за намаляване броя на земеделските кооперации като форма на организиран земеделски труд /2001г. – 8 бр.; 2005г. – 1 бр./

Регистрирани са четирима ЗП – физически лица и ЕТ, обработващи площи над 100 декара в землището на с. Гостилица.

2.3.3. Техническа съоръженост на земеделието

Наличната селскостопанска техника на 01.02.2005 г. е посочена в отделна справка, като броят на зърнокомбайните е 12, трактори 33, зърносеялки - 16, дискови брани -19 и т.н.

№	Вид техника по предназначение	Всичко -броя
1.	Зърнокомбайни	12
2.	Колесни трактори	31
3.	Верижни трактори	2
4.	Горска техника	7
5.	Зърносеялки	16
6.	Дискови брани	19
7.	Култиватори	12
8.	Плугове	28
9.	Сламопреси	10
10.	Сенокосачки	16

Собственици са кооперации, арендатори, фирми и частни лица. Съществуващата техника не е пригодена за планински и полупланински наклонени терени.

Ремонтът и поддържането на селскостопанската техника се извършва от самите собственици, като липсва необходимата за тази цел сервизна база.

В кооперациите са запазени част от стопанските постройки на бившите ТКЗС. Много голяма част от сградния фонд – навеси, складове, обори и др. бяха получени и продадени от правоимащите бивши членове на ТКЗС. Някои от сградите бяха съборени и материалите продадени. Други стопански постройки са почти разрушени.

2.3.4. Баланс на земята. Растениевъдство.

Статистическите данни за състоянието на поземлената реформа в общината към 31.12.2004 година показват, че изцяло е възстановено правото на собственост върху земеделска земя, възлизаща на 150773 декара и горски фонд - 28931 декара.

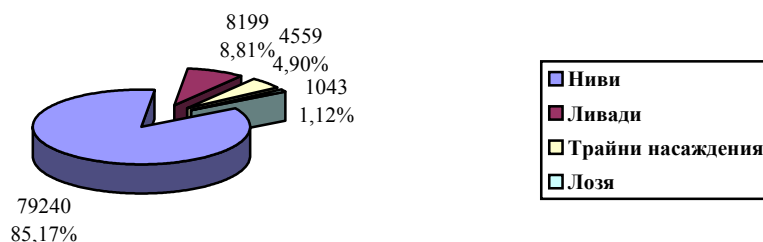
Структурата на “Растениевъдството” е ориентирана като фуражна база на “Животновъдството”. Стопанисваните площи на културите, продукцията от които се използва за концентриран фураж, заедно с площите на пасищата, естествените и изкуствените ливади са преобладаващи.

По начин на трайно ползване на земеделските земи, най-голям е делът на площите с ниви и ливади, следвани от площите, заети с овощни и лозя и най-малко са площите, заети със зеленчукови култури.

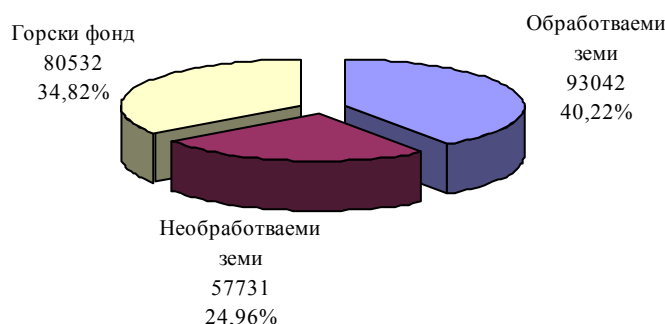
Видове територии и начин на ползване - дка	2003 година	2004 година
Обработваеми земи -общо	93059	93042
В т.ч. ниви	79248	79240
ливади	8199	8199
трайни насаждения	4559	4559
лозя	1043	1043
Необработваеми земи-общо	57731	57731

в т.ч. мери и пасища	49005	49005
други	8726	8726
Горски фонд -общо	80483	80532

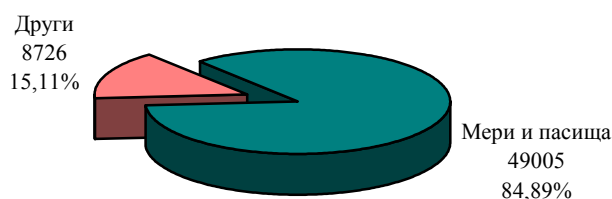
Разпределение на обработваемата земя в община Дряново в декари

Разпределение на земеделската земя в община Дряново в декари за 2004 г.

Разпределение на необработваемата земя в община Дряново в декари

Необработваемите земи /мери и пасища/ по площ са малко повече от половината от обработваемите земи. Към настоящия момент интересът от страна на собствениците на земеделски земи по отношение на тяхното стопанисване е изключително слаб. Големият брой, разпокъсаността на земеделските имоти и ниското плодородие са причина за незаинтересоваността на собствениците за тяхното стопанисване. Крайно недостатъчни са знанията и уменията на производителите, липсва адекватна информация за пазари, технологии и продукти. Не се прилага маркетинговия подход и дългосрочното планиране при фермерите. Има нарушена връзка “наука-производство”.

2.3.5. Полски култури

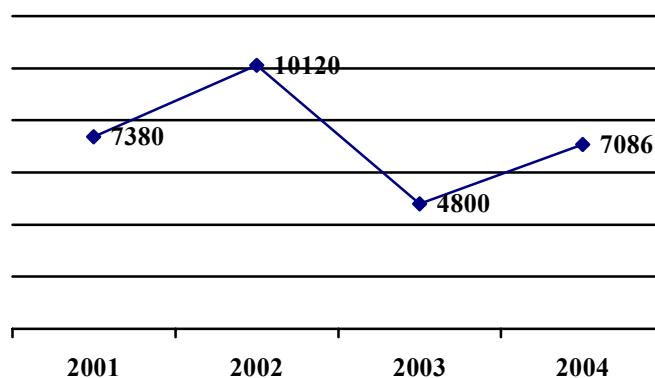
Засетите площи с есенници и пролетници за периода 2001-2004 год. са с тенденция за намаляване. Това се обяснява с намаление броя на действащите земеделски кооперации, които са основните производители на растениевъдна продукция.

Единствената положителна тенденция през периода е увеличаването на площите с есенници върху пустеещи земеделски земи чрез сключване на договори за наем и аренда от земеделските кооперации и физически лица.

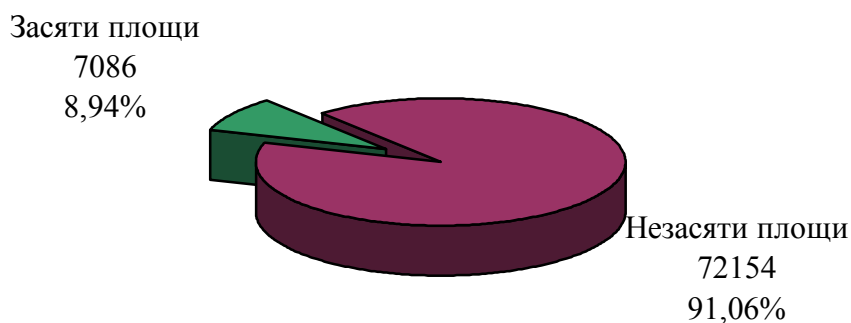
При условията на полупланинско земеделие, добивите от пролетници и есенници са и 30-40 % по – ниски от средните за страната, при значителни производствени разходи. Ниското равнище на добивите е съпроводено и с голяма нестабилност.

Ниски са добивите на сено и от естествените ливади – 90-180 кг/дка срещу 420 кг. /дка средно за страната.

Съпоставка на засятите площи с есенници и пролетници в декари за периода 2001-2004 г.

Съпоставка между площта на засятите и незасятите площи за 2004 г. /дка/

2.3.6. Трайни насаждения

Преобладаващата част от съществуващите трайни насаждения са на възраст над 25 години и са бракувани.

Овощните насаждения са представени от ограничени сливови и ябълкови градини и единични или в група овощни дървета от всички овощни видове, а лозята са представени с минимални площи в дворните места и вилните зони около града.

Освен наличните сливови градини на ИПЖЗ Троян - филиал Дряново, има една ябълкова градина от 100 декара в землището на с. Дългня и една сливова градина от 450 декара в землището на с. Косарка, които подлежат на възстановяване.

Липсата на финансови средства и заинтересованост от страна на собствениците по отношение прилагане на агротехника и растителнозащитни

мероприятия дават своето естествено отражение в получаваните ниски добиви, доста под средните за страната.

2.3.7. Животновъдство

Животновъдството е представено с отглеждането на едър, дребен рогат добитък и птици в домакинствата. Съществува само една по-голяма говедовъдна ферма с млечно направление с над 100 броя млечни крави - "Чех & П"ООД с.Соколово. Фермите с минимум 15 млечни крави са 8, а останалите млекопроизводители са с 1 до 5 броя млечни крави.

При дребния рогат добитък най-динамично се развива козевъдството както за добив на мляко, така и за добив на месо.

Птицевъдството и отглеждането на бройлери има по-ограничен характер, като първото задоволява почти изцяло нуждите от яйца.

Брой на наличните животни периода 2002-2004 година

Години	Говеда /бр./	Овце /бр./	Кози /бр./	Свине /бр./	Птици /бр./	Зайци /бр./
2002	1793	6303	3206	1821	37120	1082
2003	2197	3650	4112	876	26000	946
2004	2197	3653	4122	894	24000	1840

Пчеларството се развива устойчиво през последните три години, като броят на пчелните семейства се движи от 850 до 950.

В микроязовирите, отдадени на концесия, се полагат основите за развитието на сладководното рибовъдство.

Животинската продукция задоволява преди всичко нуждите на стопаните и техните семейства, като стоков характер имат излишъците от мляко, мед и бройлери.

Произведеното количество мляко е далеч под капацитетите на съществуващите четири мандри за преработка на сурово мляко.

Месопреработвателното предприятие в с.Соколово също работи с външни суровини.

2.3.8. Горско стопанство

Както при възстановяването на собствеността върху земеделските земи, така и при възстановяването на горите и земите от Горския фонд се отчита тенденцията на многобройни разпокъсани парцели с голям брой собственици. Това значително затруднява провеждането на каквито и да било лесоустройствени мероприятия.

Възстановените гори по видове собственост в декари са, както следва :

Частна собственост	-	28931 дка
Държавен горски фонд	-	51601 дка
Общо горски фонд	-	80532 дка

Тенденцията е на увеличаване на горите частна собственост, поради възстановяване собствеността на гражданите на основание чл.13 ал.2 от ЗВСГЗГФ.

Преобладаващи са широколистните гори - 70 % /високостъблени и издънкови/, а иглолистните съставляват 30 % от общата горска територия в общината.

Последните три години, в изпълнение на дейностите по лесоустройствения план, е извършено залесяване върху 300 дка с дървесни видове чер бор, дъб, липа, цер, акация и явор по площи, както следва:

2002 год.	-	90 дка.
2003 год.	-	140 дка.
2004 год.	-	70 дка.

Основен проблем при стопанисването на горите остава незаконната сеч.

Ерозионните процеси, характерни за полупланинските райони, следва да се овладеят чрез прилагането на ефективни противоерозионни мероприятия, като се използват възможностите за съвместна дейност с природозащитни неправителствени организации.

ИЗВОДИ И КОНСТАТАЦИИ

➤ Разпокъсаността на земеделските земи и големият брой собственици ще продължават да оказват негативно влияние върху развитието на земеделието в общината.

➤ Необходимо е да се предприемат мерки от страна на ЗП и собственици за сдружаване и създаване на организации на производители, с цел защита на финансово-икономическите им интереси.

➤ В перспектива структурата на “Растениевъдство” ще продължи да е ориентирана като фуражна база на животновъдството, т.е. производството на фуражно зърно, едногодишни и многогодишни груби фуражи.

➤ Създаване и възстановяване на овощни насаждения чрез финансовите линии по програма “Растениевъдство” на Държавен фонд “Земеделие”.

➤ Относно перспективите за развитието на животновъдството, дейностите трябва да бъдат насочени към :

- подобряване структурния състав чрез закупуване на чистопородни женски животни от млечни породи;
- построяване на нови и модернизация на съществуващите помещения за отглеждане на животни;
- изградените млеко и месопреработвателни предприятия да се приведат в съответствие със стандартите на ЕС.

➤ Усвояване на средства от предприемаческите фондове на ЕС и ДФ “Земеделие”, с цел развитие на средния агробизнес и в области, нехарактерни за земеделието в общината – култивирано отглеждане на билки, гъби и етеричномаслени култури, селски туризъм.

➤ Съдействие на Администрацията за организирането и провеждането на семинари, дискусии и др. информационно-образователни дейности сред ЗП по въпросите на Общата селскостопанска политика на ЕС и в частност на регионалната и общинска такава.

2.4. Туризм

Природо – климатичните условия на Общината благоприятстват развитието на туризма.

Природните дадености определят района като един от най-красивите в България. Наличието на различните природни форми, като скали, дерета, ждрела, пещери, защитените природни обекти, животински и растителни видове, го правят привлекателен за туристите. Крепостите „Стринава” и „Боруна”, представляващи плата, скалните образувания „Поличките”, пещерата „Бачо Киро”, Дряновският манастир и множеството църкви са притегателен център за хиляди туристи. През територията на Общината преминават реките Дряновска и Янтра, богати на риба /речен кефал, черна мряна, червеноперка и други./

Общината разполага и с богат и разнообразен **антропогенен ресурс**, който оказва положително влияние за развитието на туризма.

В района около Дряново са открити едни от най-старите следи на живот на Балканския полуостров - в пещерата “Бачо Киро”. Второто българско царство е неразривно свързано с Дряновския край. От онова време са останките на средновековните крепости “Градът”, ”Боруна”, ”Липово градище” и др. Дряново е основан през 1470 год., но близо до сегашния град е съществувало селище от XI - XII век.

Поселищните традиции на Дряновска община започват в праисторическите времена. Хората оценяват богатствата на нейната природа и я заселват в средния период на старокаменната епоха /100000 – 10000 г. пр. н. е./. Археологическите проучвания разкриват както културите на прачовека, така и следи от тракийските племена и от римската епоха. През Античността /II в./ гражданите на Августа Траяна /Стара Загора/ основават при с. Славейково едно от главните тържища на Долнодунавските провинции Дискодуратера, транспортно-търговска станция по пътя към големия мизийски град Никополис ад Иструм / с. Никюп, Великотърновска област /. Околностите на Дряново са подстъпи към пет старопланински прохода със стопанско и военно–стратегическо значение в ранновизантийската епоха. Фортификационната ромейска система е преустроена в VI в., когато обхваща осем крепости : “Градът” и ”Боруна”/ Дряновски манастир /, ”Липово градище” / с. Муця /, калетата при селата Янтра, Скалско и Маноя. Дряновските легенди разказват, че в XII в. твърдините са родови имения на владетелите от династия Асеновци и важна част от охранно–защитната линия на престолнината Търновград /Велико Търново/. Укрепителните съоръжения на “Градът” дори днес впечатляват с мащабите и мощните си зидове. В подножието на цитаделата на огромната крепост и резиденция на провинциален управител възникват средновековното селище и манастира “ Св. Архангел Михаил “.

Архитектурните обекти в общината разнасят славата на града ни като родно място на първомайстора Колю Фичето:

Икономова къща – архитектурен паметник с национално значение, построена от майстор Колю Фичето около 1859 година;

Лафчиева къща - национален паметник на културата с експозиция “Градски бит и култура на XIX в. и началото на XX в.”, построена през 1840 година.

Сградата е нагледен пример за многоетажните архитектурни пострройки от дърво в страната;

Мостът на Колю Фичето, - проектиран през 1860 год.в два варианта – масивен и дървен. Построен като масивен през 1861 год. в махала „Боев яз” в Дряново..

Часовниковата кула - построена през 1778 година;

Релефна географска карта на България в двора на СОУ „Максим Райкович”

Запазени и реставрирани са множество къщи от епохата на Възраждането както в града, така и по селата.

Религиозните обекти са притегателно място за множество поклонници и туристи:

Дряновски манастир “Св. Архангел Михаил”

Дряновският манастир се намира на 5 км. югозападно от гр. Дряново под причудливо извития източен скален венец на старопланинското плато “Стражата” в красивите каньони на р.Дряновска и р.Андъка. Основан по времето на цар Калоян, след пренасяне на мощите на св. Михаил Войн от Потука в Търновград /1197-1207 г./. През вековете Дряновският манастир е средище на българската просвета и култура. Играе основна роля в подготовката на Априлското въстание в Първи Търновски окръг. Тук са струпани запаси от храни и оръжие. На 29 април 1876 год. в Дряновския манастир влиза четата на поп Харитон - първият бунтовнически отряд в Търновски окръг и Северна България. Обградени от турците водят девет дневна битка и повечето загиват за свободата на България. Разрушеният и опожарен манастир е възстановен частично и на 3 април 1877 год. храмът е тържествено осветен. Игуменът Пахомий Стоянов отслужва първата панихида за загиналите четници. В началото на 90-те години манастирът е възстановен. Той е един храм, без стенописи, с пробит от турски куршум потир и дупки от турските шрапнели в зидовете, съзнателно оставени от строителите, за да не се забрави миналото и българското страдание. Благодарните потомци вдигат паметник – костница през 1897 г. на загиналите въстаници.

Църквата “Св.Никола” - национален паметник на културата, строена от майстор Колю Фичето през 1851 г. Сградата е трикорабна псевдобазилика с камбанария и купол, които са от дървен материал и не се извяват в плана.

Църквата “Св.Троица” - паметник на културата от средата на XIXв. Разрешение за построяването на църквата е дадено със султански ферман, издаден в 1845г. Строежът на църковната сграда е започнал на следващата година и е завършен през 1847г. Предполага се, че строителите на църквата са от село Керека.

Църквата “Въведение Богородично” - строена в края на XIX в., стилово повлияна от европейския сецесион. Интересен е целият хармонично изграден комплекс от църква, камбанария, килийно училище /сега архиерейско наместничество/ и църковния двор с оградата.

Църквата е построена в средата на 19 в. върху основи на стар храм от 15 в.

Общинският исторически музей се намира на площад „Колю Фичето”. От богатите му 4 експозиции може да се получи изчерпателна информация за историята и етнографията на града и региона:

“Градски бит от края на XIX и началото на XX век”

Етнографската експозиция се намира в Лафчиевата къща. Експонирани са образци от тъкани и облекло, характерни за дряновския край.

“Колю Фичето – живот и творчество”

Творчеството на възрожденския майстор-строител, роден в Дряново през 1800 г., е представено с фотоси и макети на най-забележителните му строежи: църквите “Св. Троица”, “Св. св. Константин и Елена”; “Свети Никола”; мостовете при Бяла и Ловеч; турския конак в Търново; кулите-камбанарии в Преображенския и Плаковския манастир. На снимков фон, представляващ архитектурни ансамбли от Възраждането, са показани дюлгерски, дограмаджийски и резбарски инструменти на дряновски строители от периода. Родословното дърво на сем. Фичеви дава информация за потомците на майстора.

“Икони от Дряновския край”

Колекцията от средновековни и възрожденски икони /края на XVII – XIX в./ произхожда от храмовете в Дряновската община и е експонирана в Икономовата къща. Сред ранните икони вниманието привличат сцените със страданията на Исус Христос, “Св. св. Георги и Димитър Войни” в резбена рамка, “Св. св. Зосим и Мария Египетска”.

“Археология и възраждане”

Експозицията на историческия музей е в Дряновския манастир “Св. Арахангел Михаил”, на 5 км. югозападно от града. Тя запознава с историческото развитие на Дряновския край и възникването на манастира; с най – древното палеолитно поселение в Средна Европа; с местните енеолитна и бронзова култури; с крепостните съоръжения, изградени от траки, ромеи и българи. Подчертано е значението на Дряновския манастир за съхраняване на националния дух, превръщането му в поклонническо селище през Възраждането и в убежище на четата на поп Харитон от 1876 год., както и приносът на Дряново в Освобождението /1877-1878 г/.

Занаяти

Запазени са някои от традиционните за миналото занаяти, като дюлгерство, дърворезба, пирография, плетиво. Една част от занаятчиите имат желание за демонстрации и обучение на туристи.

Фолклор

Съхранена е традицията за развитието на фолклора – танцов ансамбъл „Балкан”, школа по изкуствата към читалище „Развитие” детските фолклорни групи към градини и училища са в основата на това съхранение. Записани са много легенди, предания, песни.

Традиции, обичаи и съвремие

Това са множеството културни прояви, събори и празници на селата, панаири. Като специфични празници са: „Ялова понуда”, Бабин ден, Петльов ден, Еньов ден - в село Гостилица; Коледуване и Бабуване - в останалите селища, празник на булките „Светии” в Дряново. Специални прояви, като тематични вечери, поздравителни концерти, изложби, творчески вечери се отбелязват ежегодно, съгласно Културния календар на Общината.

Традиционни поминъци и кухня

Дряновският край предлага множество местни ястия специално на своите гости, но като най-характерни могат да се посочат дърпана баница, лучник, пестил и дряновска ракия.

Спортни съоръжения

Общината разполага с един стадион, лекоатлетическа писта, баскетболно и волейболно игрище, две фитнес зали, две екопътеки и множество пешеходни и велосипедни маршрути.

Търговия и битови услуги

Състоянието на магазинната мрежа е добро. На територията на Общината има 5 бензиностанции и 6 автосервиза.

Безопасност

За безопасността на туристите се грижат РПУ и планинската спасителна служба, чрез Сдружение туристическо дружество /СТД/ „Бачо Киро”.

Туристическа инфраструктура и услуги

На територията на общината работят няколко организации, чийто предмет на дейност е развитието на туризма: Консултативен съвет по проблемите на туризма; Туристическо сдружение съвет по туризъм; Сдружение туристическо дружество „Бачо Киро”; Туристическо информационно бюро. Общината е партньор на Регионалната туристическа асоциация „Стара планина” – Габрово и чрез нея ежегодно участва в туристически борси и изложения.

Общият брой на категоризираните заведения от 2000 година до сега е 102, от които 90 са за хранене и развлечения, а останалите 12 са места за настаняване. В приложените справки може да се проследят капацитет, брой нощувки и брой туристи в отделните бази.

СПРАВКА ЗА ЗАЕТОСТТА НА ЛЕГЛОВАТА БАЗА В ОБЩИНА ДРЯНОВО ЗА 2003 ГОД.

Название на обекта	капацитет	Реализирани нощувки			Брой туристи	Среден престой дни	% год. заетост	забележка
		общо	българи	чужденци				
Хижа "Бачо Киро"	80	4987	4987		3927	1,26	26 %	целогод.
Къмпинг "Стринава"	60	4325	4050	275	3100	1,06	60 %	сезонен
Хотел "Дряново"	45	7684	7470	214	6120	1,02	71 %	целогод.
Хотел "Водопади"	29	2784	2629	119	1980	1,05	40 %	целогод.
Хотел "Царева ливада"	30	510	478	32	420	1,02	7 %	целогод.
Мотел "Момини скали"	ремонт							
Хотел "Контакт"	7	50	50		50	1	3 %	целогод.
Хотел "Милкана"	ремонт							
Туристическа спалня към ман."Св.А.Михаил"	60	2124	2124		2124		14,8%	целогод.
Вила Енергоснабдяване	8							сезонно
Почивен дом "Поп Харитон"	ремонт							
Ловна резиденция "Скалско"	15	296	132	164	212	1,80	8,2%	Целогод.
Общо :	327	22760	21956	804	17933	1,30		

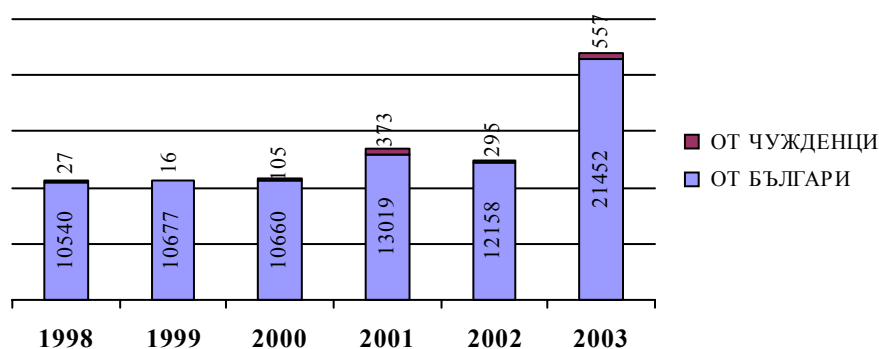
СПРАВКА ЗА ПОСЕЩАЕМОСТТА НА МУЗЕИТЕ И ТУР.АТРАКЦИИ В ОБЩИНА ДРЯНОВО- 2003 год.

Наименование на музея/обекта/	Общо посетители	Българи	Чужденци	Среднодневно посетители
Благоустроена пещера "Бачо Киро"	23630	22806	824	
Музейна експозиция "Майстор Колю Фичето"- Дряново	5370	5009	361	
Етнографска експозиция "Лафчиева къща"- Дряново	3345	3202	143	
Художествена галерия Дряново	421	421		
Исторически музей Дряновски манастир	15676	15386	290	
"Дряновска екопътека"	1 525	1375	150	
Екопътека"Via Ferrata" Дряновски манастир	640	640		
Обща посещаемост :	50607	48839	1768	

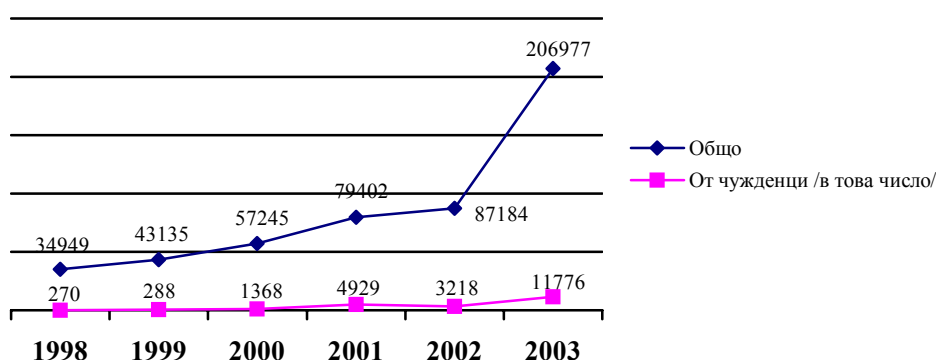
СРЕДТВА ЗА ПОДСЛОН И РЕАЛИЗИРАНИ НОЩУВКИ ПО ГОДИНИ

	1998	1999	2000	2001	2002	2003
СРЕДСТВА ЗА ПОДСЛОН	8	8	8	8	8	8
ЛЕГЛА	304	304	304	249	249	257
ЛЕГЛА- ДЕНОНОЦИЯ	110960	110960	111264	90885	90885	88527
РЕАЛИЗИРАНИ НОЩУВКИ - ОБЩО	10567	10693	10765	13392	12453	22009
ОТ БЪЛГАРИ	10540	10677	10660	13019	12158	21452
ОТ ЧУЖДЕНЦИ	27	16	105	373	295	557
ПРЕНОЩУВАЛИ ЛИЦА - ОБЩО	10567	10693	10765	12733	11705	20563
ОТ БЪЛГАРИ	10540	10677	10660	12360	11478	20151
ОТ ЧУЖДЕНЦИ	27	16	105	373	227	412
ИЗПОЛЗВАЕМОСТ НА ЛЕГЛОДЕНОНОЦИЯТА	9,5	9,6	9,7	14,7	13,7	24,9
ПРИХОДИ ОТ НОЩУВКИ	34949	43135	57245	79402	87184	206977
В Т.Ч. ОТ ЧУЖДЕНЦИ	270	288	1368	4929	3218	11776

РЕАЛИЗИРАНИ НОЩУВКИ

ПРИХОДИ ОТ НОЩУВКИ

Анализът на заетостта на легловата база, посещаемостта на музеите и пещерата “Бачо Киро” сочи, че районът на Дряновския манастир /район, където е основната база за настаняване и посещения/ се оформя като дестинация за едnodневни посещения без нощувки най-вече от ученически групи и семейства с деца. Краткотрайният отдиx е със среден престой около 2 дни.

Основни региони на България, акумулиращи туристо-поток към Община Дряново: Варна, Бургас, Стара Загора, Русе, София. От съседни общини- Габрово, Велико Търново, Горна Оряховица, Трявна.

Основни чуждестранни пазари: Италия, Германия, Франция, Белгия, Дания. Слабо посещение от съседни страни. Малък брой индивидуални туристи и пътуващи служебно. Дряновския, манастир се посещава от групи, осъществяващи обиколни и специализирани турове из България с престой 1 ден без нощувка.

Основни канали за привличане на туристи;

- Устна реклама чрез приятели и познати на собствениците на бази;
- Чрез споделяне впечатления от клиентите с техни познати;
- Чрез разпространение на собствени рекламни материали от собствениците на базите;
- Чрез участие в общи рекламни издания и участие в туристически борси на РТА “Стара планина” и ТССТ;
- Чрез билбордове;
- Чрез филми;
- Чрез интернет страницата на общината www.dryanovo.bg.

ИЗВОДИ :

1. Наличието на природни дадености и обекти на културно-историческото наследство не са достатъчно основание за развитието на туризма в общината.

2. Бавното темпо на обновяване на старата и изграждане на нова материална база е причина за несъответствието ѝ с европейските стандарти в сферата на туризма.

3. Необходимо е информацията, рекламата и културата на обслужване да се приведат в унисон със съвременните изисквания на туристите и посетителите.

4. Недостатъчно развитата техническа инфраструктура и благоустройство на населените места и курортни зони са част от причините за слабата посещаемост на нашите туристически обекти.

5. Слабият интерес на външни туристи е в резултат на липсата на популярност на нашата община на международния туристически пазар .

6. Необходима е координация между отделните туристически обекти в общината в условията на конкурентност.

2.5. Търговия и услуги

Доминираща тенденция в икономиката на България е създаването и развитието на малки и средни предприятия. Най-голям относителен дял в община Дряново се пада на фирмите от отрасъл търговия и услуги – 60.68%.

В края на 2003 год. общият брой на фирмите в Община Дряново е 299, от които в сферата на търговията и услугите – 234.

Разпределение броя на фирмите по отрасли и години:

Отрасли	1999	2000	2001	2002	2003
Общо:	222	241	250	252	234
1.Търговия и ремонт	149	160	154	160	142
2.Хотели и ресторанти	37	42	50	43	41
3.Транспорт и съобщения	9	6	10	12	12
4.Операции с имущество и бизнес услуги	10	6	9	5	8
5.Здравеопазване и социални дейности	3	16	15	13	14
6.Други дейности	4	6	5	9	5
7.Техническо обслужване и ремонт на автомобили /автосервизи/	2	2	2	3	4
8.Товарен транспорт	6	2	3	5	7
9.Агенции свързани с превоз на товари.	1	1	2	2	1
10.Рекламна дейност	1	-	-	-	-

Поради липса на достатъчно средства повечето от предприемачите, които започват свой самостоятелен бизнес, се насочват предимно към търговски и ремонтни дейности. Не е малък и дялът на хотелите и ресторантите.

Следващата таблица показва структурата на дейностите в сферата на търговията и услугите в Община Дряново през 2003 год. Вижда се, че 60,68 % от фирмите са с предмет на дейност търговия и ремонт.

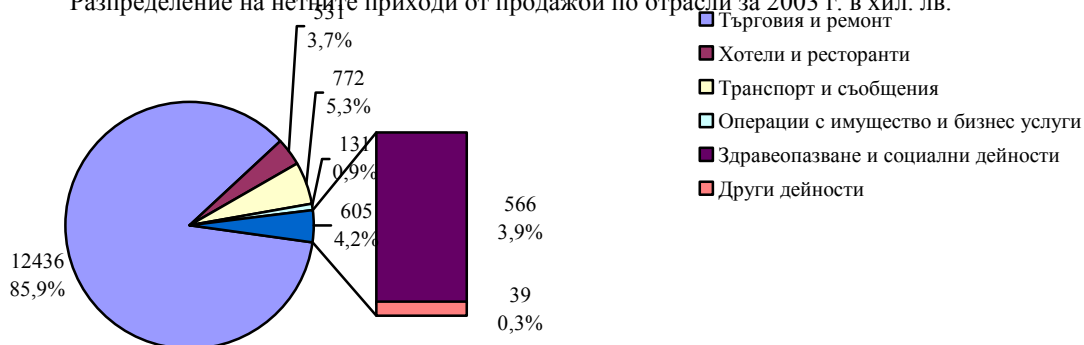
Отрасли	%
Общо:	100
1.Търговия и ремонт	60,68
2.Хотели и ресторанти	17,51
3.Транспорт и съобщения	5,13
4.Операции с имущество и бизнес услуги	3,42
5.Здравеопазване и социални дейности	5,98
6.Други дейности	2,14
7.Техническо обслужване и ремонт на автомобили /автосервизи/	1,71
8.Товарен транспорт	3
9.Агенции свързани с превоз на товари.	0,43
10.Рекламна дейност	

Нетните приходи от продажби за 2003 год. са в размер на 14457 хил.лв., което е два пъти повече от 1999 год., но бележи лек спад спрямо 2002 година с около 2000 хил.лв. Най – голям относителен дял на нетните приходи от продажби се пада на отрасъл “Търговия ремонт” – 85,9 %.

Нетни приходи от продажби по отрасли и години:

Отрасли	1999	2000	2001	2002	2003
1.Търговия и ремонт	7085	9037	10722	14817	12436
2.Хотели и ресторанти	442	647	705	600	531
3.Транспорт и съобщения	-	-	807	871	772
4.Операции с имущество и бизнес услуги	-	-	-	-	131
5.Здравеопазване и социални дейности	-	244	299	447	566
6.Други дейности	15	49	39	36	39
Общо:	7542	9977	12572	16771	14475

Разпределение на нетните приходи от продажби по отрасли за 2003 г. в хил. лв.

Като цяло се забелязва устойчив растеж на нетните приходи от продажби през разглеждания пет годишен период както и устойчив тренд на увеличаване на заетостта в сектор “Търговия и услуги”. С най – голям относителен дял е увеличението на заетостта в отрасъл “Търговия и ремонт” - 14,6 % и “Хотели и ресторанти” – 4,4 %, докато във всички други отрасли има една устойчивост на заетите лица.

Заети лица

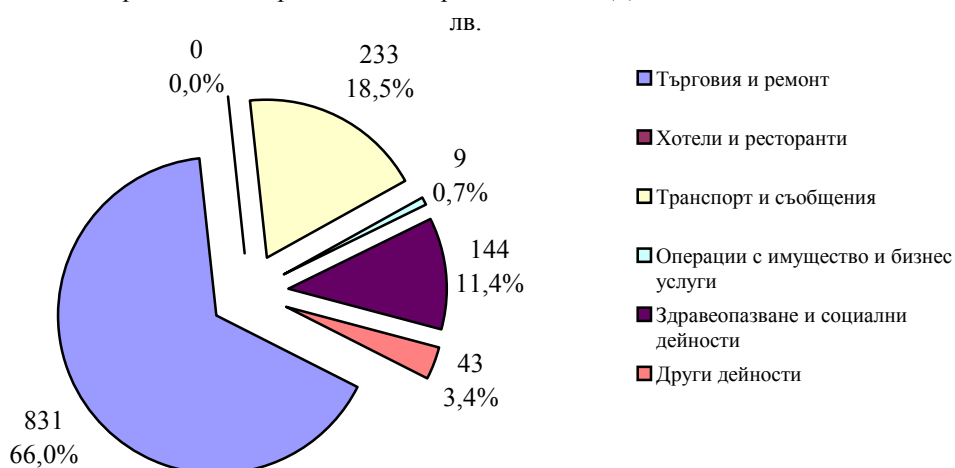
Отрасли	1999	2000	2001	2002	2003
1.Търговия и ремонт	250	257	291	332	347
2.Хотели и ресторанти	70	93	102	80	105
3.Транспорт и съобщения	-	-	65	76	44
4.Операции с имущество и бизнес услуги	33	23	152	-	-
5.Здравеопазване и социални дейности	9	164	153	157	138
6.Други дейности	5	6	12	21	-
Общо:	367	543	775	666	634

Най – динамично се развива през изследвания период отрасъл “Търговия и ремонт”, където през 2003 год. са направени 66% от инвестициите. Нещо повече – в сравнение с 1999 година инвестициите за дълготрайни материални активи в този отрасъл са се увеличили девет пъти, което е показател за предприемачески интерес. Същата тенденция се забелязва и при отрасъл “Транспорт и съобщения”, където инвестициите за ДМА през 2003 година са в размер 233 хил.лв., което е тринадесет пъти повече в сравнение с 1999 год., когато са били 18 хил.лв.

Разходи за ДМА /хил.лв./

Отрасли	1999	2000	2001	2002	2003
1.Търговия и ремонт	98	38	157	433	831
2.Хотели и ресторанти	-	-	139	-	-
3.Транспорт и съобщения	18	-	49	-	233
4.Операции с имущество и бизнес услуги	-	-	-	21	9
5.Здравеопазване и социални дейности	60	49	20	231	144
6.Други дейности	149	283	129	163	43
Общо:	325	370	494	848	1260

Разпределение на разходите за придобиване на ДМА за 2003 г. в хил. лв.

Като цяло се запазва тенденцията на увеличаване на разходите за придобиване на ДМА в отрасъл “Търговия и услуги”.

Следващата таблица отразява разпределението на ДМА в сферата на “Търговията и услугите” по отрасли, но не и тяхното състояние. Най – много ДМА има в отраслите “Търговия и ремонт” и “Транспорт и съобщения”.

Отрасли	1999	2000	2001	2002	2003
1.Търговия и ремонт	97	39	154	212	934
2.Хотели и ресторанти	-	-	139	-	-
3.Транспорт и съобщения	18	-	49	-	223
4.Операции с имущество и бизнес услуги	-	-	-	21	-
5.Здравеопазване и социални дейности	161	-	19	101	144
6.Други дейности	181	272	125	227	81
Общо:	457	311	486	561	1382

Общинска фирма в сферата на услугите е “Орлово гнездо” ЕООД, която осъществява радио-информационни и рекламни услуги, ритуални услуги и печат на общински вестник.

2.6. Строителство

В този отрасъл на територията на Община Дряново работят четири фирми през 2003 год., които са намалели спрямо 1999 год. три пъти.

Реализираната бруто продукция от строителните фирми през 1999 год. е в размер на 710 хил.лв. или 4,1 % относителен дял , който през 2003 год. са сведени до 405 хил.лв. и 1,5 % относителен дял.

Тенденция на намаляване има и при реализираните нетни приходи от продажби, които през 1999 год. са били в размер на 729 хил. лв. или 3 % относителен дял, а през 2003 год. са едва 438 хил. лв. и 1,1 % относителен дял.

Поради намаляване броя на предприятията и фирмите в отрасъл “Строителство” намаляват и заетите лица. През 1999 год. те са били 83, а през 2003 год. са 37.

В сферата на строителството работи и общинската фирма “Колю Фичето” ЕООД, която стабилно се е утвърдила на пазара.

2.7. Транспорт

Автобусният транспорт на територията на Община Дряново се осъществява от фирма “Бета бус”.

Автогарата в гр.Дряново е частна собственост.

Таксиметровия превоз на територията на общината се осъществява от две фирми – ЕТ”Контакт 90” и ЕТ „Мира – Радослав Карамфилов”.

На територията на общината превоз на пътници в страната и на товари в страната и чужбина осъществява и „Дряново Авто” ООД.

2.8. Общински бюджет

СПРАВКА

за общият размер на приходите по бюджета на общината за периода 1999 – 2003 год.

приложение №1

Видове приходи	1999 г.	2000 г.	2001 г.	2002 г.	2003 г.
Общ размер на бюджета	2735181	2738822	3089775	4170072	3883756
I. Собствени приходи в т.ч.	1027000	816481	991313	1276140	1466883
1. Данъчни приходи	780000	576474	556160	669103	198575
2. Преотстъпен данък	-	-	-	-	685279
3. Неданъчни приходи	247000	240007	435153	607037	583029
II. Субсидия от Реп. бюджет	1574767	1762780	1824248	2531225	2193566
1. Обща субсидия	1513442	1702780	1734248	2205225	1785100
2. Изравнителна субсидия	-	-	-	-	20466
3. Субсидия за кап. разходи	61325	60000	90000	326000	388000
III. Трансфери и заеми от РБ	132586	152491	272913	353873	187717
IV. Финансиране на дефицита	828	2070	1301	8834	35590
1. Придобиване дялове, акции	-	-	-	8000	-
2. Депозити от средства по с/ки	828	2070	1301	834	35590

СПРАВКА

за относителния дял на разходите по бюджета на общината за периода 1999 – 2003 год.

приложение №2

Функции	1999г.	2000г.	2001г.	2002г.	2003г.
1. Образование	27,51	25,99	26,71	22,87	28,13
2. Здравеопазване	26,97	21,91	16,12	14,85	14,97
3. Социално осигуряване, грижи	19,55	29,95	25,34	28,86	18,37
4. Жил. строителство, БКС	7,60	6,64	10,67	12,52	16,20
5. Други дейности	18,37	15,51	21,16	20,90	22,33
	100%	100%	100%	100%	100%

По приходната част на бюджета за периода 1999 - 2003 год.

За отчетния период данните от таблицата показват от 1999 – 2002 год. ръст на бюджета на общината. Това се дължи главно на увеличения размер на събираемост на неданъчните приходи и субсидията от републиканския бюджет – обща допълваща и субсидия за капиталови разходи.

Съотношението собствени бюджетни средства, отнесено към републиканската субсидия по години е, както следва:

1999 – 37:63
2000 - 30:70
2001 - 32:68
2002 - 31:69
2003 - 38:62

Наблюдава се увеличение дела на собствените приходи на общината през 1999 год. и 2003 год. и намаление относителния дял на субсидията от републиканския бюджет.

През 2002 год. приходите от продажбата на общинско имущество са в размер на 320331 лв. и заемат 25% от размера на собствените приходи на общината. С всяка изминала бюджетна година този вид приходи бележи спад, поради намаления брой обекти общинска собственост, предназначени за продажба.

Разходна част

От справката /прил. №2/ се вижда разпределението на бюджета по функции. За анализирания период най – голяма част от разходите се падат на функциите - “Образование” /1999,2001,2003 год./, а през 2000 год. и 2002 год. най – много средства се заделят за функция “Социално осигуряване и грижи”.

Политиката на Общината е приоритетно разпределение на средства за образование, здравеопазване, култура, младежки дейности и спорт.

SWOT анализ Икономика

Силни страни	Слаби страни
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Наличие на разнообразни и благоприятни ресурси за развитие на туризма; ➤ Наличие на екологично чисти територии; ➤ Благоприятно географско разположение за осъществяване на добри икономически връзки със съседни райони; ➤ Наличие на модерни предприятия в месо и млеко преработката, шивашка промишленост и производство на инструменти; ➤ Традиции и професионализъм в дървообработващата и текстилната промишленост, машиностроенето и овощарството; ➤ Висок ръст на разходите за придобиване на ДМА. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Висок процент ниско квалифицирана и неквалифицирана работна ръка; ➤ Ниско равнище на доходите в общината; ➤ Незначителен обем на инвестициите; ➤ Нерационално използване на природните ресурси; ➤ Ниско плодородни почви и слаба заинтересованост за земеделски дейности; ➤ Нестабилен сектор, малки и средни предприятия; ➤ Ниска предприемаческа култура; ➤ Ограничени бюджетни средства; ➤ Слаби браншови организации; ➤ Остарели технологии и амортизирана МТБ; ➤ Влошени икономически връзки между населените места; ➤ Неразвита пазарна структура.
Възможности	Заплахи
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Привличане на външни инвестиции; ➤ Осигуряване на инвестиране от национални и международни донорски програми; ➤ Използване на алтернативни енергийни източници; ➤ Достъп до нови пазари; ➤ Използване потенциала на наличния човешки ресурс; ➤ Изграждане на нови транспортни коридори; ➤ Нарастване на туристопотока; ➤ Нарастващ интерес към придобиване на имоти в общината; ➤ Получаване на държавни преференции – район за целенасочено въздействие. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Влошаване на демографските характеристики; ➤ Завишени изисквания на ЕС към производителите; ➤ Нелоялна конкуренция; ➤ Промени в климата и природни бедствия; ➤ Неблагоприятни миграционни процеси; ➤ Ограничение на бизнеса, в следствие на промени в данъчната и законовата политика на държавата.

II.3. Анализ на състоянието, процесите и тенденциите в социалната сфера

3.1. Население – основни демографски характеристики

Населението на общината е 11 482 човека, което живее в 63 населени места.

В град Дряново живеят 8 954 човека. Обособени са три кметства – Дряново, Царева ливада и Гостилица и девет кметски наместничества – Караиванца, Скалско, Славейково, Янтра, Денчевци, Керека, Соколово, Ганчовец и Радовци.

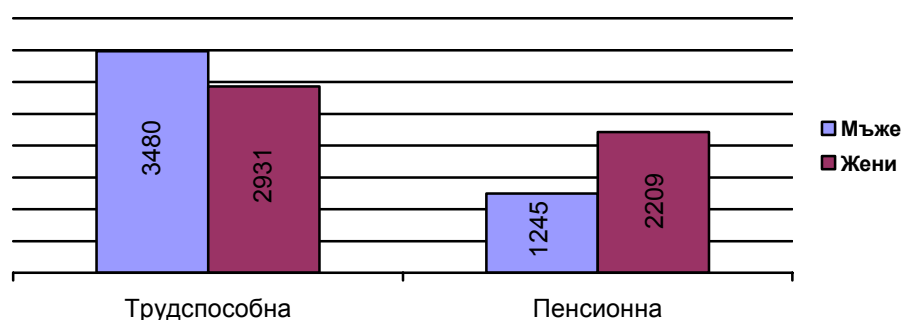
Към 31.12.2004 г. 17 броя населени места са напълно обезлюдени. 24 населени места са с население до 10 души, 12 броя населени места са с население до 50 човека, 3 населени места са с население до 100 човека, 4 са с население до 200 човека, 1 брой с население до 500 човека и 1 брой с население до 1000 човека. Прави впечатление големият брой обезлюдени населени места и такива с относително малък брой жители. Трайна е тенденцията към намаляване на населението както на общинския център град Дряново, така и на селата.

Населението е с 1,32 % по-малко в сравнение с предната година. Преобладаващ е броят на жените – около 51,9 %. Около 78 % от населението на общината живее в град Дряново, което е резултат от миграционните процеси, предизвикани от структурните промени и проблемите в селските икономики.

Раждаемостта е традиционно ниска, като се запазва между 5,5 – 5,6 на 1000 души и е най-ниската за областта. Тя е по-ниска дори от средната за страната с 3 на 1000 души. Заедно с ниската раждаемост се наблюдава сравнително висока смъртност – при средно за страната 14,3 тук е 20,5 на 1000 души за 2003 г. Всичко това води до спад в естествения прираст на населението, който е - 14,9 на 1000 човека при - 10,4 на 1000 за област Габрово и - 5,7 на 1000 за страната.

Възрастовата структура на населението е една от основните демографски характеристики. Тя е резултат от демографските процеси и оказва влияние върху бъдещото изменение на населението. Процесът на стареене на населението продължава да се задълбочава и през следващите години не може да се очаква ръст на трудоспособното население, поради ниската раждаемост и намаление на населението в под трудоспособна възраст. Тази тенденция се вижда от следващата таблица, където населението в под трудоспособна възраст е едва 14,65 %.

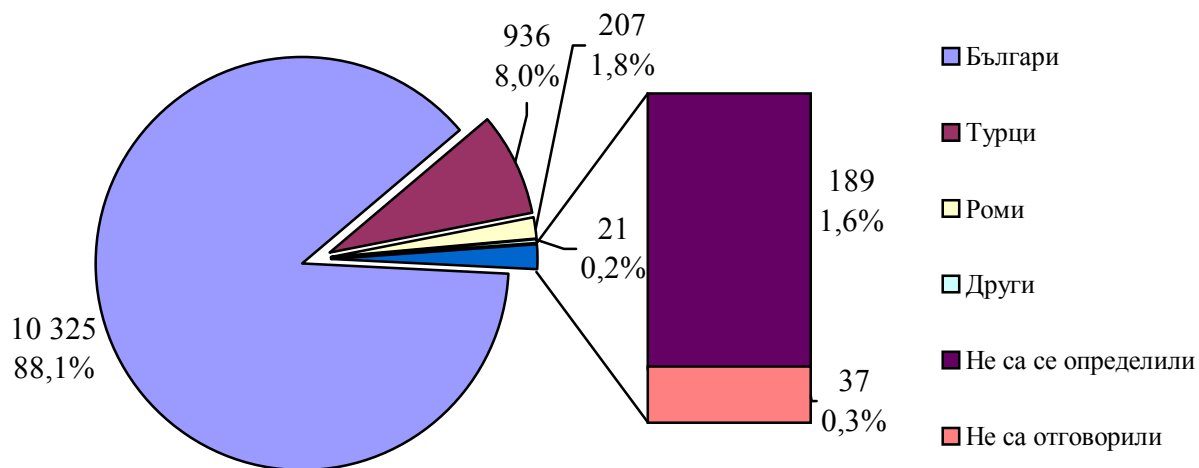
Показатели	Души - броя	%
Население в под трудоспособна възраст	1693	14,65
Население в трудоспособна възраст	6411	55,47
Население в над трудоспособна възраст	3454	29,88
ОБЩО	11558	100.00

Бълг.	Турци	Роми	Други	Не са се определили	Не са отговорили
10 325	936	207	21	189	37

Разпределение на населението на община Дряново

по етноси

Извършеният анализ показва задълбочаване на демографската криза в общината. Намалената раждаемост, високата смъртност, отрицателният естествен прираст и миграционните процеси са причините за непрекъснатото намаление на населението.

3.2. Социални дейности

Органите на местната власт, които вземат решения и контролират дейността в социалната сфера, са: Общински съвет – Дряново, като законодателен орган и ръководството на Община Дряново, като изпълнителен орган. Специфичната социална проблематика се разглежда и обсъжда в Постоянната комисия по здравеопазване, социални дейности и жилищно настаняване към Общински съвет – Дряново. Общественият контрол при осъществяване на социалното подпомагане се извършва от “Обществен съвет за социално подпомагане”. В структурата на Общинска администрация по социалните проблеми работят: Зам. кмет “Хуманитарна политика” и мл. експерт “Социални дейности и програми”.

Социалните дейности на територията на общината са организирани от Община Дряново, Дирекция “Социално подпомагане” и “Бюро по труда”. Институциите за социални услуги на територията на общината са: Дом за възрастни с деменция и Дом за възрастни с психични разстройства, с. Радовци. В общината има силно развити неправителствени организации, които работят в областта на социалните услуги: Дружество за социално подпомагане – Дряново, Дружество за умствено и психически увредени лица, Местната организация на съюза на слепите в България.

Основна дейност на Дирекция “Социално подпомагане” е отпускането на различни видове помощи на социално слабите лица. Броят на подпомаганите лица от Д”СП” Дряново е относително постоянна величина. През 2004 г. той бележи спад, поради включване на безработните лица в НП”ОСПОЗ”. Тенденциите и очакванията за 2005 г. трудно могат да бъдат прогнозирани. Изразен в цифри броят на получаващите помощи от Д”СП” лица и семейства изглежда така:

Таблица за броя на подпомаганите лица за периода 2002-2005 год.

Вид помощи и основание за подпомагане	Брой подпомагани 2002г.	Брой подпомаган и 2003г.	Брой подпомаган и 2004г.	Прогнози за 2005г.
Чл.9 ППЗСП месечни помощи	424	362	351	200
Чл.16 ППЗСП	3	6	12	-
Чл.16а ППЗСП еднократни	2	4	6	-
Чл.21 ППЗСП месечни за транспортно обслужване на хора с увреждания	799	518	696	600
Чл.24 ППЗСП месечни за телефон	345	281	320	330
Чл.22 ППЗСП балнеолечение	9	7	3	30

В дейност “Личен асистент” от НП “ОСПОЗ” за 2004 г. са включени 21 лица. Очакванията за 2005 г. са техният брой да се увеличи на 35 лица.

През последните години все по-голям проблем са тъй наречените “рискови групи”. Като рискови групи означаваме онези общности от населението, които поради своя социален статус са изложени на по-силно влияние от страна на рисковите фактори:

Хора с ниски доходи – това основно са:

- Жителите на селски райони, особено ако са по-отдалечени от градовете;
- Представители на етнически общности, като роми и турци;
- Живеещи в големи домакинства или домакинства с много деца;
- Продължително безработни;
- Хора с ниска квалификация и образование;
- Пенсионери.

Етнически общности - почти 2/3 от ромските семейства получават социални помощи, обезщетения за безработица или пенсии, които са основни пера в домакинските им бюджети. Над 1/3 от ромските деца се хранят под 3 пъти дневно. Месото, млякото и плодовете са недостатъчни в бедните семейства, особено в ромските.

Хора с увреждания - хората с увреждания са от различни възрастови групи, но значителна част от тях попадат в зоната на бедността с всички произтичащи от това последици.

Друга основна дейност на Д ”СП” е работата на отдел “Закрила на детето”. На територията на общината са обособени следните групи деца в риск:

- Деца, живеещи в семейства в неравностойно социално положение;
- Деца с увреждания;
- Деца с отклоняващо се поведение и деца, отпаднали от училище;
- Деца, настанени в специализирани институции;
- Деца без родители или такива, за които родителите не полагат грижи, живеещи при близки и роднини;
- Деца, жертва на злоупотреба, насилие или експлоатация в или извън семейната среда;
- Деца с изявени дарби в областта на науката, изкуството и спорта.

От приемането на Закона за закрила на детето през 2000 г., отдел “Закрила на детето”/ЗД/ е консултирал и приложил мярка за закрила на около 400 деца от община Дряново. Тенденциите сочат увеличаване на броя им. Сигналите, разгледани от Отдел”ЗД”, са както следва:

2002г. - 132 бр.

2003г. – 148 бр.

2004г. – 165 бр.

Предвид увеличаване информираността на населението, относно функциите и дейността на Отдел”ЗД” се очаква през 2005 г. сигналите да се увеличат до 200.

Социалните услуги на територията на общината се извършват от:

➤ „Дом за възрастни с деменция” /ДВД/, гр. Дряново - Капацитетът на заведението е 52 домуващи. В него постъпват лица с следните диагнози: Лануларна деменция, Генерализирана атеросклероза, Епизоди на обърканост, Халюцинации. Персоналът на дома, който се грижи за домуващите, е от 28 души. Социалната работа в дома – групова и индивидуална е съобразена с индивидуалните възможности на всеки един от домуващите.

➤ „Дом за възрастни с психични разстройства” /ДВПР/, с. Радовци - Капацитетът на дома е 115 домуващи. В момента там са настанени 114 жени. Диагнозите, с които лицата постъпват там, са: шизофрения, олигофрения и епилепсия. В дома работят 37 човека персонал, които полагат ежедневни грижи за настанените там жени.

○ В момента се ремонтира старата сграда на дома, което предполага създаването на

○ по-благоприятни условия и за домуващите, и за персонала.

➤ Домашен социален патронаж - Капацитетът му е 116 души. В момента се обслужват 69 лица от които мъже - 31 и жени – 38. Персоналът на ДСП е 7 човека, които не са в състояние да обслужват 116 души и поради това капацитетът на дома не е изцяло запълнен. Необходимо е да се работи в посока за увеличаване на персонала на ДСП и ползване на услугите му от хората на територията на цялата община, а не само в града.

➤ Дружество за социално подпомагане – Дряново е организирано Дневен център за стари хора. Този център работи по проект, спечелен от Дружеството, а от 01.03.2005г. е на издръжка на държавния бюджет, след сключен договор с Кмета на общината за възлагане на социалната услуга.

➤ Дружество за умствено и психически увредени лица – Дряново по проект е изграден Дневен център за рехабилитация и интеграция на лица с интелектуални затруднения “Възкресение Христово”. В този център лицата, които го посещават се обучават на елементарни хигиенни и трудови навици за по-самостоятелен начин на живот. Екипът се състои от 8 души персонал. В дома е започнато интегрирано обучение на децата с увреждания в масовото училище “Св. св. Кирил и Методий”. От 01.02.2005г. заведението е на пълно финансиране от Републиканския бюджет след проведен конкурс за децентрализация на социалните услуги и е преименувано на Дневен център за деца и възрастни с увреждания. Капацитетът му е 50 човека, а персоналят 20 души.

➤ Защитено жилище с настанени шест домуващи от „ДВПР”, с. Радовци. В момента се завършва второ. Те са организирани като държавна дейност и децентрализирана социална услуга, с капацитет общо 14 жени и 6 човека обслужващ персонал.

➤ На територията на общината има изградени три пенсионерски клуба – Дряново, Царева ливада и Гостилица. В тях пенсионерите и ветераните от войните се срещат, общуват, обсъждат свои проблеми, провеждат различни занимания и културни мероприятия. Работят в партньорски взаимоотношения с Общината, кметовете и кметските наместници.

Мисията на общинска администрация е да координира, организира и управлява процесите по предоставяне на социални услуги. Да следи за тяхното качество и достъпност, да защитава интересите на социално неравнопоставените групи, като предлага на Общински съвет – Дряново да се въведат облекчения при ползването на някои социални услуги и предоставянето на еднократни помощи. Община Дряново работи успешно и ефективно в партньорство с НПО. Като основна цел тук трябва да посочим приоритетното развитие на социалните услуги в общността, насочени към преодоляване на социалната изолация и подобряване качеството на живот на жителите на община Дряново.

ИЗВОДИ :

- 1. В резултат от активната и съвместна работа на Общинска администрация с НПО, социалните услуги и дейности на територията на общината са добре развити и обхващат голяма част от лицата в неравностойно положение.**
- 2. Домашният социален патронаж на територията на общината отежнява общинския бюджет, въпреки пенсиите на ползвателите. В бъдеще е необходимо да се търсят начини за външно финансиране и по-малко да се разчита на общинския бюджет за издръжката му.**
- 3. Социалните услуги на територията на Общината са насочени към най-уязвимите групи от населението, но най-вече в града, затова трябва да се проучат възможностите и разшири обхватът им по селата.**

SWOT анализ „Социални дейности”

Силни страни	Слаби страни
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Добра структура на социалните заведения в общината; ➤ Наличие на относително голям брой заведения за социални услуги на територията на Община Дряново; ➤ Предлагат се разнообразни социални услуги, обхващащи голяма част от нуждаещите се; ➤ Добро взаимодействие между местните власти и неправителствения сектор; ➤ Висок авторитет на заведенията за социални услуги и Дирекция «Социално подпомагане»; ➤ Висока квалификация на наличните кадри в социалната сфера. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Висока безработица; ➤ Липса на достатъчен брой високо квалифицирани кадри; ➤ Наличие на голям брой ромско население с ниско образование и липса на квалификация; ➤ Наличие на групи в социална изолация, силно зависими от социалното подпомагане; ➤ Ниско ниво на заплащане на специализирания персонал; ➤ Лошо състояние на материалната база; ➤ Недостатъчен и амортизиран общински жилищен фонд.
Възможности	Заплахи
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Кандидатстване с проекти по национални и международни донорски програми; ➤ Утвърждаване на съществуващите и въвеждане на нови ефективни мерки в социалната сфера; ➤ Създаване на центрове за социална интеграция; ➤ Работа с целеви групи; ➤ Социализация на продължително безработни лица чрез извършване на обществено полезни дейности, образователни и квалификационни програми; ➤ Осигуряване на качествени грижи в семейна среда на хора с увреждания и тежко болни. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Влошени демографски показатели на населението; ➤ Ниска покупателна способност на населението; ➤ Несвършена нормативна база и ограничени финансови ресурси за провеждане на ефективна социална политика; ➤ Помощите, които получават лицата, не дават очаквания резултат; ➤ Намаляване на възможностите за интеграция на хората с увреждания; ➤ Липса на мотивация за работа сред хора, за които социалното подпомагане е начин на живот.

3.3. Здравеопазване

Здравеопазването в Община Дряново се организира от:

- “Общинска многопрофилна болница за активно лечение” /ОМБАЛ/ - ЕООД, Дряново;
- 8 лекарски и 10 стоматологични практики;
- Медицински център «Света Петка»;
- Медицински център «Пулс»;
- Медицинско обслужване в училищата;
- Български червен кръст /БЧК/.

“ОМБАЛ- Дряново” ЕООД обслужва населението на Община Дряново, което е около 11 000 души. Болницата е обезпечена с необходимите медицински кадри за осъществяване на своята дейност. В лечебното заведение работят 98 души, от които 18 - лекари, среден медицински персонал – 47, друг персонал - 33 души.

В структурата на “ОМБАЛ - Дряново” ЕООД са включени 6 отделения, от които 5 с 60 легла и 1 без легла. Лечебното заведение включва четири функционално обособени блока и болнична аптека.

Сдружение „Български червен кръст” е най-активната неправителствена организация в областта на здравеопазването и здравното образование на населението. Община Дряново работи в тясно сътрудничество с **БЧК** и в последните години са осъществени редица инициативи, с цел подобряване здравното състояние на населението на общината.

Здравен статус – тенденции.

Смъртността е особено важна характеристика за оценка здравното състояние на хората от общината. Очертана е ясна тенденция към постоянното ѝ нарастване сред активното население във възрастовата група от 29 до 59 години.

За Община Дряново **причините за смърт** в продължение на повече от едно десетилетие запазват сравнително устойчива структура. През 2004 година водещи по класове болести са: **Болести на органите на кръвообръщението** – 69 %, **Новообразувания** – 16 %, **Болести на дихателната система** – 5,0 % и **Травми и отравяния** – 3 %, т.е. 93 % от умирианията в общината се дължат само на тези четири групи заболявания. Останалите се разпределят по следния ред: Болести на храносмилателната система – 2 %, Болести на ендокринните жлези, храненето и обмяната – 2 %, Болести на пикочо-половата система – 1 % и др. Увеличава се и процентът на умириания от пътнотранспортен травматизъм и самоубийства.

Общата **заболеваемост**, измерена чрез регистрираните случаи на заболявания по обръщаемост на населението към звената за извънболнична помощ, дава представа за честотата и структурата на заболяванията, по повод на които населението търси активно здравна помощ. Регистрираната заболеваемост показва значително преобладаване на болестите на дихателната система – 229,92 на 1000 души, следвани от болестите на органите на кръвообращението – 227,47 / на 1000 /, на нервната система и сетивните органи – 178,51, на ендокринните жлези, храносмилането и обмяната, психичните разстройства, травмите и отравянията.

ИЗВОДИ И ПРЕПОРЪКИ:

1. Новата методика на финансиране води до намаляване на приходите на лечебното заведение, което от своя страна оказва неблагоприятно влияние върху цялостната издръжка на дружеството.
2. Амортизиран транспорт.
3. Новото НРД 2005 е с повишени изисквания от страна на медицински специалисти и апаратура, с което лечебното заведение не разполага и се налага договориране с други лечебни заведения. Това се явява допълнителен разход на болницата.
4. Невъзможността от самоиздръжка на лечебното заведение в този вид налага неговото реструктуриране.

SWOT анализ – здравеопазване

Силни страни	Слаби страни
<ul style="list-style-type: none"> • Съществува материална база за болнична медицинска помощ; • Висок обхват на населението от общо практикуващи лекари.	<ul style="list-style-type: none"> • Повишаване на заболеваемостта, регистрирана по обръщаемостта за медицинска помощ към лечебните заведения; • Липса на съвременна актуална медицинска апаратура за част от медицинските дейности; • Амортизация на част от МТБ; • Недостатъчна квалификация на висшия медицински персонал – общопрактикуващи лекари и тясната специализация; • В извънболничната медицинска помощ има недостиг на лекари – специалисти; • Недостатъчно обхващане на учениците и възрастните с профилактични програми и прегледи; • Слабо стоматологично обслужване на учениците; • Транспортни проблеми затрудняват медицинското обслужване на определени заболявания и ограничават достъпа на пациенти в селата до специализирана медицинска помощ; • Ниска здравна култура на ромското население и трудности при медицинското им обслужване.

Възможности	Заплахи
<ul style="list-style-type: none"> • Провеждане на политика за стимулиране на инвестициите в здравеопазването; • Подобряване качеството и бързината на медицинското обслужване; • Участие в национални и международни програми в областта на здравеопазването; • Запазване на „ОМБАЛ - Дряново” ЕООД като многопрофилна болница за активно лечение; • Повишаване на квалификацията на ОПЛ. 	<ul style="list-style-type: none"> • Влошени демографски показатели на населението; • Несвършена нормативна база и ограничени финансови ресурси за провеждане на ефективна здравна политика; • Голям брой здравно неосигурени лица, което ще ограничи достъпа им до медицинско обслужване; • Текучество на здравни кадри.

3.4. Образование

Обща характеристика

Учебно-възпитателният процес в Община Дряново се осъществява от 7 учебни заведения, 2 детски градини и една детска ясла.

Мрежа на учебните заведения в Дряновска община

Вид учебни заведения	Общо	
Общински бюджет		
Детски заведения	Бр. групи	Бр. деца
Детска ясла	2	29
ЦДГ „Детелина”	9	188
ЦДГ с. Царева ливада	1	19
ОУ и СОУ	Бр. паралелки	Бр. ученици
ОУ „Св. Св. Кирил и Методий” – гр. Дряново	12	230
ОУ „Васил Априлов” – с. Гостилица	5	71
ОУ „Бачо Киро” – с. Царева ливада	4	45
СОУ „Максим Райкович” – гр. Дряново	23	482
Републикански бюджет		
Професионални гимназии	Бр. паралелки	Бр. ученици
ПГИ „Рачо Стоянов” – гр. Дряново	9	214
ПТГ „Димитър Крушев” – гр. Дряново	12	268
Специални училища	Бр. паралелки	Бр. ученици
ВУИ „Св. Св. Кирил и Методий” – с. Керека	7	56

Числеността на работещия персонал в учебните заведения на територията на общината е 184 бр., от които 140 бр. педагогически специалисти /с висше образование – 116, с полувисше – 14 бр., със средно – 1 бр., неотговарящи на изискванията – 1 бр. и 8 условни бройки/. Непедагогическият персонал е 45 бр.

С придобита професионално-квалификационна степен ПКС са 63 педагози. От тях с I ПКС – 4, с II – 26, с III – 4, с IV – 12, с V – 17. Без квалификационна степен са 72 педагогически специалисти.

Основно и средно образование

Структурата на основното и средното образование в Община Дряново е наследила традициите на образователната ни система. През учебната 2002-2003 година числеността на персонала е 159 бр. За същия период броят на учениците е 924. За учебната 2003-2004 г. числеността на персонала е 157 бр., а на учениците 888. Намалжава броят на първокласниците – 87 за учебната 2002-2003 г., 111 за 2003-2004 г. и 78 за учебната 2004/2005 г. Това води до свиване пълняемостта на паралелките и намаляване на техния брой, а след 2-3 г. и до стесняване на училищната мрежа, най-вече на основните училища, което ще доведе до закриване на училища, съкращаване на броя на паралелките и броя на учителите в основните и средните училища.

Наблюдава се засилване на интереса към професионалното обучение. Това се дължи на желанието на учениците да получат определена специалност след завършване на средното си образование. Най-голям е делът на учениците, изучаващи професии и специалности в областта “Железопътна техника”, следвани от производствените специалности. През последните години се повишава интересът към икономическите специалности. Липсата на финансиране затруднява подържането на съвременна МТБ за професионално обучение. Необходимо е специалностите да бъдат съобразени с реалното състояние на икономиката в региона. Проблемите, свързани с реализираните собствени приходи от стопанската дейност, следва да бъдат нормативно решени в полза на училищата.

Детски заведения

Поради демографската криза през последните години се наблюдава тенденция на намаляване броя на детските заведения: 1999 г. – 67 родени; 2000 год – 71; 2001 г. – 47; 2002 – 39; 2003 – 49; 2004 – 54. От учебната 2004/2005 г. е закрыта ЦДГ в с.Гостилица и функционират само 2 ЦДГ : ЦДГ ”Детелина” – Дряново и ЦДГ с. Царева ливада и детската ясла в Дряново. Броят на децата в тях е 236, разпределени в 11 групи. Педагогическият персонал в детските заведения е 22 души за 2004-2005 г. От данните се вижда, че на един педагог се падат по 11 деца. Структурата и количеството на детските заведения задоволяват на този етап потребностите на общината.

Специфични проблеми на образованието

Образованието е отворена система, която влияе и се влияе от обществено икономическото развитие. Икономическите и социалните проблеми в страната и областта през последните години доведоха до оформянето на някои специфични проблеми при прехода към демократизиране на образователната система.

Много сериозен проблем е намаляването на **мотивацията за образование** у голяма част от учащите се. Налице е силно понижаване на успеха по основните учебни дисциплини.

Съществуват 7 слети паралелки.

Проблем в работата на Отдел “МДХП” е липсата на схеми за проучване на потребностите на стопанския сектор и изискванията на пазара на труда към училището. Налице са специалности по отрасли със затихващи функции. Затруднено е практическото обучение на учениците в професионалните училища, поради нарушените връзки между училищата и фирмите и липса на възможности за заплащане на това обучение.

Финансирането е основен проблем на образованието, особено за селските училища и за ОУ „Св. Св. Кирил и Методий”. В бюджетите на общините средствата за образование са недостатъчни, което оказва влияние върху редица дейности в училищата:

- Затруднено е поддържането на сградния фонд. Проблеми за обучението на учениците създава и остарялата учебна материална база, която не съответства на съвременните изисквания за водене на учебния процес. В училищата липсва възможност за сериозно компютърно и интернет обучение на учениците. В същото време нередко процедурата на провежданите от Общината търгове е тромава и не позволява ефективен контрол за отпуснатите за ремонти и модернизация на МТБ средства.

- В училищата, или поне в по-голямата част от тях, не са създадени предпоставки за стимулиране повишаването на квалификацията и постоянното осъвременяване на преподаването както по съдържание, така и по форма. Все още учебните програми в училищата са далече от налагащата се световната практика, която предполага да се преподава не информация, а умения как да се борави с нея.

Малко се използват в училищата възможностите за включването им в конкретни проекти и програми, финансирани от фондовете на ЕС, Световната банка и други донори. Практиката в някои училища показва, че това може да бъде една добра възможност за развитието на материалната база, за повишаване на квалификацията на учителите, за подобряване на обучението на учениците. Учебните заведения и техните ръководства трябва да бъдат подпомагани и стимулирани в тази насока. Необходимо е да се организира обучение на учителите за писане на проекти и за търсене на информация за участие в проекти.

Специфични проблеми в образованието сред малцинствата

Процентът на децата, обхванати в образованието сред малцинствата, е висок. Като цяло посещението на учебни занятия е редовно, а отсъствията са в рамките на допустимите. Присъствието в училище на учениците до IV клас е високо, но поради отслабен контрол от страна на родителите след VI клас това присъствие спада видимо. По-голямата част от децата от малцинствата, постъпващи в първи клас, не владеят български език, което сериозно затруднява нормалния учебен процес.

ИЗВОДИ :

- 1. Прогресивното намаляване на броя на учениците, води до закриване на училища и детски градини.**
- 2. Разминаване между потребността от кадри на пазара на труда и специалностите в професионалните учебни заведения.**
- 3. Намаляване на мотивацията за придобиване на образование.**
- 4. Нарастване броя на безпричинните отсъствия от училищата.**
- 5. Нараства делът на децата, отпадащи по различни причини от училище**
- 6. Нисък социален статус на работещите в образователната сфера.**
- 7. Слаба заинтересованост на обществото от проблемите в образованието.**
- 8. Липсват алтернативни форми за осмисляне на свободното време на учениците в малките селища.**
- 9. На заден план остава работата с талантиливите деца.**
- 10. Материалната база на учебните заведения е доста остаряла, особено в селата.**
- 11. Утвърденият и реализиран държавен план - прием не е съобразен с изискванията на пазара на труда.**

SWOT анализ Образование

Силни страни	Слаби страни
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Достатъчно квалифицирани учители с висше образование; ➤ Всички училищата имат изградени компютърни кабинети; ➤ Сравнително добра задоволеност със сграден фонд. Ежегодно се извършват текущи ремонти; ➤ Наличие на здравни кабинети и медицински кадри по училищата, финансово обезпечени от общинските бюджети; ➤ Добри връзки между образователните институции и училищата, изразяваща се в ежемесечни срещи, семинари и обучения; ➤ Наличие на профилирани паралелки; ➤ Наличие на професионални гимназии; ➤ Засилване ранното чуждоезиково обучение; ➤ Участие с проекти в национални и международни програми в областта на образованието; ➤ Работещи училищни настоятелства. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Остаряла база от дидактически средства и учебни пособия, нуждаеща се от осъвременяване; ➤ Амортизирана материално-техническа база /сграден фонд, обзавеждане и оборудване/ и недостатъчна финансова обезпеченост за подържане и осъвременяване на тази база; ➤ Неотговарящи на съвременното ниво компютърни конфигурации; ➤ Недостатъчен брой квалифицирани учители по чужди езици; ➤ Наличие на слети паралелки в малките селища.
Възможности	Заплахи
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Проучване на нуждите на пазара на труда в региона и преориентиране на професионалното образование, съобразено с тези нужди; ➤ Оптимизиране на училищната мрежа, с цел повишаване качеството на образование. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Слаба активност на учебните заведения за финансиране на проекти по различни международни и национални образователни програми; ➤ Несъвършенство в нормативните документи и ограничени финансови ресурси за провеждане на ефективна образователна политика; ➤ Липса на ефективна система за насочване към преквалификация на съкратените педагогически кадри; ➤ Занижена мотивация и липса на стимули сред педагогическия персонал. Демотивиране на усилията на добрите учители поради неефективна система за измерване, нормиране и заплащане на труда.

3.5. Трудова заетост и безработица

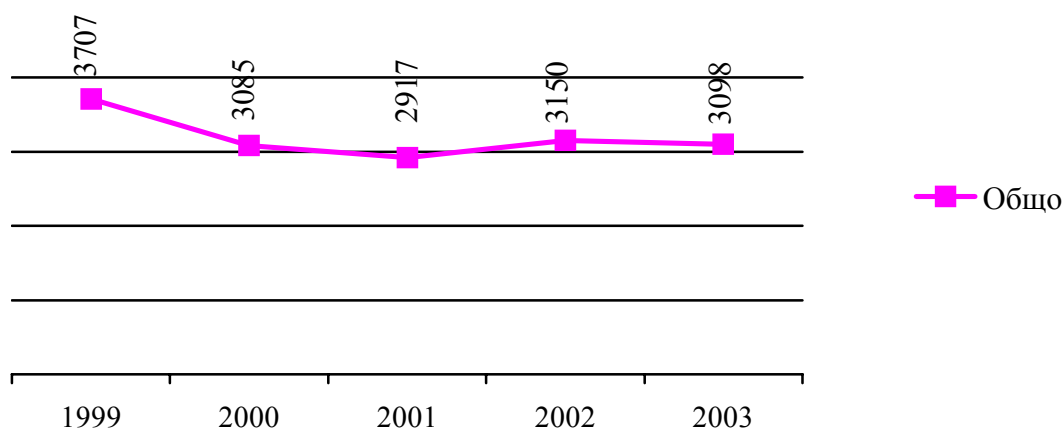
3.5.1. Трудова заетост

Отнесена към броя лица в трудоспособна възраст, заетостта в общината през последните години се увеличава. От долу приложените таблици може да се проследи средно списъчният брой на наетите лица по трудово и служебно правоотношение и както и заетите лица по отрасли и години от нефинансовия сектор и техният относителен дял.

СРЕДЕН СПИСЪЧЕН БРОЙ НА НАЕТИТЕ ЛИЦА ПО ТРУДОВО И СЛУЖЕБНО ПРАВООТНОШЕНИЕ В ОБЩИНА ДРЯНОВО					
Номенклатура А17	1999	2000	2001	2002	2003
Общо	3707	3085	2917	3150	3098
Селско, горско и ловно стопанство	108	70	50	49	37
Рибно стопанство	-	-	-	-	-
Добивна промишленост	-	-	-	-	-
Преработваща промишленост	1976	1514	1281	1523	1484
Снабдяване с електроенергия, газ и вода	64	66	68	65	66
Строителство	64	59	66	59	46
Търговия и ремонт	108	114	125	168	202
Хотели и ресторанти	35	58	50	38	87
Транспорт и съобщения	333	370	331	287	246
Финансово посредничество	26	25	26	.. ¹	..
Операции с имущество и бизнес услуги	35	38	161	200	..
Държавно управление и отбрана; задължително обществено осигуряване	88	97	97	113	121
Образование	387	341	326	304	308
Здравеопазване и социални дейности	365	288	274	269	259
Други дейности	118	45	62	..	59

¹ Данните са конфиденциални

Движение на средно-списъчния брой на заетите по трудово и служебно правоотношение

ФИРМИ И ПРЕДПРИЯТИЯ (НЕФИНАНСОВ СЕКТОР) ПО ОТРАСЛИ В ОБЩИНА ДРЯНОВО - ОСНОВНИ ПОКАЗАТЕЛИ

Номенклатура А17	1999		2000		2001		2002		2003	
	Общо	Отн. дял- %	Общо	Отн. дял- %	Общо	Отн. дял- %	Общо	Отн. дял- %	Общо	Отн. дял- %

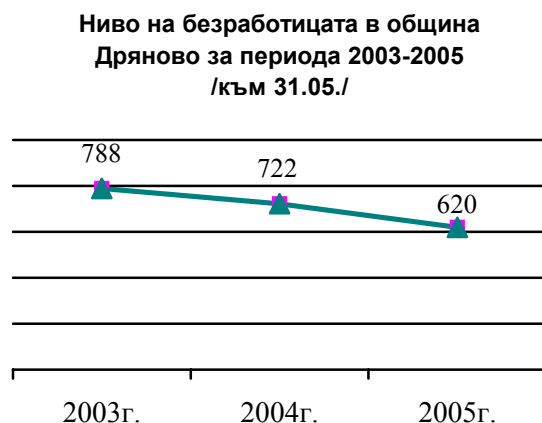
Заети лица

Общо	2154	100,0	2145	100,0	2159	100,0	2480	100,0	2374	100,0
Селско, горско и ловно стопанство	129	6,0	83	3,9	57	2,6	54	2,2	40	1,7
Преработваща промишленост	1514	70,3	1394	65,0	1275	59,1	1524	61,5	1476	62,2
Снабдяване с електроенергия, газ и вода	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Строителство	83	3,9	65	3,0	52	2,4	48	1,9	37	1,6
Търговия и ремонт	250	11,6	257	12,0	291	13,5	332	13,4	347	14,6
Хотели и ресторанти	70	3,2	93	4,3	102	4,7	80	3,2	105	4,4
Транспорт и съобщения	..	..	..	..	65	3,0	76	3,1	44	1,9
Операции с имущество и бизнес услуги	33	1,5	23	1,1	152	7,0	..	..	..	..
Образование	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Здравеопазване и социални дейности	9	0,4	164	7,6	153	7,1	157	6,3	138	5,8
Други дейности	5	0,2	6	0,3	12	0,6	21	0,8	..	..

3.5.2. Равнище на безработицата.

По данни на Бюро по труда, клон Дряново към 31.05.2005г. равнището на безработица в Общината е 11,37% /620 лица/ от икономически активното население, което е с 2,29% по-ниско от равнището към 31.05.2004г., когато безработицата е била 13,66% /722 лица/. Какво се е променяло в равнището на безработица за периода 2003 г.-2005 г. се вижда от следната таблица:

Към 31 май	Регистрирани безработни	процент
2003г.	788	14,91%
2004г.	722	13,66%

2005г.	620	11,37%
--------	-----	--------

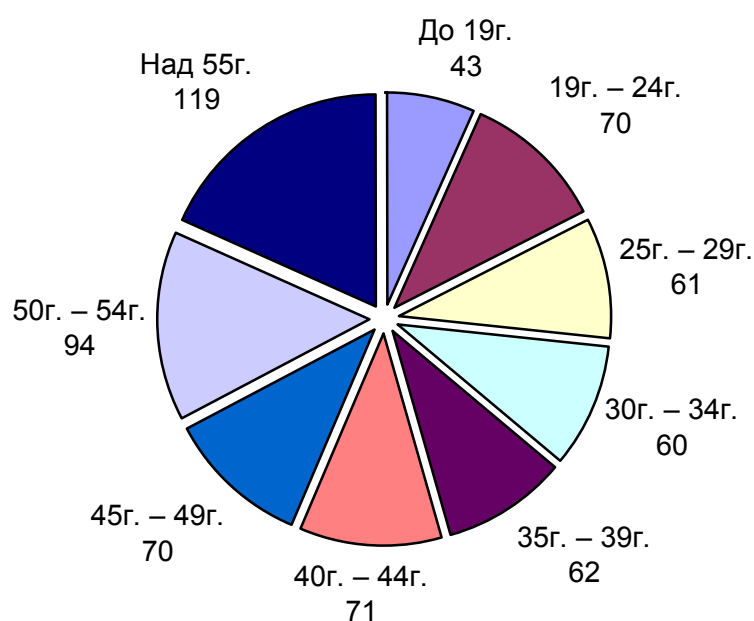
Видно от посочените данни, равнището на безработицата в община Дряново прогресивно намалява за периода 31.05.2003г. – 31.05.2005г. Въпреки положителните показатели, община Дряново е с най-високата безработица, спрямо другите общини в областта:

Община Габрово	5,41%
Община Севлиево	6,22%
Община Трявна	10,06%
Община Дряново	11,73%

3.5.3. Структура на безработицата.

По възраст

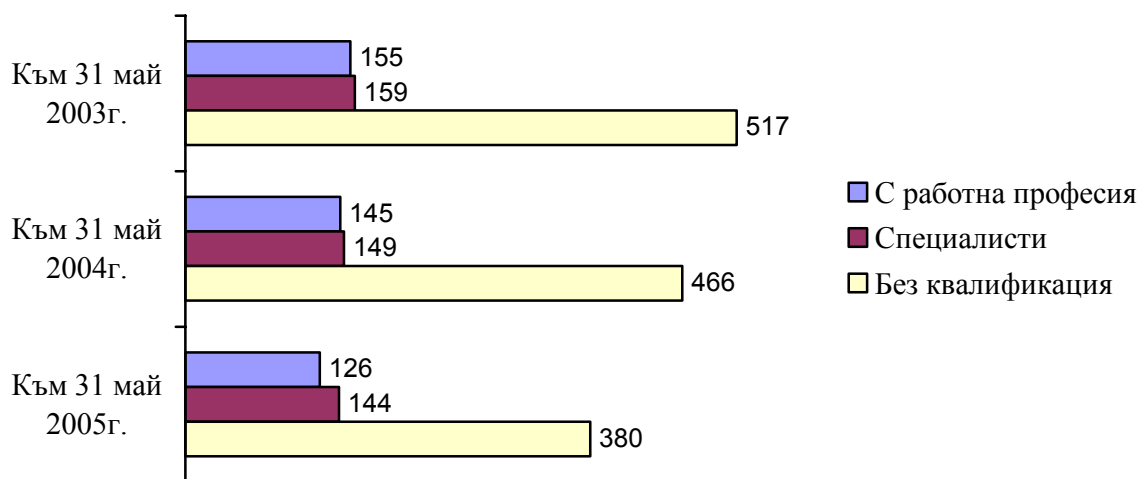
Възраст	Към 31 май 2003г.	Към 31 май 2004г.	Към 31 май 2005г.
До 19г.	62	45	43
19г. – 24г.	89	88	70
25г. – 29г.	69	78	61
30г. – 34г.	72	66	60
35г. – 39г.	88	81	62
40г. – 44г.	82	81	71
45г. – 49г.	94	84	70
50г. – 54г.	135	117	94
Над 55г.	125	121	119

Данните показват, че с най-висок относителен дял са безработните от 50 г. до 54 г. и тези над 55 г., т.е. хората, останали без работа в предпензионна възраст, изпитват най-големи трудности при намирането на работа. Като тенденция може да се отбележи намаляването на безработните до 24 г. възраст, което показва нарастващо желание от страна на работодателите да наемат млади хора, без голям опит. Намаляват и безработните в останалите възрастови групи, което в голяма степен се дължи на разработените национални програми за заетост.

Професионална структура

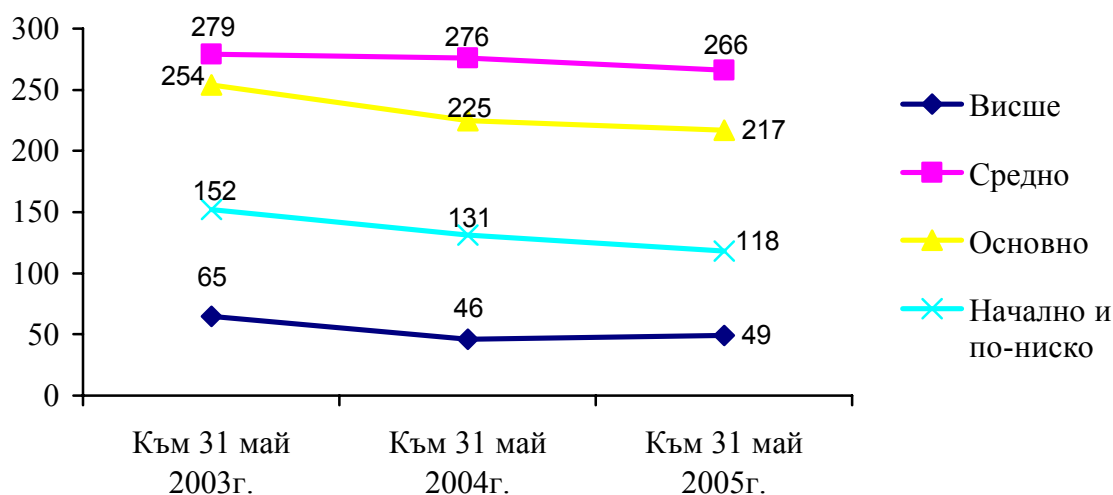
Показател	Към 31 май 2003г.	Към 31 май 2004г.	Към 31 май 2005г.
С работна професия	155	145	126
Специалисти	159	149	144
Без квалификация	517	466	380

Затвърждава се като тенденция безработните без квалификация да преобладават над останалите групи в община Дряново. Значителният спад в тази група през изследвания период се дължи предимно на реализирането на националните програми за осигуряване на заетост.

Структура по образование

Образование	Към 31 май 2003г.	Към 31 май 2004г.	Към 31 май 2005г.
Висше	65	46	49
Средно	279	276	266
Основно	254	225	217
Начално и по-ниско	152	131	118

Данните показват, че безработните с основно и средно образование преобладават значително над останалите групи, дори и над групата с начално или по-ниско образование. Почти 100% от хората с начално или по-ниско образование са безработни, но броят им е значително по-малък от броя на останалите групи, което обяснява този парадокс. Голяма част от безработните с начално и по-ниско образование са от ромската общност, което налага изработване на програми и мерки за привличане и задържане на ромските деца в училище, за да бъдат те конкурентноспособни на пазара на труда.

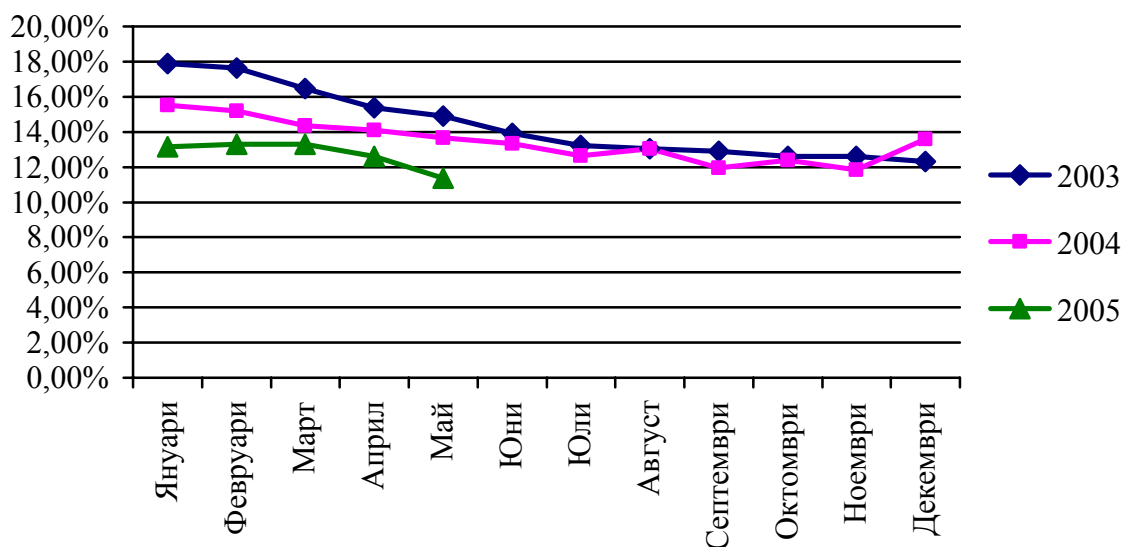
Наличието на голям процент безработни с ниско образование и ниска квалификация предполага разработването и прилагането на специални мерки и програми за тези групи.

Регистрираните безработни не са с равни възможности за намиране на работа. С по-малки шансове са хората с увреждания или с намалена работоспособност, хората в предпензионна възраст и продължително безработните лица. За тези хора също е необходимо да се прилагат специфични програми за обучение и адаптиране към новите условия на пазара на труда.

3.5.4. Динамика на равнището на безработица по месеци.

Динамиката на равнището на безработица по месеци за периода 01.01.2003г. – 31.05.2005г. е отразена в следната таблица:

Месец	2003г.		2004г.		2005г.	
	Брой	Процент	Брой	Процент	Брой	Процент
Януари	944	17,87%	820	15,52%	695	13,15%
Февруари	931	17,62%	802	15,18%	702	13,29%
Март	871	16,48%	758	14,35%	702	13,29%
Април	813	15,39%	745	14,10%	667	12,62%
Май	788	14,91%	722	13,66%	620	11,37%
Юни	735	13,91%	704	13,32%	-	-
Юли	698	13,21%	668	12,64%	-	-
Август	690	13,06%	690	13,06%	-	-
Септември	681	12,89%	631	11,94%	-	-
Октомври	665	12,59%	655	12,40%	-	-
Ноември	665	12,59%	626	11,85%	-	-
Декември	651	12,32%	718	13,59%	-	-

В динамиката на броя на регистрираните безработни в Община Дряново се наблюдава постоянно намаляване на равнището на безработица през цялата година и рязко покачване през месец януари на следващата година. Тази тенденция се дължи на приключването на бюджетната година и освобождаването на наетите по националните програми за осигуряване на заетост.

3.5.5. Мерки за защита на безработните и насърчаване на заетостта.

Община Дряново участва както в пасивните мерки за защита на безработните, така и в специално функциониращите програми и инициативи за насърчаване на заетостта.

Пасивните мерки обхващат действия за социална защита при безработица, като се изплащат обезщетения или парични помощи.

Реализацията на активната политика на пазара на труда за община Дряново е свързана с прилагане на: посреднически услуги, насърчителни мерки по ЗНЗ, обучения за повишаване на квалификацията или преквалифициране, участие в национални програми – „От социални помощи към осигуряване на заетост”, „Заетост на младежи с висше образование в публичната администрация”, „Личен асистент”, „Социален асистент” и др.

В общи линии новите национални мерки за водене на активна политика на пазара на труда са положителни и дават видими резултати, но все още има нестабилност в нормативната уредба на тези мерки, която води до неяснота и непрекъснати промени в условията. Това пречи, както на структурите, управляващи програмите, така и на клиентите – работодатели и безработни, които не могат да планират за по-дълъг период от време ефективното им прилагане.

Сериозен недостатък се явява слабата адаптивност на голяма част от безработните към новите условия и изисквания на пазара на труда. В известна степен фактор за затруднената реализация на трудовия пазар, особено за младите хора, е и състоянието на образователните програми, които не са пряко насочени към конкретни потребности на работодателите, слаба е връзката на местно ниво между образователната система и бизнеса.

ИЗВОДИ :

1. Ръстът на безработицата в община Дряново е по-нисък от средния за страната, но е по-висок от средния за областта.
2. Равнището на безработица в община Дряново е с тенденция да намалява.
3. С най-висок дял са безработните над 50 г. възраст, което се дължи най-вече с ниската степен на квалификация и на невъзможността да отговорят на изискванията на съвременния пазар на труда.
4. Значителен брой безработни с ниско образование и квалификация, голяма част от които са роми. Това налага разработване на по-ефективни програми и мерки за намаляване на безработицата сред ромското население.
5. Прилаганите програми и мерки за насърчаване на заетостта дават добри резултати и общината следва да продължи активно да участва в тях.

3.6. Култура

На територията на община Дряново няма професионални културни институти. Проблемите на културата се разглеждат и обсъждат в Постоянната комисия по образование, култура, младежки дейности и спорт към Общински съвет – Дряново. В структурата на Общинска администрация по дейности, свързани с организация и провеждане на традиционни културни инициативи, работят зам. кмет “Хуманитарна политика” и мл. експерт “Образование и култура”.

Културни институции

НЧ "Развитие" гр. Дряново

НЧ "Развитие" е едно от първите читалища в страната. Основано е през 1869 г. от учителя Христо Максимов. В началото то е именувано Градска библиотека "Развитие", която по-късно прераства в читалище и изпълнява всички негови дейности. През годините читалището се превръща в истинска съкровищница на просвета и културни начинания. В момента институцията разполага с две сгради, една от които читалищна. Големият салон на едната от сградите е с 654 места и голяма подвижна сцена. Липсва подходяща озвучителна техника. Над 50 години към читалището съществува танцов ансамбъл "Балкан". Колективът е самодеен, с доказан висок професионализъм. Ежегодно самодейците представят страната ни на международни сцени. Към читалището е изграден и детско - юношески танцов състав "Балканджийче", който разполага с богат репертоар. Друга самодейна формация е народният оркестър. Освен че обслужва танцовите колективи, той разполага и със

самостоятелен репертоар. Общо 104 дряновски деца се обучават от квалифицирани преподаватели в Школата по изкуствата. За настоящата учебна година Читалищното настоятелство е одобрило два класа по акордеон и по един по пиано, цигулка и солфеж, класическа китара, изобразително изкуство и български танци. Съвместно със столичния център за икономическо развитие, в читалището бе открита приемна за граждани по проблемите на корупцията. Заедно с фондация "Конрад Аденауер" бе разкрит културно – просветен център, който предлага безплатен достъп до Интернет, художествена и научна литература на немски език. Вече е факт финансирането от програмата на ООН за развитие на Интернет – център. Читалището е едно от 25 – те в страната, което ще реализира тази идея в рамките на Проекта "Гражданско развитие и участие чрез мрежата на читалищата". В рамките на Обществения форум, който се финансира от Швейцарското правителство, бе спечелен проект "Културните дейности на читалище "Развитие" – в полза на дряновци и групите в неравностойно социално положение". В рамките на идеята бе обновен гардеробът на танцовия състав с ушиването на национален шопски костюм.

През 1888 година е основана дряновската библиотека. От периода на нейното създаване тя се е помещавала на най-различни места в града. През 1938 година тя е преместена в читалището и до днес се намира в неговата структура. Нейната дейност непрекъснато се разраства, като в момента тя разполага с отдел за възрастни, детски отдел, справочен отдел, читалня за периодика и отдел "Изкуство". Книжното богатство наброява над 90 000 тома библиотечни единици и обслужва 2 500 читатели. Във фонда се намират книги, които са закупени още от основаването на библиотеката. Последните години са се превърнали в "бум" на дарителството. Много автори и издателства са предоставили безплатно свои издания за дряновските читатели.

НЧ "Христо Ботев"- с. Гостилица

Читалището в с. Гостилица е основано през 1894 година.

Към читалището има създадена група за автентичен фолклор и няколко клуба: "Клуб на учителя", "Клуб на хумориста" и клуб "Забавни минути - Лятото при баба и дядо".

НЧ "Денчо Славов"- с. Ганчовец

Идеята за просветна дейност е възникнала сред будното ганчовско население още преди първата половина на миналия век. През 1900 година се образува благотворително дружество "Братска любов" с Устав утвърден на 21 V 1902 година от Министерството на вътрешните работи под № 80. Според чл.1 на Устава целта на дружеството е главно благотворителна, но постепенно прераства в просветно движение и се превръща в читалище. Купуват се книги, урежда се библиотека. Но настъпват разногласия и дружеството прекратява дейността си през 1911 година. След "голямата" война 1915 – 1918 година отново стои проблемът за нуждата от читалище. Така се поставя началото и основата на читалище "Просвета", през месец март 1920 година. Уставът е приет на 21 III 1920 година от Министерство на народното просвещение. Дейността на читалището започва с даване на представления за набиране на средства, необходими за книги, с тази задача се възобновява и обичая "Сурвакня". Значителен разцвет има след 1924 - 25 година. Тогава се набавят много книги, поставят се по две, три пиеси на сезон. Създават се добри условия за просветна дейност. След 9 IX 1944 година възниква идеята за построяване на читалищна сграда, със средства и труд на населението от с.Ганчовец, която се осъществява през 1954 година.

Всяка година, вече е обичайно, любителската театрална група при читалището да подготвя и изнася по няколко представления. Възстановяват се обичаи, характерни за района – Бабин ден, Лазаруване, Коледари, Сурвакня, Такия и др.

Поддържането на библиотеката и на читалнята е свързано с много трудности.

НЧ "Върбан Генчев"- с. Царева ливада

Читалището е основано на 16.03.1924 година. Библиотеката разполага с 14 337 тома литература, разпределени в осем специализирани отдела.

Читалището, съвместно с ОУ "Бачо Киро", провежда мероприятия, свързани с празниците – 1 март, 3 март, 8 март, 24 май, Великден, 1 юни, Коледа и Нова година.

Липсата на достатъчно средства ограничава възможностите за избор на кадри и дейност за читалищата, поради което от регистрираните 10, функционират само горепосочените.

В общинския център към НЧ „Развитие” действа възстановеното кино „Дряново” с 50 места.

Исторически музей - гр. Дряново

Исторически музей – Дряново е културна институция, която съхранява историческото и етнографско наследство на дряновския край. Към него са създадени следните отдели: “Строителство и етнография”, „История на България XV – XIX в”, «Нова и най-нова история”. Музеят е открит през 1970 година. Музейната експозиция отразява важни събития от жизнения и творчески път на Майстор Колю Фичето чрез богат снимков материал и макети на строежите му. Колю Фичето е роден през 1800 год. в гр. Дряново и умира през 1881 г. в гр. Велико Търново. В галерията от образи на всички българи Първомайсторът, строител и самобитен творец, заема достойно място като основоположник на монументалния стил във възрожденското българско строителство. Неговите мостове, църкви, къщи, чешми възплащават висок художествен вкус и национална характерност.

Етнографската експозиция “Градски бит от края на XIX и началото на XX век” се намира в Лафчиевата къща, построена около 1840 г., национален паметник на архитектурата от периода на Възраждането. В двата жилищни етажа на сградата е представена уредбата на заможна дряновско семейство. Интериорите са оформени с мебели и предмети на бита, местно производство и внос от западна Европа. Показан е домашният занаят тъкачество с необходимия за извършване на дейността инструментариум и образци от тъкани и облекло, характерни за дряновския край.

Колекцията от средновековни и възрожденски икони /края на XVII-XIX в./ произхожда от храмовете в Дряновката община. Експонирани в Икономовата къща, архитектурен паметник с национално значение, построена от майстор Колю Фичето около 1859 г. Сред ранните икони вниманието привличат сцените със страданията на Исус Христос, “Св.св. Георги и Димитър Войни”/ в резбена рамка, ”Св.Св. Зосим и Мария Египетска”. Преобладават творбите на зографите от Тревненската художествена школа, работили през XIX в. и на близки до техните виждания автори.

Експозицията на Историческия музей „Археология и Възраждане” е в Дряновския манастир “Св. Арх. Михаил”, на 5 км. югозападно от града. Тя запознава с историческото развитие на Дряновския край и възникването на манастира: с най – древното палеолитно поселение в Средна Европа; с местните енеолитна и бронзова култури; с крепостните съоръжения, изградени от траки, ромеи и българи. Подчертано е значението на Дряновския манастир за съхраняването на националния дух, превръщането му в поклонническо средище през Възраждането; в убежище на четата на поп Харитон от 1876 г. и приносът на Дряново в Освобождението/1877-1878г./

КУЛТУРНИ ПРОЯВИ

В Общината се провеждат следните по-важни културни празници и чествания:

- Прием на Кмета на Община Дряново, по случай националния празник на Република България – 3-ти март, с ученици, ръководители, спортисти, треньори, вписани в Почетната книга „Дарования и постижения”.
- Общоградско тържество за 3-ти март – ежегодно с програма и поднасяне на венци пред Руски паметник.
- Традиционно честване на годишнини от Дряновската епопея – ежегодно, посветено на подвизите на четата на Бачо Киро и Поп Харитон по време на обсадата на Дряновския манастир.
- Прием на Кмета на Община Дряново с просветните културни дейци в чест на Деня на славянската писменост и културата – ежегодно.
- Номинация „Учител на годината” – ежегодно, съвместно със СБУ.
- Шествие на просветни и културни дейци и тържествен концерт, във връзка с 24-ти май – ежегодно, съвместно с НЧ „Развитие”.
- Общински детски празник, посветен на 1-ви юни – ежегодно, съвместно с Отдел „Закрила на детето”, НЧ „Развитие”, БЧК, НПО и спортните клубове.
- Национален събор на пенсионерите „От дума на дума, от песен на песен” – ежегодно, съвместно с „Клуб на пенсионера” – Дряново и НЧ „Развитие”.
- Празник на балканските градове Дряново, Трявна, Елена, Котел, Твърдица и Гурково – „Балканът пее и разказва” – ежегодно, последователно в един от посочените градове.
- Културни празници „Поезия и песен на Балкана” – през 3 години, съвместно със Съюза на българските писатели, Съюза на българските композитори и НЧ „Развитие”.
- Национален лекоатлетически шосеен пробег „Колю Фичето” – ежегодно, съвместно с Федерацията по лека атлетика и спортните клубове.
- Празник на град Дряново и традиционен Дряновски панаир – ежегодно, предпоследните петък, събота и неделя на месец октомври.
- Честване годишнина от рождението на Колю Фичето – на 5 години по специално изработена програма.
- Общинско честване на Деня на будителя – ежегодно, съвместно с училищата и НЧ „Развитие”.
- Коледни и Новогодишни празници – ежегодно, съвместно с НЧ „Развитие, частни фирми, НПО и училища.

Проблеми, състояние и тенденции в областта на културата

Наличието на културни институции формира творческата памет и националното самочувствие на населението. Тя е една от предпоставките за опазване и обогатяване на културното наследство и развитие на туризма в областта. Проблем е недостатъчната финансова обезпеченост за развитието на културата и поддържане на базата. Необходимо е да се търсят алтернативни финансови източници за осъществяване на довършителни и ремонтни дейности, обновяване и реконструкция на сградите на отделни културни институти, с цел осигуряване на по-добри условия за работа и на по-качествени услуги за гражданите. Нужно е решаване на проблема с отоплението на сградите на културните институти и читалищата.

Като общ проблем за богатото културно-историческо наследство в общината следва да се посочат недостатъчните грижи за поддържане на паметниците на културата, поради недостига на средства и подходящи механизми. Някои от тях са изоставени и без сериозна защита, нанесени са значителни щети и от времето, и от иманяри. Друг важен аспект е засилване на културната идентичност на региона и интензифициране на културния обмен. Включването в оборот на културните ресурси на региона ще създаде мултипликационен ефект и в други сектори на местната икономика, в частност туризма.

SWOT АНАЛИЗ КУЛТУРА

Силни страни	Слаби страни
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Наличие на културни институции и обекти: читалища, музеи; ➤ Квалифицирани ръководители на формациите; ➤ Наличие на живи традиции и автентичен фолклор – етнографско богатство и историческо наследство; множество паметници на културата и забележителни местности - предпоставки за развитие на културен туризъм.	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Амортизирана и морално остаряла инфраструктура и материално техническа база на културните институции; ➤ Недостатъчни съвременни информационни и технически средства; ➤ Недостатъчни грижи за опазване и поддържане на паметниците на културата; ➤ Липса на предприемаческа култура и инициативност за използване на културните прояви и традиции за привличане на посетители и туристи; ➤ Недостатъчна промоция и реклама на културните прояви и организации; ➤ Недостатъчна активност на културните институции и НПО в областта на културата за осигуряване на средства.

Възможности	Заплахи
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Използване донорски програми за финансиране на дейностите и инфраструктурата; ➤ Възстановяване и развитие на традиционни културни инициативи и разнообразяване на културния календар; ➤ Масово участие на детската и младежка публика в образователни програми в сферата на културата; ➤ Използване на възможностите за трансграничен културен обмен; ➤ Използване на културно-историческото наследство за развитие на туризъм; ➤ Внедряване на съвременна техника и технологии в културните институции и създаване на научна и културно – информационна мрежа за регионален, национален и международен обмен. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Ограничаване на средствата за дейността на културните институции; ➤ Намаляване на населението и на интереса на хората към културните прояви.

Насоки за развитие на културата в общината

➤ Запазване, утвърждаване и развитие на традиционните за общината културни форуми и инициативи.

➤ Масово участие на детската и младежка публика в образователните програми и прояви в сферата на културата. Интегриране на подрастващото поколение към богатата фолклорна традиция на областта. Развитие и увеличаване многообразието на детските школи. Създаване на условия за развитие на млади дарования чрез достъпни школи, клубове и кръжочни форми по изкуствата и провеждане на конкурси, викторини и състезания на културни теми с подрастващите.

➤ Изучаване, възстановяване, опазване, поддържане на местните паметници на културата, на паметниците, свързани с историческото минало на града и общината и изграждане на нови; поддържане, обновяване, развитие и изграждане на съвременна материално техническа база. Осъществяване на довършителни и ремонтни дейности, обновяване и реконструкция на отделните културни институти с цел осигуряване на по-добри условия за работа и на по-качествени услуги за гражданите:

➤ Възстановяване, развитие и популяризиране на местното фолклорно богатство и традиции. Разработване на програми и проекти за съхраняване на културната идентичност и стимулиране на културното многообразие и насърчаване културата на малцинствените общности чрез музикални и театрални формации и културно – информационни центрове.

➤ Разработване и изпълнение на съвместни проекти между сродни културни организации, разширяване на международните културни контакти, организиране на съвместни културни прояви и включване в Балканската културна мрежа.

➤ Използване на съществуващите предпоставки за развитие на културен туризъм заради богатото културно-историческо наследство. Подобряване на инфраструктурата и успешен маркетинг за привличане на туристи. Възстановяване на традиционни за областта занаяти и превръщането им в туристически продукт. Подобряване маркетинга на туристическия продукт в областта на културата.

➤ Разработване и издаване на рекламно-информационни материали. Активно включване на медиите като партньор в процеса на създаване и разпространение на културни новини и събития.

➤ Подкрепа на частната инициатива при стимулиране на културно-предприемачески дейности. Неправителствените организации да заемат ролята на посредник в културните и предприемаческите инициативи.

➤ Внедряване на съвременна техника и технологии в културните институции и включването им в научна и културно-информационна мрежа на местно, национално и международно ниво.

➤ Разширяване на традицията на художествената самодейност при читалищата и създаване на клубове по интереси, насочени не само към детската, но и към по-възрастната аудитория. Превръщане на читалищата и библиотеките в центрове за подкрепа и насърчаване на културното образование и възпитание на младите хора и за интеграция на малцинствата в структурите на гражданското общество, както и утвърждаване ролята им като културно-информационни центрове.

➤ Създаването на устойчива система стимулираща креативността на всички участници в процеса на разработването на програми за социална интеграция със средствата на изкуството.

3.7. Спорт

Съществуващата спортна база в общината е недостатъчна и не може да удовлетвори нуждите на желаещите да спортуват.

Към началото на 2005 година тя включва:

- Общински стадион “Локомотив”;
- Спортен интеграционен и рехабилитационен център - предстои пускане на техническия модул и фитнес зала;
- Физкултурни салони в училищата и техните открити спортни площадки;
- Квартални спортни площадки;
- Квартални детски площадки и съоръжения;
- Спортни площадки и детски съоръжения в селата;
- Басейни с платен достъп.

На територията на общината има регистрирани и лицензирани 7 спортни клуба:

- Клуб по лека атлетика “Локомотив” – Дряново;
- Баскетболен клуб “Локомотив” – Дряново;
- Футболен клуб “Локомотив” – Дряново;
- Волейболен клуб – Дряново;

- Шахматен спортен клуб – Дряново;
- Спортен клуб по ориентиране “Бачо Киро 94” – Дряново;
- Спортен клуб по самбо и джудо – Дряново;
- Клуб по спелеология.

Ежегодно се провеждат традиционните спортни прояви :

- Лекоатлетически пробег “Колю Фичето”;
- Състезание по шах за купа “Дряново”;
- Състезание по ориентиране за купа “Дряново”;
- Състезание по стрийтбол;
- Турнир по волейбол;
- Общински празник, по случай Международния ден на детето;
- Участие в етапите на ученическите игри;
- Награждаване на „Десетте най – добри спортисти на общината”.

Приета е програма за управление и развитие на спорта и обогатяване на спортната база за периода 2004 – 2008 година. Основните спортни направления са: масов спорт, ученически спорт и спортни клубове, поддръжка и ремонт на спортните съоръжения и обекти. Ежегодно Общинската спортна комисия разработва и приема годишен технически и финансов план за своята дейност. Община Дряново подпомага финансово всяка година развитието на спорта, поддържането на материално техническата база и дейността на спортните клубове.

Ежегодно Община Дряново взема участие в етапите на ученическите игри.

През последните години бяха разработени, спечелени за реализация и успешно завършени много проекти, спомагащи развитието на спорта и обогатяването на материално-техническата база – спортни площадки на СОУ “Максим Райкович”, физкултурен салон – ОУ “Св. Св. Кирил и Методий”, открита спортна площадка – ПГИ “Рачо Стоянов”, открита спортна и детска площадка – квартал Априлци, детска площадка – квартал “Изгрев”, детски съоръжения на територията на града.

Основни проблеми:

- Липса на съвременна спортна база за извършване на тренировъчна и състезателна спортна дейност;
- Липса на достатъчно средства и недостатъчни грижи в поддържане и опазване на изградените спортни и детски площадки;
- Недостатъчна мотивация сред подрастващите.

Насоки за развитие на спорта:

- Доизграждане на спортната зала;
- Цялостна реконструкция на стадион “Локомотив” и пускане в експлоатация на плувните басейни и възстановителния център;
- Реконструкция и модернизация на спортните бази;
- Изграждане на тенис корт, стрелбище, картинг-писта и игрище за плажен волейбол;
- Осигуряване на средства за поддържане на съществуващите спортни площадки и детски съоръжения;
- Разработване на програми за деца и граждани в неравностойно положение – инвалидизирани, от малцинствени групи и др.;

- Осигуряване на безопасен и свободен достъп на инвалиди до спортните съоръжения;
- Увеличаване на субсидията за подпомагане на развитието на спорта;
- Приобщаване на широки слоеве от населението, особено на децата и младите хора, към активен двигателен режим и здравословен начин на живот.

Неправителствени организации, действащи на територията на община Дряново

На територията на Община Дряново има регистрирани около 60 неправителствени организации, като реално функциониращи са около 30.

СПОРТНИ КЛУБОВЕ:

Спортен клуб по ориентиране “Бачо Киро – 94”;

Клуб по лека атлетика “Локомотив”;

Футболен клуб “Локомотив – Дряново”;

Клуб “Волейбол”;

Клуб по самбо и джудо;

Шахматен спортен клуб – Дряново;

Баскетболен клуб “Локомотив”.

МЛАДЕЖКИ ОРГАНИЗАЦИИ:

Сдружение “Мога”;

Сдружение “Доми”;

Сдружение “Дряново 2007”.

СОЦИАЛНА СФЕРА:

Съюз на ветераните от войната;

Дружество за социално подпомагане – Дряново;

Дружество за умствено и психически увредени лица;

Районна организация на слепите;

Общински съвет на пенсионерите;

Съюз на офицерите и сержантите от запаса – Дряново;

Дружество на инвалида при с. Гостилица “Дискодуратера”;

Общински съвет на БЧК.

ЧИТАЛИЩНИ НАСТОЯТЕЛСТВА:

Читалищно настоятелство – Дряново;

Читалищно настоятелство - с. Царева ливада;

Читалищно настоятелство - с. Гостилица.

УЧИЛИЩНИ НАСТОЯТЕЛСТВА:

Училищно настоятелство при “Св. св. Кирил и Методий”;

Училищно настоятелство при ЦДГ “Детелина”;

Училищно настоятелство при СОУ “Максим Райкович”.

ДРУГИ:

Ловно-рибарско дружество “Стринава” ;

СТД “Бачо Киро”;

Сдружение “Пчела”;

ТССТ;

Фондация “Първомайстор – К. Фичето”;

“Инициативен комитет Васил Левски”.

3.8. Младежки дейности

Младежките дейности на територията на Общината се организират и осъществяват главно от: три НПО; новосъздадения Младежки съвет; Отдел „Младежки дейности и хуманитарна политика” при ОБА – Дряново; Постоянна комисия „Образование, култура, младежки дейности и спорт”.

Наличната база, с която разполагат младежите е:

- Помещение на Младежки съвет в административната сграда на стадион “Локомотив”;
- Клубове по интереси в училищата – клуб “Дебати”, клуб “Знание” и други;
- НЧ “Развитие” със своите дейности – танцови състави, школувано пеене, акордеон, пиано, цигулка, компютърна грамотност, аеробика и др.;
- Компютърни зали;
- Кино;
- Бази за спорт и социален туризъм.

Сдружение “МОГА” е неправителствена младежка организация, регистрирана на територията на община Дряново през юни 2003 г. Мисията ѝ е насърчаване личностното развитие на деца и млади хора чрез гражданско образование и участие, взаимодействие с местните власти и предоставяне на социални услуги. В организацията членуват 25 младежи. Реализирани са редица проекти, от които с най-голяма тежест е “Младите в защита на човешките права”.

Сдружение “Дряново 2007” е най-младата неправителствена организация, регистрирана на територията на общината. В нея членуват 10 младежи, но техният брой постоянно нараства. Мисията на организацията е: подпомагане младите хора от общината, разработка и реализация на проекти, насочени към младите, консултации, обучения, подпомагане на граждански инициативи, развитие на туризма и др. Реализирани са редица проекти, като най-значимите от тях са: изграждане на детска площадка в квартал “Изгрев” и създаване на „Младежки пчелин”, при който е осигурена заетост на 10 дългосрочно безработни младежи.

„ДОМИ” е младежка организация, развиваща дейност от 1999 г. на територията на град Дряново. Мисията ѝ е подпомагане на личностното развитие на младите хора от Дряново като доброволци и свободни граждани. В момента е замразила дейността си.

Младежки съвет – Основна цел на МС е обединяване на младите хора на територията на общината за защита на техните права и за ефективно взаимодействие с местните власти в процеса на вземане на решения. Участва в реализирането на различни инициативи съвместно с общината, отдел “Закрила на детето”, спортните клубове и други. През 2004 г. представители на Младежкия съвет взеха участие в международна среща в Страсбург и международен семинар в Благоевград, а през 2005 г. в Полша и Кипър.

Отдел “МДХП” – координира и подпомага развитието на младежките дейности. Осъществява дейността си пряко с приетите принципи на Европейската харта.

Отдел “Закрила на детето” – приета е Общинска стратегия за закрила на детето 2004 – 2006 г. Ежегодно приема план за действие. Сътрудничи тясно с Общинска администрация и спомага за подобряване на диалога и координацията между общинските и местни институции, между НПО и гражданските групи за осъществяване на единна политика за закрила на детето.

Детска педагогическа стая – сътрудничи тясно с Общинска администрация и отдел “Закрила на детето”.

Общински съвет по наркотичните вещества – Приета е Общинска програма за действие, свързана с превенция, контрол и противодействие срещу разпространението и злоупотребата с наркотични вещества и борбата с наркотрафика.

Младежките организации ежегодно инициират следните традиционни изяви:

- Честване на Свети Валентин;
- Изработване на мартеници за социално слабите, деца-сираци и хората от домовете;
- Великденска благотворителна дарителска кампания;
- Седмица на младежката активност;
- Световен ден на земята;
- Ден на храбростта;
- Ден на Европа;
- Международен ден на детето;
- Световен ден на околната среда;
- Ученическа борса;
- Младежки форум;
- Балкански младежки фестивал;
- Седмица на мобилността;
- Ден на народните будители;
- Антиспин кампания.

През 2004 година са разработени и спечелени за реализация над 10 проекта, насочени към младежите. През 2005 е осигурена временна заетост на около 70 безработни младежи, преминали различни курсове на квалификация и придобиване на умения. По време на обучението си те са получавали стипендии. На част от завършилите успешно курсовете на обучение ще бъде осигурена работа.

Основни проблеми, свързани с младежките дейности:

- Липса на база;
- Липса на достатъчно средства;
- Апатия, граничеща с разочарование сред младежите и последваща незаинтересованост.

Насоки за развитие:

- Осигуряване на работни места и трудова заетост;
- Изграждане на младежки дом с клубове по интереси;
- Организиране и провеждане на по-голям брой и разнообразни младежки културно–развлекателни мероприятия;
- Подобряване качеството на образованието;
- Провеждане на активна политика за превенция и контрол с разпространението и злоупотребата с наркотичните вещества;
- Обединяване усилията на младежките неправителствени организации;
- Повишаване доверието на младите към управлението на общината и конкретно развитието на младежките дейности;
- Активна политика на младежките НПО.

SWOT анализ „Социална сфера”

Силни страни	Слаби страни
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Наличие на квалифицирани кадри в социалната сфера; ➤ Добре функциониращи структури в социалната сфера; ➤ Активни местни НПО и граждански организации; ➤ Опит в кандидатстване и управление на проекти в социалната сфера; ➤ Разнообразни социални услуги; ➤ Добри партньорски взаимоотношения между местната власт и НПО; ➤ Силна подкрепа от местната власт за младежки и спортни дейности; ➤ Традиции в културата, образованието и спорта; ➤ Богато културно-историческо наследство.	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Недостатъчна материално-техническа база за младежки и спортни дейности / закрыта спортна зала, младежки бази и др./; ➤ Амортизирана социална инфраструктура; ➤ Ограничени финансови ресурси за дейности в социалната сфера; ➤ Недостатъчна информираност на организации и институции; ➤ Високо равнище на безработица; ➤ Лоша координация между младежките организации; ➤ Морално и материално износване на медицинската апаратура; ➤ Създадени устойчиви стереотипи в поведението на гражданите по отношение на здравната система и отговорността за собственото здраве.

Възможности	Заплахи
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Участие в национални и международни програми и проекти; ➤ Привличане на външни инвестиции; ➤ Изграждане и развитие на публично-частни партньорства; ➤ Участие в национални курсове за повишаване квалификацията; ➤ Международно сътрудничество с организации и органи на управление; ➤ Максимално скъсяване на лечебния процес. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Ограничаване финансирането на дейности в социалната сфера; ➤ Влошаване на демографските характеристики; ➤ Трудно адаптиране на местните общности и институции към процесите на Евроинтеграция; ➤ Политизиране и комерсиализиране на процесите в социалната сфера.

II.4. Анализ на техническата инфраструктура и териториалното устройство

4.1. Транспортна инфраструктура

Транспортната инфраструктура на община Дряново е развита предимно чрез автомобилни пътища, като малък, но важен дял се заема и от железопътната инфраструктура.

Като свързаност на населените места от общината и извън нея, съществуващата пътна мрежа е достатъчно добре развита, с оглед покриване на нуждите на населението и икономиката

Пътната мрежа включва 18,3 км първокласни, 81,8 км третокласни и 90,3 км четвъртокласни пътища. Съществуват и много местни пътища, които доскоро бяха рядко използвани, и за които не се води статистика, но напоследък, предвид многото новозакупени имоти по селата от общината, се налага на тях да се обърне съществено внимание.

Град Дряново се намира на една от основните пътни артерии, свързващи Северна с Южна България – първокласния път I-5 през връх Шипка, което е своеобразно предимство в транспортно, географско и икономическо отношение. Състоянието на първокласния път в участъка, преминаващ през общината е задоволително.

Проблемно е състоянието на третокласната и четвъртокласната пътна мрежа по отношение техническото състояние и поддръжката на пътищата - габарити, настилки, отводнителни и укрепителни съоръжения, маркировки, сигнализиции.

За експлоатация и поддръжка на третокласните пътища в общината се грижи Областно пътно управление – като принципал на ИА „Пътища”. Практиката показва, че заделените за целта средства са нищожни, което е видно и от изключително лошото им състояние – дори под нивото на четвъртокласните пътища.

Поддръжката на общинската пътна мрежа – четвъртокласни и местни пътища се извършва от общината, за което МРРБ ежегодно отпуска целеви средства, като до момента практиката показва, че са крайно недостатъчни.

**СПРАВКА ЗА СЪСТОЯНИЕТО НА ЧЕТВЪРТОКЛАСНИТЕ ПЪТИЩА
В ОБЩИНА ДРЯНОВО, ОБЛАСТ ГАБРОВО**

№	Път № от км... до км... У-к от км...до км...	Обща дължина на /км/	Състояние			Година на последен ремонт	Необх. средства за ремонт /лв./	Участъци в ремонт /км/
			добро /км/	средно /км/	лошо /км/			
1.	IV-34259 "III-303 - Керека-граница с община В. Търново" от км.0+000 до км.1+500	1,5		1,5			35000	–
2.	IV-34263 "III-303 - Туркинча-Катранджии-Соколово-Маноя - граница с община В. Търново" от км.0+000 до км.11+500	11,5		11,5			75000	–
	<i>у-к от км.0+000 до км.6+500</i>					2001		
3.	IV-34265 "IV-34263-Катранджии-Гвоздейка" от км.0+000 до км.2+300	2,3		2,3		2003	25000	–
4.	IV-34267 "IV-34263-Длъгня-IV-34265" от км.0+000 до км.0+700	0,7		0,7		–	14000	–
5.	IV-50007 "I-5-Зая-Ганчовец-3051" от км. 0+000 до км.2+000	2,0			2,0	–	40000	–
6.	IV-50009 "I - 5 - Цинга - Др. манастир" от км. 0+000 до км.4+500	4,5		4,5		2002	150000	–
7.	IV-52551 "3053-Караиванца-3053" от км. 0+000 до км. 0+000 до км. 3+700	3,7		3,7		–	55000	–
8.	IV-60924 "III-609-Радовци-Малки Станчевци-граница с общ. Трявна" от км. 0+000 до км. 7+000	7,0		2,0	5,0		375000	–
	<i>у-к от км.0+000 до км.5+500</i>					1999		
9.	IV-60929 - "III-609 - Кумани"	3,7		1,3	2,4	–	170000	–
10.	IV-60931 "III-609 - Бочуковци"	2,5		0,7	1,8		90000	–

11	IV-60932 "Дряново - Българени - Игнатовци-Върбановци" от км. 0+000 до км. 12+000	12,0	3,0	4,5	4,5		260000	-
	<i>у-к от км.0+000 до км.8+000</i>					2001		
12	IV-60934 "IV-60932-IV-60924" от км. 0+000 до км. 1+700	1,7	1,2	0,5		-	20000	-
13	IV-60939 "III-609-Ц.ливада - граница общ. Габрово" от км. 0+000 до км. 4+000	4,0		2,5	1,5		80000	-
	<i>у-к от км.0+000 до км.4+000</i>					2002		
14	IV-60942 "3051-Ганчовец - IV-34263 от км. 0+000 до км. 9+700	9,7			9,7	-	1160000	-
15	IV-60943 "IV-60932 - Долни Върпица" от км. 0+000 до км. 2+000	2,0		1,6	0,4		60000	-
	<i>у-к от км.0+000 до км.1+600</i>					2003		
16	IV-60946 "3051 - Руня" от км. 0+000 до км. 1+500	1,5		1,5		-	35000	-
17	IV-60947 "III-609 - Пейна" от км. 0+000 до км. 0+600	0,6		0,35	0,25		17000	-
	<i>у-к от км.0+000 до км.0+350</i>					2004		
18	IV-60948 "III-609 - Марча" от км. 0+000 до км. 3+000	3,0	1,0	1,0	1,0		55000	-
	<i>у-к от км.0+000 до км.3+000</i>					2004		
19	IV-60951 "3227-Ритя - граница общ. Габрово" от км. 0+000 до км. 11+500	11,5	3,0	3,0	5,5		460000	-
	<i>у-к от км.5+000 до км.11+500</i>					2002		
20	IV-60954 "III-609 - Плачка-Каломен" от км. 0+000 до км. 5+400	5,4	2,0	1,9	1,5		65000	-
	<i>у-к от км.0+000 до км.5+400</i>					2004		
	ВСИЧКО ЗА ОБЩИНАТА	90,8	10,2	45,05	35,55		3241000	

**СПРАВКА ЗА СЪСТОЯНИЕТО НА ПЪТНИТЕ СЪОРЪЖЕНИЯ ПО
ЧЕТВЪРТОКЛАСНИТЕ ПЪТИЩА
В ОБЩИНА ДРЯНОВО, ОБЛАСТ ГАБРОВО**

Вид на съоръженията според отвора		Съоръжения		Необходими средства за ремонт /лв./
		Общо /брой/	в т.ч. за ремонт /брой/	
1.	С отвор до 5 метра	37	21	82000
2.	С отвор от 5 до 20 метра	19	9	87000
3.	С отвор над 20 метра	1	1	35000
ВСИЧКО ЗА ОБЩИНАТА:				204000

От статистическа гледна точка състоянието на третокласната и четвъртокласната пътна мрежа е следното:

- III клас – 15% добро, 25% задоволително и 60% - лошо състояние;
- IV клас – 10% добро, 50% задоволително и 40% - лошо състояние;

В най – лошо състояние е градската и селска улична мрежа. С много малки изключения през последните 15 години са извършвани само частични изкърпвания. Нужни са огромни средства за направа на нови тротоарни и улични настилки, което задължително трябва да се обвърже с подмяната на подземните мрежи на техническата инфраструктура.

Връзките с автобусен транспорт до близките села и градове са организирани от транспортна фирма, спечелила конкурс за превозване по одобрените от общината линии. Поддържат се междуселските традиционни линии и маршрутите до съседните по-големи градове Габрово и Велико Търново. До голяма част от по-малките населени места в общината липсва организиран транспорт.

Намаляването на ежедневните курсове и броя на превозените пътници се запазва като тенденция през последните години. Основните причини за това са намаляването на работническите и битовите пътувания, нарасналата безработица и повишените цени на превозите. Спадът и закриването на някои производства води до намаляване на количеството и на товарните превози.

Железопътният транспорт обслужва пътничопотока само на част от населените места, но играе важна роля за връзката с всички точки на страната. На територията на община Дряново има 3 ЖП гари и 3 спирки по железопътната линия Русе – Горна Оряховица – Дъбово – Подкова. На ЖП гара Дряново има товаро-разтоварна гара, но обработката на товари заема незначителен дял.

4.2. Енергийни мрежи и системи

4.2.1. Електроенергийна система

Енергийната мрежа на град Дряново се състои от една подстанция 110/20 кV, която се захранва от два 110 кV далекопровода.

Селищата на територията на Община Дряново се обезпечават от 10 20кV далекопровода, които захранват общо 157 броя трафопостове, от които 37 не са собственост на “Електроразпределение Горна Оряховица” ЕАД – клон Габрово.

Енергомрежата на технически подрайон Дряново освен селища от община Дряново обслужва и населени места от Севлиевска и Великотърновска общини.

Годишното потребление на ел. енергия за 2004 г. възлиза на 32040000 хил. KW/h, като само около 20% от консумираната ел. енергия се ползва от промишлеността.

Уличното осветление в община Дряново е икономично и предполага енергоспестяване и осветеност. Частични проблеми, изразяващи се в загуби на електроенергия, има в земеделските зони на град Дряново

На територията на общината има два частни ВЕЦ-а, които са включени в националната електроенергийна мрежа. Подстанция - Дряново работи с около 40 % от капацитета си.

4.2.2. Газификация

Проблемът с газифицирането на гр. Дряново стои от няколко години. Последните разчети, показват срокове за изграждане на газификационна мрежа през 2010-2014 г. Това, разбира се, е обусловено от броя на населението, състоянието на местната икономика и ниската възвръщаемост на инвестицията.

Разработената от ЧТК схема на трасето на газо-разпределителната мрежа обхваща почти целия град. Това ще даде възможност за по-лесно и икономически ефективно бъдещо разширяване на мрежата до други потенциални консуматори, в т.ч. и от битовия сектор.

Условията, при които ще се изпълняват строителните работи по трасетата на газо-разпределителната мрежа, са сравнително добри и дават възможности за алтернативни решения. След приключване на строително-монтажните работи в даден участък ще има възможност за незабавно включване на консуматорите, принадлежащи към този участък.

4.2.3. Алтернативни енергоизточници

Използване на енергията на водата

През територията на общината преминава река Янтра, която предоставя възможности за изграждане на малки ВЕЦ. Към настоящия момент по протежението на реката са разположени две ВЕЦ – “Каломен” и “Янтра”. Необходимо е да се търсят организации, финансиращи подобни начинания на частни, държавни и общински инвеститори.

Използване на слънчевата енергия

Проучванията сочат, че Дряново е един от градовете с най-много слънчеви дни в България. Това се явява чудесна предпоставка за използване на слънчевата енергия като алтернативен енергоизточник.

4.3. Водостопанска система

4.3.1. Водоснабдяване и канализация

Водоснабдяване

Град Дряново и още 12 населени места ползват вода от хидровъзел “Йовковци”, другите 8 централно водоснабдени села ползват вода от хидровъзел “Стоките” или местни кладенци и сондажи. Останалите 42 населени места ползват вода от местни чешми и кладенци.

Водата от хидровъзел “Стоките” през летния сезон недостига и населението ползва вода от местни водоизточници – кладенци и чешми. Има изработен проект за водоснабдяване от хидровъзел “Йовковци” на селата Денчевци, Чуково и Гостилица, като е реализиран I-ви етап до с. Чуково.

Водоснабдяването на с. Радовци, с. Русиновци и с. Шушня от сондажен кладенец до с. Русиновци става чрез вътрешна водопроводна мрежа, но амортизирането ѝ причинява постоянни аварии, което налага извършване на цялостна подмяна.

Като цяло водопреосната система обслужва 97,2% от населението при качество на водата 96%. Установена е обща загуба на вода в размер на 71 %, от които условни – 18 % и реални - 53 %. Последното говори за силната амортизация както на вътрешните, така и на довеждащите водопроводни системи.

№	Показатели	Община Дряново
1	Водоизточници	51
2	Пречиствателни станции -за питейна вода -за отпадни води	- -
3	Помпени станции	12
4	Резервоари-брой -общ обем /м ³ /	34 8 935
5	Дължина на водопроводна мрежа /км/	226.02
6	Дължина на канализацията /км/	20.56
7	Брой на водоснабдени села	25
8	Брой на режимно водоснабдяване	1
9	Брой на неводоснабдени села	24
10	Процент от населението неводоснабдено	2.8%

Данни за движението на цените на отделните видове вода за периода 1999 – 2003 г.

Питейна вода

Период на действие	Стопански сектор лв./мз	Население и бюджетни организации – лв./мз
От 01.01.1999 до 01.10.2001 г	0.85	0.70
От 01.10.2001 до 01.07.2003 г.	0.90.	0.90
От 01.07.2003 до 01.09.2003 г.	1.20	1.20
От 01.09.2003 г. до сега	1.30	1.05

Канализация

Изградената част от главния колектор на канализационната система на град Дряново е 3,20 км. Уличната канализация на града е изградена около 96 %, в с. Царева Ливада – около 48 %, а в с. Гостилица – около 30 %. Останалите селища имат частични наченки на изграждане на канализация и използват основно септични ями. Рентабилността за отпадните води за 2003 г. е 8 %.

Данни за движението на цените на канална вода за периода 1999 – 2003 г.

Период на действие	Стопански сектор лв./мз	Население и бюджетни организации – лв./мз
От 01.01.1999 до 01.10.2001 г	0.08	0.08
От 01.10.2001 до 01.07.2003 г.	0.10	0.10
От 01.07.2003 до 01.09.2003 г.	0.13	0.13
От 01.09.2003 г. до сега	0.13	0.13

За гр. Дряново от 1980 год. има разработени предпроектни проучвания за ГПСОВ, но всичко е спряло, поради липса на финансиране. С проекта е определена площадка за разполагане на ГПСОВ в югоизточната част на града.

Липсата на пречиствателна станция за отпадни води на територията на общината застрашава увеличаването на замърсяването на реките, а по този начин и биологичното разнообразие в тях. Необходимо е да се търсят средства и възможности за кандидатстване по програми за външно финансиране за изграждане на пречиствателна станция и водопроводи до някои села в общината.

С оглед рационалното потребление на водните ресурси в общината е необходимо да се прекрати практиката за използване на питейната вода за напояване (поне където е възможно) и за тази цел да се използва водата от реките.

Оценката за качеството на предоставените услуги е противоречива, поради факта, че някои селища са на сезонен режим на водоползване.

Причините за това са следните:

- сезонни колебания в дебита на ползваните основни водоизточници, водещи до режим на водоподаването в някои селища;
- сравнително високи загуби на вода, дължащи се на амортизираната водопроводна мрежа, а също и на кражби чрез нелегални отклонения;
- увеличаване на сезонното потребление и ползване на питейната вода не по основното си предназначение, поради използване на питейна вода за напояване през летния сезон от населението на града и на селата;

➤ ограничен ресурс от водни източници в Община Дряново, което води до закупуване на вода с питейни качества от “В и К” ООД – Велико Търново и “Бяла” ЕООД – гр. Севлиево.

Проблеми:

А./ В областта на водоснабдяването:

- недостиг на питейна вода и свързания с това сезонен режим;
- закупуването на питейна вода от “В и К” ООД – Велико Търново и “Бяла” ЕООД – гр. Севлиево;
- Високите загуби на вода .

Б./ В областта на канализацията:

- непълната изграденост на канализационната мрежа;
- амортизирането на съществуващата канализация;
- няма изградена ПСОВ.

4.3.2. Хидромелиорации

На територията на общината функционират 8 микроязовира. Завирените обеми варират от 94 000 м³ до 400 000 м³. От тях потенциално опасни са 4 – “Опитна станция”, “Янтра”, “Рамадана” и “Горнич”. Всички язовири са актувани като общинска собственост.

След влизането в сила на новия Закон за водите, преобладаващата част от общинските язовири са отдадени на концесия на частни лица и на практика са оставени без необходимата експлоатационна поддръжка /констатирано при есенните технически прегледи на ГЗ/. Единственият контрол от страна на съответните общини се изчерпва на практика със своевременното събиране на концесионните такси.

Язовирите на територията на общината не притежават проектно строителна документация, поради това не е възможно да се опише проектната категория.

С оглед рационалното потребление на водните ресурси в общината е необходимо да се прекрати практиката за използване на питейната вода за напояване (поне където е възможно) и за тази цел да се използва водата от реките и язовирите.

4.4. Комуникационни мрежи и системи

Развитието на системата и качеството на връзките са на относително добро равнище. Всички по-големи населени места на територията на община Дряново от гледна точка броя на населението са телефонизирани. Изключение прави с. Каломен, телефонизацията на което обаче би било нерентабилно за “БТК” АД от гледна точка на необходимите разходи и последващата им възвръщаемост.

Инсталираният капацитет телефонни постове чрез действащите АТЦ е 6 600 броя. Телефонната плътност за Дряново е 45 ТП/100 жители, което е по-висок показател от средния за страната. АТЦ на територията на община Дряново са аналогов тип. Към момента няма цифрови АТЦ. Телефонният пренос на изходящите и входящи телефонни разговори от и към община Дряново е цифров.

Преносната мрежа е осъществена чрез 44 км. оптичен кабел и 215 км. медни кабели.

Територията на община Дряново с малки локални изключения има покритие от следните мобилни оператори: “Мобилтел” АД, “Глобул” АД и “Мобиком” АД. Предстои покриване на територията на община Дряново от мобилния оператор на “БТК” АД.

Цялата територия на общината има ефирно покритие от БНР, БНТ, БТВ. На територията на град Дряново има изградена кабелна телевизионна мрежа от “Боряна – Съба Христова” ЕТ.

Достъп до ИНТЕРНЕТ на територията на общината осигурява “БТК” АД чрез действащите телефонни постове. Доставчик на Интернет услуги за град Дряново е и “Боряна – Съба Христова” ЕТ.

На територията на община Дряново има 9 броя пощенски станции: Дряново, Царева ливада, Ганчовец, Соколово, Керека, Гостилица, Славейково, Скалско и Янтра.

Трактова кола при необходимост обслужва останалите населени места в общината.

Дейността на пощенските станции се изразява в: приемане и изпращане на колетни пратки, инкасиране суми на В и К и БТК, изплащане на пенсии, социални помощи. Пощенската станция в Дряново работи с около 40 възложителя. Осъществява се разнос на пратки, Мобилтел, Глобул. Предлагат се услуги EMS, Булпост, услуги на Телецентъра.

4.5. Селищна мрежа и териториално устройство

Съгласно единния класификатор на административно-териториалните и териториалните единици, приет с Решение № 565 на Министерския съвет от 10.VIII.1998 г. Община Дряново е трета категория. Общинският център гр. Дряново е населено място от 3 функционален тип, село Царева ливада е от 5 функционален тип, селата Ганчовец и Гостилица са от 7 функционален тип. Всички останали населени места общо 59 на брой са от 8 функционален тип.

По-голяма част от действащите ЗРП на населените места са изработени в периода 1945 – 1980 г., което ги прави практически непригодни към новите условия.

Град Дряново и селата Царева ливада, Ганчовец, Скалско и Соколово имат изработени застроителни и регулационни планове, като последният е одобрен през 1991 г. ЗРП на град Дряново е одобрен през 1988 г. Само осем населени места имат одобрени регулационни планове. Град Дряново и село Славейково имат одобрени кадастрални планове в цифров вид през 2003 година. През 2004 г. беше изработена и е в процес на одобряване цифрова кадастрална карта на село Денчевци и село Пейна. Изработват се и кадастрални карти на 6 населени места в землище Игнатовци – селата Билкини, Глушка, Големи Българени, Кукля, Петковци и Игнатовци.

По-голямата част от населените места в общината са без одобрени каквито и да е планове, което прави територията трудна за управление. Общият им брой е 38. Това създава изключително затруднение както в техническото обслужване на населението, така и в урбанизирането на територията. В последно време се наблюдава засилен инвестиционен интерес към малките населени места, но липсата на картен материал затруднява бързото и качествено техническо обслужване.

Наложително е да се съсредоточат ресурси за обезпечаване на територията с актуални устройствени планове и кадастрални карти.

Състояние на сградния фонд

В по-голямата си част публичният сграден фонд е изграден в периода 1965-1985 г., като монолитно строителство с носеща скелетна стоманобетонова конструкция – остарял и силно амортизиран, непригоден за нови технологии и неотговарящ на съвременните тенденции в урбанизацията.

В община Дряново има изградени общо 4 888 жилищни сгради. В периода 1919-1945 г. са изградени 1 434 броя, в периода 1946-1960 г. - 1 131 бр.; от 1961-1981 г. – 1 084 бр., а от 1981-2000 г. – 458 сгради. След 2001 г. – 1 сграда. Най-голям е броят на сградите с носещи тухлени стени – 3 716. Стоманобетоните са 229 броя, а тези с други носещи конструкции са 943 броя.

Общият брой на жилищата е 7 276 броя, полезната площ е 468 000 кв.м, в т.ч. жилищната е 295 000 кв.м. Жилищната площ на човек от населението е 26,2 кв.м, като е най-висока за областта и е над средната 22,1 кв.м. за областта. Едностайните жилища са 629, двустайните са 1 888, тристайните са 2 299, тези с четири и повече стаи 2 460 броя. На 1000 човека от населението се падат 646 броя жилища. Средният брой лица на едно жилище е 1,55, което е най-ниско за областта. Най-голям е дялът на жилища на частните физически лица, които са 6993 броя, държавните и общинските са едва 260 броя, а тези на частни юридически лица са само 23 броя.

ИЗВОДИ :

1. Като цяло състоянието на транспортната инфраструктура е задоволително. Благоприятното транспортно - географско положение и наличието на основни пътни и ЖП артерии са предпоставка за добра организация на потоци от хора и/или товари и благоприятно условие за привличане на инвестиции. Необходими са обаче значителни средства за рехабилитация на почти всички пътни участъци.

2. Електроенергийната система в общината е сравнително добре развита. Електроснабдени са 100 % от всички населени места, в които има постоянно живеещи хора и 99 % от селата. Системата е оразмерена така, че позволява да се разширява и да се завишават консумираните мощности.

3. Съществува възможност за по-ранно реализиране на газификацията на града. В този смисъл, общината може да помогне, като успее да прецизира и обусловено увеличи събраните до момента данни за бъдещо потребление на природен газ, като обхване всички възможни ползватели на синьото гориво.

4. Към настоящия момент е налице цялостна идея за решение на водоснабдителните проблеми в общината основно от хидровъзел “Йовковци”, но всичко това изисква изключително много средства. Високите загуби на вода по съществуващата външна и вътрешна водопроводни мрежи също предполагат значителни инвестиции.

5. Непълната изграденост на канализационната мрежа по селата и амортизирането на съществуващата канализация също изискват влагане на сериозни средства.

6. Съществуващият потенциал на алтернативните енергоизточници не се използва пълноценно, поради което трябва да се търсят сериозни инвеститори и в тази сфера.

7. Съобщителната инфраструктура е добре изградена – има добро телефонно покритие на всички оператори, пощенските услуги са сравнително добре развити, съществува задоволително ефирно покритие на националните радио и TV разпространители .

8. Общината има излишък на сграден фонд, който в по-голямата си част е изграден до 1960 година, т.е. преди повече от 45 години, остарял и амортизиран.

SWOT АНАЛИЗ НА ТЕХНИЧЕСКАТА ИНФРАСТРУКТУРА И ТЕРИТОРИАЛНОТО УСТРОЙСТВО

СИЛНИ СТРАНИ	СЛАБИ СТРАНИ
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Благоприятно географско разположение по отношение на шосейни и ж.п. връзки; ➤ Добре изградена шосейна и ж.п. мрежа ➤ Изградена електроснабдителна система; ➤ Изградена съобщителна инфраструктура. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Недостатъчна обезпеченост на част от населените места с водоснабдяване, канализация и телефонна мрежа; ➤ Недостатъчни финансови средства за изграждане на нова и рехабилитация на съществуващата инфраструктура; ➤ Лошо състояние на пътищата от III, IV-то класната пътна мрежа; ➤ Амортизиран сграден фонд /жилищен, промишлен, публичен/; ➤ Лошо състояние на градска и селска улична мрежа; ➤ Много на брой, малки по население, разпръснати на голяма територия населени места; ➤ Необезпеченост на територията с актуални устройствени планове; ➤ Недоизградена канализационна мрежа в населените места; ➤ Липса на пречиствателни съоръжения на територията на общината; ➤ Големи загуби на вода във водопреосната мрежа – амортизирана водопроводна мрежа; ➤ Сезонен режим на водоползване в някои населени места; ➤ Ограничени източници на питейна вода; ➤ Концентрация на административни, социално-икономически и културни дейности в общинския център. /Изоляция на периферните територии/.

ВЪЗМОЖНОСТИ	ЗАПЛАХИ
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Използване на нови технологии за подобряване състоянието на техническата инфраструктура и сградният фонд; ➤ Реконструкция на инфраструктурни мрежи; ➤ Използване на финансови ресурси от национални и международни програми за финансиране на инфраструктурни и екологични проекти; ➤ Използване възможностите на хидровъзел „Йовковци” за допълнително водоснабдяване; ➤ Използване на алтернативни енергийни източници; ➤ Привличане на външни инвеститори в областта на инфраструктурата; ➤ Газифициране на града; ➤ Добро сътрудничество между държавни структури, местни и НПО; ➤ Изграждане на тунел под връх „Шипка”; ➤ Излишък на жилищен фонд – ресурс за потенциален интерес от външни инвеститори. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Влошаване на климатичните условия и природни бедствия; ➤ Отпадане на общината от списъците на приоритетни общини при финансиране на инфраструктурни проекти; ➤ Незаинтересованост на държавните институции към региона; ➤ Напускане на високо квалифицирани кадри; ➤ Рестриктивна държавна политика в инфраструктурата; ➤ Кражби увреждания на съоръженията на техническата инфраструктура; ➤ Неефективно използване на обработваемата земя.

II.5. Анализ на околната среда

5.1. Основни компоненти на околната среда

5.1.1. Води

Водоснабдяването на територията на общината е с утвърдена санитарно-охранителна зона на язовир “Йовковци”. Водата се подава пречистена от ПСПВ гр. Велико Търново, след дезинфекция с хлор газ. Водата допълнително се обеззаразява в гр.Дряново с хипохлорид от “ВиК” ООД гр.Габрово - район Дряново, а водоемите в малките населени места с разтворена хлорна вар. Природните качества на питейния водоизточник – язовир “Йовковци” отговарят на БДС 2823 - 83 “Вода за пиене”.

Използваните септични ями и торищни площадки са довели до повишаване на микробиологичните показатели на водите от местните чешми над пределно допустимите стойности .

По данни на провеждания здравен (РИОКОЗ) и производствен (ВиК) мониторинг, община Дряново е с най-нисък процент нестандартност по микробиологични и химични показатели в Габровска област.

Анализът на стомашно-чревната заболяемост, микробиологичните качества на питейната вода и наличието на дезинфекционен фактор във

водопроводната мрежа за период от 10 години не доказва причинно-следствена връзка.

Съществуват 5 зауствания на битови води, разположени по протежението на реката, преминаваща през града. Поради недовършено строителство на главния канализационен колектор, част от кварталите се заустват директно в река Дряновска. Населението на тези квартали е почти 40% от населението на града – кв.Априлци, кв.Успех, кварталите над ЖП гара Дряново и кварталите в източната част на града.

През летния сезон в селата Денчевци, Чуково, Гостилица и Янтра се въвежда “режимно водоползване” поради променливия дебит на каптираните извори. През лятото и есента водата почти спира и населението ползва вода от местни чешми и кладенци. Населението в тези населени места е около 550 жители, постоянно живеещи, а с временно пребиваващите през лятото техния брой достига до 600 човека. За решаване на проблема са разработени следните проекти: Водоснабдяване на с.Денчевци, с.Чуково и с.Гостилица II етап и Водоснабдяване на с.Янтра. Проектите предвиждат тези населени места да набавят недостигащите количества питейна вода от хидровъзел “Йовковци”.

На територията на общината няма селище с изградена пречиствателна станция за отпадъчни води. Всички битово-фекални води постъпват в р. Дряновска, която е водоприемник II категория и р. Янтра - III категория.

Някои предприятия, чието производство изисква наличие на локална пречиствателна станция, имат изградени и функциониращи съоръжения, това са промишлените предприятия: ВСК “Кентавър” – ИЗ “Динамика” и мандрите: ЕТ “Мик – Милко Джаров” , “ Чех 99” ООД с.Соколово и “ВИВ Партньори” ООД – с.Гостилица.

РИОСВ В. Търново извършва периодичен контрол на повърхностни и подземни води на пункт 101 – Дряновска пещера – карстов извор. До 2004 година изследваните показатели отговарят на Наредба № 1 от 07.07.2000 г. за проучването, ползването и опазването на подземни води по изследвани показатели.

През 2002 г. е извършен емисионен контрол на р. Андъка при пещера “Бачо Киро”, като няма регистрирани отклонения в показателите.

На 21.05.2004 г. РИОСВ В. Търново извърши емисионен контрол на “ВИВ Партньори” ООД – с.Гостилица на изхода на ПСОВ, като всички показатели са в нормите съгласно Разрешително за заустване на № 0724/01.11.2002 г.

5.1.2. Въздух

На територията на общината източниците на замърсяване на въздуха се разделят на три основни групи:

- Производствени – включват обекти, разположени в източната и западната част на града;
- Транспортни;
- Енергийни, в това число битови, свързани с получаване на топлоенергия.

На територията на община Дряново няма централно топлоснабдяване. Отоплението през зимния сезон е предимно на твърдо гориво с локални инсталации.

РИОСВ – В. Търново извършва периодични измервания за определяне нивата на серен диоксид, азотен диоксид, сярководород, прах и оловни аерозоли.

Към 18.12.2003 г. е извършен емисионен контрол и са анализирани 7 броя проби на въздух, от които 3 проби на азотен диоксид и 3 проби на серен диоксид - са в границите на средно часовата норма; 1 проба прах – в границите на пределно допустимата концентрация /средно денонощна норма/.

Наличието на три газ-станции благоприятства върху нарасналата употреба на природен газ за битови и промишлени нужди и спомага за намаляване на замърсяванията на въздуха от използването на твърди и течни горива.

5.1.3. Почви

През последните десет години все повече се налага тенденцията за намаляване на замърсяването на земите и почвите. Ограниченото използване на пестициди и торове в земеделието, програмите за екологично земеделие и животновъдство, въведеният контрол за ограничаване на емисионното замърсяване по отношение на въздуха, водите и управлението на отпадъците, технологичното обновление в производствените процеси, са дейности, които водят до намаляване на деградацията на земите и почвите.

На територията на общината замърсявания с тежки метали на почвите не са установени. Вследствие на висока химизация на земеделските земи през 70^{-те} и 80^{-те} години на миналия век са останали неизползвани около 20 тона забранени и негодни за употреба растителнозащитни препарати (пестициди). Пестицидите създават постоянна опасност от замърсяване на околната среда и натравяне на хора и животни.

През 1999 год. под контрола на РИОСВ и РСРЗ – гр. В. Търново община Дряново реализира Проект за събиране, транспортиране и съхранение на забранените и негодни за употреба пестициди, като препаратите от всички кооперации се пренесоха за съхранение в склад-депо. Старите складове бяха санирани и обезвредени.

През последните години в община Дряново са извършвани различни проверки, насочени към правилното съхранение и приложение на агрохимикалите. Анализите от почвените проби имат за цел извършване на балансирано торене и избягване натрупването на токсични, канцерогенни, мутагенни и други вредни вещества в организмите.

Замърсяването на земите и почвите с нефтопродукти се дължи предимно на аварии при катастрофи или инцидентни разливи и течове в складовите стопанства за нефтопродукти. На територията на общината не е имало аварии от този тип и не са установени замърсявания с нефтопродукти.

Повсеместно разпространен разрушителен процес на наклонените земеделски райони на общината е ерозията на почвата. Обезлесените части на територията на общината ерозират от ветровата ерозия. В планинските части по наклонените терени, водната ерозия е в по-мака степен изразена поради естественото затревяване и залесяване на земите, които не се обработват. Нарушените зони са със сравнително малки площи и нисък процентен дял.

Заблатени почви на територията на общината няма. Вкислени и засолени почви също няма.

5.1.4. Шум

Акустичната обстановка в общината, с изключение на гр.Дряново, е спокойна. Като най-вероятен шумов замърсител е автомобилното движение по главен път Е-85 (Русе – Стара Загора) и ЖП транспорта.

Измервания и оценки на въздействие на шума се извършват от Регионална инспекция за опазване и контрол на общественото здраве – Габрово и Регионална инспекция по опазване на околната среда – Велико Търново. През последните години замервания на шумовите нива не са правени на територията на общината.

5.2. Система за управление на отпадъците

В общината събирането на твърдите отпадъци се извършва без сортиране в метални кофи и контейнери. Системата по сметосъбиране се състои от несменяеми кофи тип “Мева” с обем 0,11 м³, контейнери тип “Бобър” с обем 1,10 м³ и контейнери – обем 4м³. Извозването на отпадъците се извършва от автомобил “Мерцедес” с товароподемност 20 т за съдовете “Бобър” и “Мева” и контейнеровоз за 4м³ контейнери, с работен режим 6 дни в седмицата. В организирано сметосъбиране и извозване към момента са включени 16 населени места, които са: гр. Дряново, селата Царева ливада, Ганчовец, Зая, Соколово, Гостилица, Скалско, Янтра, Косарка, Маноя, Керека, Туркинча, Длъгня, Катранджии, Радовци, Пейна. Честотата на извозване на отпадъците за града е 1 път седмично, а за селата 2 пъти месечно.

Отпадъците се извозват на градско депо, намиращо се на 3 км югоизточно от гр.Дряново. То има използвана площ 10 дка, не е оградено и няма залесителен пояс, който да предпазва околния терен от замърсяване и спиране на носените от вятъра хартии и отпадъци. Площадката не е снабдена с вода и електроенергия, съществуващия път е разбит, няма изградена битова сграда и пропускателен пункт. Процесите на разлагане на отпадъците протичат много бавно при неорганизираните депа. Наблюдава се значително замърсяване на подпочвените води. При гниенето на отпадъците се замърсява и въздуха. В следствие на депонираните отпадъци в гората, разположена под сметищното депо, има просъхвания. В близост до сметището минава дере, в което се отичат мръсните води, които се вливат в басейна на река Дряновска. На сметището освен битови отпадъци се депонират промишлени, които са различни, в зависимост от вида и характера на производството. На лице е системно безразборно изхвърляне на строителни и производствени отпадъци, многогодишни замърсявания на горски пътища, дерета и реки с изхвърлени отпадъци.

Стопанисването и поддръжката на депото се извършва от ЕТ “Поезия – Митко Тончев” гр. Велико Търново, която извършва услугата за организирано сметосъбиране и сметоизвозване на територията на общината. Запръстява се по 1 път на всеки три месеца и се разрива два пъти месечно. Освен разриване и запръстяване депонираните ТБО не се подлагат на други форми на обезвреждане. Няма специализирани инсталации за изгаряне на отпадъците, няма инсталации за физическо или химическо обезвреждане, няма системи за компостиране или друг вид системи.

През 2002 г. се въведе разделно събиране на батерии и луминесцентни лампи, като фирма “Сателит” – ЕООД има издадено разрешително за извършване на тази дейност. На територията на гр. Дряново фирмата е пригодила помещение, отговарящо на необходимите условия.

През 2004 г. на територията на община Дряново са образувани 53 сметищни площадки, от които 45 са почистени и ликвидирани от фирма “Сателит” ЕООД и работници по НП ”ОСПОЗ”.

Предстои преминаване на община Дряново към регионално екологосъобразно депо за твърди битови отпадъци разположено на територията на община Севлиево.

5.3. Защитени територии, биологично разнообразие

5.3.1. Защитени територии

Съгласно действащия от 1999 год. Закон за защитените територии в Република България, те се групират в следните категории: резерват, национален парк, природна забележителност, поддържан резерват, природен парк и защитена местност. Върху територията на община Дряново са разположени 0,2 ха природна забележителност – пещерата “Бачо Киро”, разположена западно от Дряновския манастир по долината на р. Андъка. Разположена е на няколко нива с дължина около 6 км и се отличава със забележителни пещерни образувания. Пещерата е първата в България пригодена за посещения от туристи още през 1937г., а е осветена през 1960 година.

През 2002 г. се реконструира и модернизира туристическия маршрут и осветлението в пещерата, с което се предлага удобство на посетителите да видят красиви зали и пещерни образувания. Пещерата “Бачо Киро” представлява сложен четириетажен лабиринт от пещерни галерии, с дълбина до 3 600 м., като освен това тя е и археологически обект от национално значение.

През 2000 г. е изградена еко-пътека в каньона на р.Андъка, в района на Дряновския манастир, по програма “Български екопътеки” на БАСЕТ. Тя е една уникална придобивка за община Дряново с национално, природозащитно и образователно значение. Екопътеката се намира в микрорайона между с. Долни Върпища и каньоновидните долини и на р. Андъка и р. Дряновска. При преминаване по нейния маршрут се виждат елементи на неживата природа (скални венци, скални ниши, няколко вида пещери), водни прагове, водопади и др. Много добре е изразено и биологичното разнообразие. По долините на р. Андъка и р. Дряновска се наблюдава уникална композиция между елементите на живата и неживата природа. Дължината на Екопътеката е около 2 км. В природно отношение тя може да се раздели на следните ландшафтни единици:

- Ждрелото на р. Андъка;
- Каньон на р. Дряновска;
- Платовидно – склонов микроландшафт между местността Боруна и с.

Долни Върпища

През 2002 г. бе приет Закона за биологичното разнообразие, който регламентира изграждането на национална екологична мрежа в Република България, която включва защитени зони, защитени територии и буферни зони. Предмет на този закон е и обявяването и опазването на вековни и забележителни дървета. На територията на общината се намират 10 вековни дървета, които са под закрилата на

закона. Шест от тях са зимен дъб, 1 скоруша, 1 цер, 1 благун и 1 бук, които представляват интерес за туристите.

5.3.2. Биологично разнообразие

Растителността е с мезофилен, ниско планински характер. Растителните съобщества основно се свеждат до водни, пасищни, ливадни, храстови и горски. Най-добре представени са семейства бобови, житни, сложноцветни, розови и др. Храстовата растителност е представена предимно от драка, шипка, леска, глог, повет, смрадлика, люляк, дрян, а горската - благун, цер, източен бук, липа, ясен, габър, бряст, върба, елша.

Горските екосистеми в общината формират основните значими ресурси в района. От тяхното състояние до голяма степен зависят съпътстващите ги природни ресурси, регулирането и състоянието на чистите води, въздух, противоерозионното състояние на почвите, биологичното разнообразие на района, местният климат.

Състоянието на горите спрямо първичните горски екосистеми е силно променено, което се дължи на непрекъснатата намеса на човека в миналото и сега, но през последните четири десетилетия постепенно е подобрявано, чрез запазването им.

Характерните за района гъби са: печурка, сърнела, челядинка, пачи крак, манатарка и др. Промисленото събиране на гъби в общината се контролира от Горско стопанство - гр. Плачковци, което събира тарифни такси.

Районът е богат на лечебни растения, които все още не се използват пълноценно. По-разпространени са: жълт кантарион, червен кантарион, пелин, лайка, босилек, подъбиче, миши уши, мъжка папрат, глухарче, камшик, липа, ружа, слез, очанка, иглика, подбел, риган, здравец, равнец, коприва, полски хвощ, шипка, овчарска торбичка, делянка, божур, ранилист, смрадлика. Някои от лечебните растения, като иглика, божур, зимзелен, ранилист и др. със заповед на МОСВ са под ограничен режим. Делянката, ружата, момината сълза, салепът са забранени за събиране. С търговско значение са билките – липа, жълт кантарион и шипка.

Рибното и водното био-разнообразие е съсредоточено в реките Янтра и Дряновска и изградените на тях язовири. Стопанисването и контролът върху рибното богатство се осъществява от Горско стопанство – Плачковци и Ловно-рибарско дружество – Дряново. Основни видове са: кефал, мряна, каракуда, шаран, костур и др.

Земноводните са представени главно от различни видове жаби и тритони. Те не са обект на стопанско ползване и повечето от тях са защитени.

Влечугите имат голямо разнообразие, дължащо се на удобните местообитания сред карстовия скалист терен. Срещат се видове, като – пепелянка, голям стрелец, смок-мишкар, медянка, водна змия и различни видове гущери и костенурки.

От класа на птиците се срещат лешояди, черен щъркел, бухал, гарван, гробар, соколи, бързолети и др. По-голяма част от птиците са защитени от закона, с изключение на ловните и обикновените.

От бозайниците в района се срещат защитени видове, като: таралеж, невестулка и златка. Преобладават ловните видове, които се стопанисват и опазват от ДЛ – Плачковци и ЛРД – Дряново. Срещат се и бозайници, като благороден елен, елен лопатар, сърна, свиня, муфлон, заек, лисица, чакал, фазан, бялка, язовец, катерица, дива котка, пор, дива патица. Основен ловен обект при ловния туризъм са: дивата свиня, сърната и заекът.

5.4. Зелена система

На територията на община Дряново за подобряване на микроклимата и за отдиха на населението са устроени паркове и детски площадки. На територията на гр. Дряново зелената система е около 150 дка. В нея се включват 11 парка с пейки, които са с площ около 26 дка., 12 детски площадки, с площ приблизително 11 дка. В зелената система влизат и малки зелени площи на различни места в града, 2 борови гори, намиращи се в различни краища на града.

В централна градска част от храстите преобладават дървовидна ружа, лавровишна, спiereя, сабина, люляк и др. видове. От дървесните видове се срещат брезии, чинари, липи и различни иглолистни видове и няколко вида декоративни дървета / кипариси, албиция, рустифина, магнолия/. 70 м² са градините с многогодишни рози, които са засадени в 15 градини. Цветните площи с едногодишни цветя са около 74 м², много по-малко са многогодишните цветя.

В крайните квартали на града са обособени паркове с широколистни, декоративни дървета, като по някои улици се срещат плодни дръвчета, като: черници, вишни, череши и сини сливи.

В някои от крайните квартали има нужда от дооформяне на зелените площи, храстовите фигури и засяване на райграс.

ИЗВОДИ :

1. Недовършеното строителство на главния канализационен колектор и липсата на пречиствателна станция води до замърсяване на р. Дряновска.

2. Данните за качеството на атмосферния въздух в община Дряново, сравнени с тези за цялата страна, показват, че замърсяването на въздуха в общината е много ниско и не надвишава пределно допустимите стойности.

3. Добре организираната система за сметосъбиране и сметоизвозване е предпоставка за безпроблемната експлоатация на регионалното депо за твърди битови отпадъци. Ползването му трябва да бъде обезпечено със специализирана сметосъбираща и транспортна техника.

4. Доброто санитарно състояние на горите, богатото биологично разнообразие и незамърсените, макар и слабо плодородни почви, са предпоставка за развитието на екологично земеделие и туризъм.

SWOT АНАЛИЗ - ОКОЛНА СРЕДА

СИЛНИ СТРАНИ	СЛАБИ СТРАНИ
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Добре работеща система за сметосъбиране и сметоизвозване; ➤ Съхранена природа – благоприятен климат, богато био-разнообразие. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Неотговарящо на изискванията депо за ТБО; ➤ Ниска екологична култура и слаба заинтересованост на гражданите по проблемите на околната среда; ➤ Наличие на нерегламентирани сметища; ➤ Липса на контрол по отношение на опазване на околната среда.
ВЪЗМОЖНОСТИ	ЗАПЛАХИ
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Използване на финансови ресурси от национални и международни програми за финансиране на екологични проекти; ➤ Използване на алтернативни енергийни източници; ➤ Преминаване към регионално екологосъобразно депо за събиране на отпадъците; ➤ Привличане на външни инвеститори в областта на околната среда; ➤ Газифициране на града; ➤ Добро сътрудничество между държавни структури, местни и НПО. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Влошаване на климатичните условия и природни бедствия; ➤ Отпадане на общината от списъците на приоритетни общини при финансиране на екологични проекти; ➤ Незаинтересованост на държавните институции към региона; ➤ Напускане на високо квалифицирани кадри; ➤ Рестриктивна държавна политика в областта на околната среда; ➤ Браконьерство, изсичане на горите и опожаряване; ➤ Влошаване състоянието на природата в резултат от увеличен туристопоток; ➤ Неэффективно използване на обработваемата земя.

ОБЩИНА ДРЯНОВО

ОБЩИНСКИ ПЛАН ЗА РАЗВИТИЕ 2006 – 2013

ОБЩ АНАЛИЗ НА СИЛНИ И СЛАБИ СТРАНИ, ВЪЗМОЖНОСТИ И ЗАПЛАХИ

Силни страни	Слаби страни
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Благоприятно териториално разположение; ➤ Развита междуселищна пътна инфраструктура, електропреносни мрежи; ➤ Наличие на екологично чисти територии, благоприятен климат, богато биоразнообразие; ➤ Традиции и професионализъм в машиностроенето, мебелното производство, овощарството; ➤ Наличие на модерни предприятия в месо- и млекопреработката, шивашката промишленост и производството на инструменти; ➤ Наличие на разнообразни и благоприятни ресурси за развитието на туризма; ➤ Наличие на активни НПО и граждански организации, с опит в разработване и управление на проекти; ➤ Наличие на квалифицирани кадри в социалната сфера, добре функциониращи структури, предоставящи разнообразни социални услуги; ➤ Богато културно-историческо наследство; ➤ Добри партньорски взаимоотношения между местната власт и неправителствения сектор; ➤ Силна подкрепа от местната власт за младежки и спортни дейности; ➤ Традиции в културата, образованието и спорта; ➤ Наличие на културни институции с традиции	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Много на брой, малки по население, разположени на голяма територия населени места; ➤ Амортизирана пътна, съобщителна и ВиК инфраструктура; ➤ Недостатъчни финансови средства за изграждане на нова и рехабилитация на съществуващата инфраструктура; ➤ Необезпеченост на територията с актуални устройствени планове; ➤ Амортизиран сграден фонд /жилищен, промишлен, публичен/; ➤ Недоизградена канализационна мрежа в населените места. Липса на пречиствателни съоръжения; ➤ Ограничени източници на питейна вода, сезонен режим на водоподаване, големи загуби във водопреносната мрежа; ➤ Неотговарящо на изискванията депо за ТБО, наличие на нерегламентирани сметища; ➤ Ниска екологична култура и слаба заинтересованост на гражданите и слаб контрол по проблемите на околната среда; ➤ Изолация на периферните територии по отношение на административни, социално-икономически и културни дейности, съсредоточени в общинския център; ➤ Висок процент незаети нискоквалифицирани и необразовани, с ниска битова култура; ➤ Ниско равнище на доходите в общината; ➤ Ниско плодородни почви, пустеещи разпокъсани земи и слаба заинтересованост за земеделски дейности;

	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Слаба предприемаческа инициатива, незначителен обем на инвестициите; ➤ Остарели технологии и амортизирана МТБ; ➤ Нестабилен сектор малки и средни предприятия; ➤ Неефективно използване на наличните ресурси /природни, човешки и др./; ➤ Недостатъчни съвременни информационни и технически средства; ➤ Училищна мрежа и здравни услуги – несъобразени с реалните потребности на населението; ➤ Наличие на групи в социална изолация /хора в неравностойно социално положение – малцинствени групи, хора с увреждания/; ➤ Недостатъчна грижа за опазване и поддържане на културно-историческото наследство; ➤ Ограничени финансови ресурси; ➤ Липса на отредени терени за индустрия; ➤ Липса на хотелска база в общината.
Възможности	Заплахи
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Финансиране от национални и международни програми на проекти на територията на общината; ➤ Привличане на външни инвестиции; ➤ Изграждане и развитие на публично-частни партньорства; ➤ Международно сътрудничество с организации и органи на управление; ➤ Получаване на държавни преференции – район за целенасочено въздействие; ➤ Наличие на законодателна база за насърчаване развитието на МСП; ➤ Изграждане на алтернативни енергийни източници; ➤ Нарастващ интерес към придобиване на имоти в общината; ➤ Нарастване на туристопотока. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Влошаване на демографските характеристики; ➤ Неблагоприятни миграционни процеси; ➤ Завишени изисквания на ЕС към производителите; ➤ Неблагоприятна данъчна и банкова политика за развитие на бизнеса; ➤ Финансова невъзможност на общинските бюджети да осигуряват необходимото съфинансиране в процеса на усвояване на структурните и европейски фондове.

III. Стратегия за развитие

ВИЗИЯ

„ДРЯНОВО – МЯСТО ЗА ИНВЕСТИЦИИ, СЪХРАНЕНИ ТРАДИЦИИ, СИГУРНОСТ, РЕАЛИЗИРАНИ МЕЧТИ”

Приоритет I

Повишаване жизнения стандарт на населението и намаляване на социалния риск

Цел. 1. Увеличаване на инвестиционния потенциал на територията на общината.

Мярка

1. Маркетинг на потенциала на общината и рекламна дейност.
2. Активна политика на привличане на инвеститори.

Цел.2. Реализация на политика на ефективна заетост на човешките ресурси.

Мярка

1. Равни възможности за обучение и квалификация на кадри.

Цел.3. Повишаване конкурентно-способността на икономиката в общината.

Мярка

1. Повишаване качеството и производството на продукцията.

Цел.4. Стабилизиране на икономическото развитие.

Мярка

1. Изграждане на съвременни предприятия.
2. Създаване на условия за развитие на МСП.

Приоритет II

Осигуряване на качествена жизнена среда за населението

Цел.1. Осъвременяване на градоустройствената основа на населените места, модернизирани на инфраструктурата и сградния фонд.

Мярка

1. Усъвършенстване на териториалното устройство и плановата безопасност.
2. Усъвършенстване на транспортната инфраструктура.
3. Усъвършенстване на водостопанската система.
4. Усъвършенстване на енергийната инфраструктура.
5. Ремонт и модернизирани на сградния фонд.

Цел .2: Оптимално използване на природните дадености и културно-историческото наследство за развитието на туризма.

Мярка

1. Подобряване на туристическата инфраструктура

Цел .3: Опазване на околната среда и актуализирани на системата за управление на отпадъците

Мярка

1. Въвеждане на системи за превенция, контрол и последващи действия за опазване на околната среда.
2. Усъвършенстване на местните нормативни документи и развитие на администрацията.
3. Съхраняване на биоразнообразието и защитените територии.
4. Модернизация на системата за управление на отпадъците.
5. Повишаване ролята на гражданското общество.
6. Екологично възпитание на подрастващото поколение.
7. Повишаване ролята на гражданското общество за опазване на околната среда.

Цел II.4. Съхраняване и развитие на традициите в социалната сфера

Мярка

1. Актуализирани на образователната система.
2. Подобряване на здравното обслужване.
3. Одобряване на социалните услуги и работа със специфични социални групи.
4. Инициативи за осмисляне на свободното време.

IV. Реализация на Общинския план за развитие.

IV.1. Описание на съвместни проекти със съседни общини и други териториални и организационни структури.

Основен приоритет в Плана за развитие на Община Габрово 2005 – 2013 г. е изграждането на тунел под връх Шипка като част от Европейски транспортен коридор 9 /I – 5/ , който преминава и през община Дряново. Осъществяването на тунела е особено важно с оглед перспективите за развитието на двете общини, в това число подобряване на външно – икономическите връзки, инфраструктурата, стимулиране на местната икономика, туризма, стабилизиране на миграционните процеси и др. В своята планова документация Община Габрово предвижда рехабилитация на пътища, които имат отношение и към община Дряново. Следователно предмет на съвместно изграждане са следните проекти:

Път IV – 60939, който е част от път Царева ливада – Донино, от граница с община Дряново, до първокласен път Велико Търново – Габрово

Път IV – 60943 Стойчевци – Лесичарка (от граница с община Дряново, Стойчевци, Лесичарка до третокласен път Донино – Велковци)

Път IV – 60951 „Костенковци – Лесичарка – Раховци – Балиновци” от границата с община Дряново – Лесичарка до първокласен път В. Търново – Габрово

Съвместно с Община Севлиево може да се реализира проект Рехабилитация на път 406 – (Севлиево – Велико Търново – Дряново – Севлиево) през село Янтра.

Реализацията на тези проекти може да се постигне при съвместни усилия, партньорство и координирани действия между Общини Габрово, Дряново и Севлиево.

IV.2. ИНДИКАТИВНА ФИНАНСОВА ТАБЛИЦА

№	Дейност	Индикатор за постигане	Срок за изпълнение	Отговорни институции	Необходими средства /лв/	Източници на финансиране /лв/			
						Средства на местните власти	Средства от държавния бюджет	Фондове на ЕС, друга чуждестранна и донорска помощ	Частни средства
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
ПРИОРИТЕТ I : ПОВИШАВАНЕ ЖИЗНЕНИЯ СТАНДАРТ НА НАСЕЛЕНИЕТО И НАМАЛЯВАНЕ НА СОЦИАЛНИЯ РИСК									
Цел I.1.: Увеличаване на инвестиционния потенциал на територията на общината									
Мярка I.1.1. Маркетинг на потенциала на общината и рекламна дейност									
I.1.1.1.	СЪЗДАВАНЕ НА ИНФОРМАЦИОННА БАЗА ДАННИ: ЗА ТЕРИТОРИЯТА, ОБЩИНСКА СОБСТВЕНОСТ, ЧОВЕШКИ РЕСУРСИ, ТУРИЗЪМ	Създадена база данни	2006 2013	Община	80 000	40 000	30 000	10 000	-
I.1.1.2.	ИЗГОТВЯНЕ НА МАРКЕТИНГОВА СТРАТЕГИЯ	Разработена на 1 бр. стратегия	2006	Община	20 000	20 000	-	-	-
I.1.1.3.	ИЗГОТВЯНЕ И ПОДДЪРЖАНЕ В АКТУАЛНО СЪСТОЯНИЕ НА РЕКЛАМНИТЕ МАТЕРИАЛИ НА ОБЩИНАТА		2006 2013	Община	50 000	50 000	-	-	-
Мярка I.1.2. Активна политика на привличане на инвеститори									
I.1.2.1.	СЪЗДАВАНЕ НА ПЧП	изградени 2	2006 2013	Община	50 000	5 000	-	15 000	30 000
I.1.2.2.	ПАРТНЬОРСТВА СЪС СРОДНИ ОБЩИНИ ОТ ЕС И ДРУГИ ДЪРЖАВИ	3 общини	2006 2013	Община	10 000	5 000	-	-	5 000
I.1.2.3.	ОРГАНИЗИРАНЕ И УЧАСТИЕ В ИНВЕСТИЦИОННИ ФОРУМИ	8 участия	2006 2013	Община, ЧБ	20 000	5 000	-	-	15 000

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
I.1.2.4.	РАЗРАБОТВАНЕ НА ПРЕФЕРЕНЦИАЛНИ УСЛОВИЯ ЗА ПРИВЛИЧАНЕ НА ИНВЕСТИТОРИ	1 бр.	2007	Община, ЧБ	15 000	3 000		5 000	7 000
Цел I.2: Реализация на политика на ефективна заетост на човешките ресурси									
Мярка I.2.1. Равни възможности за обучение и квалификация на кадри									
I.2.1.1	ОРГАНИЗИРАНЕ НА КУРСОВЕ ЗА СЛЕДДИПЛОМНА ПРОФЕСИОНАЛНА КВАЛИФИКАЦИЯ	обучени 700 души	2006 2013	БТ	70000	-	50000	10000	10000
I.2.1.2.	ПРОГРАМА ЗА ПРОФЕСИОНАЛНО ОБУЧЕНИЕ В ОБЛАСТТА НА ПЧЕЛАРСТВОТО, ОВОЩАРСТВО, БИЛКАРСТВО, БУБАРСТВО	Обучени 200 души	2006 2013	Община, БТ, НПО	40 000	-	10 000	10 000	20 000
I.2.1.3.	РАЗРАБОТВАНЕ И ПРИЛАГАНЕ НА ПРОГРАМИ ЗА ПРОФЕСИОНАЛНО ОБУЧЕНИЕ И ПРЕКВАЛИФИКАЦИЯ НА БЕЗРАБОТНИ И РИСКОВИ ГРУПИ	Разработени 4 програми	2007 2013	Община, БТ, НПО	...	...		280 000	
Цел I.3: Повишаване конкурентноспособността на икономиката в общината									
Мярка I.3.1 Повишаване качеството и производството на продукцията									
I.3.1.1.	ВЪВЕЖДАНЕ НА СИСТЕМА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА КАЧЕСТВОТО В ОБЩИНАТА.	Изградена 1 система	2006 2013	Община, ЧБ	200 000	-	-	100 000	100 000
I.3.1.2.	ПОДДЪРЖАНЕ НА СЪЩЕСТВУВАЩИТЕ 6 БР. СИСТЕМИ ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА КАЧЕСТВОТО НА ТЕРИТОРИЯТА НА ОБЩИНАТА В ЧБ	Поддържа ни 6 системи	2006 2013	Община, ЧБ	20 000 000	-	-	15 000 000	5 000 000
I.3.1.3.	ВНЕДРЯВАНЕ НА НОВИ ТЕХНОЛОГИИ В МЕСТНИТЕ ПРОИЗВОДСТВА	6	2006 2013	ЧБ	7 000 000			3 500 000	3 500 000
I.3.1.4.	ВНЕДРЯВАНЕ НА НОВИ ПРОИЗВОДСТВА И НОВИ ИЗДЕЛИЯ	5 произв. 5 изделия	2006 2013	ПЧП ЧБ	5 000 000			3 500 000	1 500 000
Цел I.4: Стабилизиране на икономическото развитие									
Мярка I.4.1. Изграждане на съвременни предприятия									
I.4.1.1.	СЪЗДАВАНЕ НА МСП	Създадени 3 бр.	2006 2013	ЧБ	10 000 000	-	-	7 000 000	3 000 000
I.4.1.2.	СЪЗДАВАНЕ НА ПРЕДПРИЯТИЯ С ЧУЖДЕСТРАННО УЧАСТИЕ	Изградени 2 предпр.	2006 2013	ЧБ	20 000 000	-	-	15 000 000	5 000 000

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Мярка I.4.2. Създаване на условия за развитие на МСП									
I.4.2.1.	РАЗРАБОТКА И ПРИЛАГАНЕ НА СПЕЦИФИЧНИ СХЕМИ ЗА КРЕДИТИРАНЕ НА МЕСТНИЯ БИЗНЕС		2006 2009	НПО, ЧБ	15000	3000		7000	5000
<u>ПРИОРИТЕТ II: ОСИГУРЯВАНЕ НА КАЧЕСТВЕНА ЖИЗНЕНА СРЕДА ЗА НАСЕЛЕНИЕТО</u>									
<i>Цел II.1: Осъвременяване на градоустройствената основа на населените места, модернизиране на инфраструктурата и сградния фонд.</i>									
Мярка II.1.1. Усъвършенстване на териториалното устройство и плановата обезпеченост									
II.1.1.1.	РАЗРАБОТВАНЕ НА ОГП НА ОБЩИНА ДРЯНОВО	разработен ОГП	2006 2009	Община	500 000	50 000	450 000		
II.1.1.2.	КАДАСТАРАЛНИ КАРТИ	Изготвени кадастр. карти за 33 нас. м.	2006 2013	Община	1 500 000	200 000	1 300 000		
II.1.1.3.	ПОДРОБНИ УСТРОЙСТВ. ПЛАНОВЕ	Изработен и ПУП за 10 нас. м.	2006 2013	Община	2 000 000	300 000	1 200 000	500 000	
Мярка II.1.2. Усъвършенстване на транспортната инфраструктура									
II.1.2.1.	РЕХАБИЛИТАЦИЯ НА ПЪТ III-609 ГР.ДРЯНОВО-ГР. ТРЯВНА	рехабилит ац. на 20 км	2006 2010	ИА "Пътища "	10 000 000		5 000 000	5 000 000	
II.1.2.2.	РЕКОНСТРУКЦИЯ ПЪТ ГР. СЕВЛИЕВО-ГР.ДРЯНОВО ПРЕЗ С. СКАЛСКО	ремонт и реконстру кц. 20 км	2009 2012	ИА "Пътища "	20 000 000		5 000 000	15 000 000	
II.1.2.3.	УКРЕПВАНЕ ПЪТ III-5002 С.СКАЛСКО-ГР.ГАБРОВО /СВЛАЧИЩЕ/	укрепване свлачище	2006 2008	МРРБ ПКЗНБА К	2 500 000		1 000 000	1 000 000	500 000

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
II.1.2.4.	РЕКОНСТРУКЦИЯ ПЪТ III- 609 ГР. ДРЯНОВО – СЕЛО БУРЯ	ремонт и реконстру кц. 18 км	2008 2012	ИА "Пътища "	16 000 000		6 000 000	10 000 000	
II.1.2.5.	РЕХАБИЛИТАЦИЯ НА ПЪТ 406 -(О.П. СЕВЛИЕВО - В. Т.) - (ДРЯНОВО - ЯНТРА)	7 км	2009	ИА "Пътища "	7 000 000		1 000 000	6 000 000	
II.1.2.6.	РЕМОНТ И РЕКОНСТРУКЦИЯ НА IV КЛАСНА ПЪТНА МРЕЖА	90,3 км	2006 2013	МРРБ ОбА	30 000 000	1 000 000	13 000 000	16 000 000	
II.1.2.7.	ОСН.РЕМОНТ ПЪТНИ СЪОРЪЖЕНИЯ ПО IV КЛАСНА ПЪТНА МРЕЖА	57 бр.	2006 2013	МРРБ ОбА	2 800 000	200 000	1 300 000	1 300 000	
II.1.2.8.	РЕМОНТ И РЕКОНСТРУКЦИЯ НА УЛИЧНА МРЕЖА ГР. ДРЯНОВО, „ЛАРГО” И ПЛОЩ. ПРОСТРАНСТВА	50 км.	2006 2013	ОбА	7 000 000	1 000 000	2 000 000	4 000 000	
II.1.2.9.	РЕМОНТ И РЕКОНСТРУКЦИЯ НА УЛИЧНАТА МРЕЖА В КМЕТСТВОТА	117 км	2006 2013	ОбА	28 000 000	3 000 000	10 000 000	15 000 000	
II.1.2.9.1	РЕМОНТ НА СЪЩЕСТВУВАЩА УЛИЦА В С. ГОСТИЛИЦА ОТ О.Т.121 ДО 122 И ОТ О.Т.157 ДО 160, С. ГОСТИЛИЦА, ОБЩ. ДРЯНОВО, ОБЛ. ГАБРОВО		2006 2013	ОбА	100 000			100 000	
II.1.2.10.	ИНФРАСТРУКТУРА КВАРТАЛ "АПРИЛЦИ", Ж.П.ГАРА, КВАРТАЛ „ИЗГРЕВ”, ЖК „УСПЕХ”		2006 2013	ОбА	2 400 000	400 000	800 000	1 200 000	
II.1.2.11	ИЗГРАЖДАНЕ НА МОСТОВО СЪОРЪЖЕНИЕ НАД ГЛАВЕН ПЪТ I	15 м	2013	МРРБ	5 000 000		5 000 000		
Мярка II.1.3. Усъвършенстване на водостопанската система									
II.1.3.1.	РЕКОНСТРУКЦИЯ ВОДОПРОВОДНА МРЕЖА ГР. ДРЯНОВО	20 км.	2006 2013	ОбА ВИК	2 500 000	80 000	500 000	1 720 000	200 000
II.1.3.2.	ВОДОСНАБДЯВАНЕ НА СЕЛАТА В ОБЩИНА ДРЯНОВО	4 бр. н. м.	2006 2013	ОбА	4 500 000	500 000	3 000 000	1 000 000	
II.1.3.3.	ИЗГРАЖДАНЕ И РЕКОНСТРУКЦИЯ НА КАНАЛИЗАЦИОННАТА МРЕЖА В ОБЩИНА ДРЯНОВО	25 км.	2006 2013	ОбА	8 000 000	1 000 000	4 000 000	3 000 000	
II.1.3.4	КАНАЛИЗАЦИОНЕН КОЛЕКТОР С ПРЕЧИСТВАТЕЛНО СЪОРЪЖЕН. ДРЯНОВСКИ МАНАСТИР	1 бр.	2006 2013	ОбА	1 500 000	200 000	500 000	800 000	
II.1.3.5	ПРЕЧИСТВАТЕЛНО СЪОРЪЖЕНЕ - С. ГОСТИЛИЦА	1 бр.	2007 2012	ОбА	2 000 000	200 000		1 800 000	

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
II.1.3.6.	ПРЕЧИСТВАТЕЛНО СЪОРЪЖЕНИЕ С. Ц. ЛИВАДА		2008 2013	ОбА	2 000 000	200 000		1 800 000	
II.1.3.7.	ПРЕЧИСТВАТЕЛНА СТАНЦИЯ - ДРЯНОВО	1 бр.	2009 2013	ОбА	10 000 000	1 000 000	4 000 000	5 000 000	
II.1.3.8.	ПРЕЧИСТВАТЕЛНО СЪОРЪЖЕНИЕ – С. ГЕША	1 бр.	2006/07	ОбА Симпли Бългер.	1 000 000	100 000			900 000
Мярка II.1.4. Усъвършенстване на енергийната инфраструктура									
II.1.4.1.	РЕКОНСТРУКЦИЯ И РЕМОНТ НА ЕЛЕКТРОПРЕНОСНАТА МРЕЖА		2007 2013	НЕК	10 000 000	1 000 000	1 500 000	7 500 000	
II.1.4.2	ГАЗИФИКАЦИЯ НА ГР.ДРЯНОВО		2007 2013	ЧТК	10 000 000	1 000 000	1 000 000	1 000 000	7 000 000
II.1.4.3	ИЗГРАЖДАНЕ НА ВЕЦ	2 бр.	2006 2013	ОбА ЧБ	8 020 000	20 000		6 000 000	2 000 000
Мярка II.1.5. Ремонт и модернизиране на сградния фонд									
II.1.5.1.	ПОВИШАВАНЕ ЕНЕРГИЙНАТА ЕФЕКТИВНОСТ НА СГРАДНИЯ ФОНД	12 бр.	2006 2013		5 000 000	500 000	3 000 000	1 500 000	
II.1.5.2.	РЕКОНСТРУКЦИЯ И РЕМОНТ НА АДМИНИСТРАТИВНИ СГРАДИ ОБЩИНСКА СОБСТВЕНОСТ И ГРАДСКО ПАЗАРИЩЕ	8 бр.	2006 2009		3 000 000	500 000	2 000 000	500 000	
II.1.5.3	ОСНОВНИ РЕМОНТИ НА ПРОФЕСИОНАЛНА ГИМНАЗИЯ ПО ИКОНОМИКА, ДЕТСКИ ГРАДИНИ И УЧИЛИЩА	14 сгради	2006 2013	Община МОН	1 320 000	100 000	500 000	720 000	-
II.1.5.4	ОСНОВНИ РЕМОНТИ НА ЧИТАЛИЩА И ИСТОРИЧЕСКИ МУЗЕЙ	5 читалища, 4 сгради на ИМ	2006 2013	Община Министер ство на културата , НПО	3 650 000	250 000	2 300 000	1 100 000	-
II.1.5.5	ИЗГРАЖДАНЕ НА ЗДРАВНИ ПУНКТОВЕ В КРАЙНИТЕ КВАРТАЛИ	обособени центрове	2007	Община и НПО	55 000	5 000	20 000	30 000	
II.1.5.6	РЕКОНСТРУКЦИЯ НА БОЛНИЦА, ПОЛИКЛИНИКА И ЗДРАВНИ КАБИНЕТИ	3 сгради	2006 2013	Община	1 500 000	300 000	1 050 000	150 000	
II.1.5.7	ОСНОВЕН РЕМОНТ НА СОЦИАЛНИ ДОМОВЕ И СГРАДИ ЗА СОЦИАЛНИ УСЛУГИ	4 сгради	2006 2013	Община Държава	660 000	60 000	450 000	150 000	-

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
II.1.5.8	ИЗГРАЖДАНЕ НА МЛАДЕЖКИ ЦЕНТЪР	1 център	2006 2008	Община НПО	450 000	50 000	200 000	200 000	-
II.1.5.9	ИЗГРАЖДАНЕ НА СПОРТНИ ПЛОЩАДКИ И СЪОРЪЖЕНИЯ	6 бр.	2006 2010	Община, НПО	200 000	25 000	75 000	100 000	-
II.1.5.10	РЕКОНСТРУКЦИЯ НА СПОРТЕН КОМПЛЕКС „ЛОКОМОТИВ”	1 бр. спортен комплекс	2006 2013	Община	1 150 000	50 000	440 000	660 000	
II.1.5.11	ПРОЕКТИРАНЕ И ИЗГРАЖДАНЕ НА ДОМ ЗА ВЪЗРАСТНИ	Изграден Дом	2010 2013	НПО	1 000 000		100 000	900 000	
II.1.5.12	ОСИГУРЯВАНЕ НА РАВЕН ДОСТЪП ЗА ЛИЦА С УВРЕЖДАНЯ ДО ПУБЛИЧНИТЕ СГРАДИ	Осигурен достъп до 10 сгради	2006 2009	Община	600 000	40 000	160 000	300 000	100 000
II.1.5.13	ПРОЕКТИРАНЕ И ИЗГРАЖДАНЕ НА СТАЦИОНАРЕН ХОСПИС ЗА СТАРИ ХОРА	1 хоспис с 25 легла	2008 2013	Община, НПО, здравни институц ии	600 000	50 000	200 000	350 000	
II.1.5.14	ИЗГРАЖДАНЕ НА СПОРТЕН И РЕХАБИЛИТАЦИОНЕН ЦЕНТЪР ЗА ХОРА С УВРЕЖДАНЯ – ДРЯНОВО	1 бр. изграден център	2007	Община	1 000 000	200 000	300 000	500 000	
II.1.5.15	ИЗГРАЖДАНЕ НА ЦЕНТЪР ЗА ВРЕМЕННО НАСТАНЯВАНЕ НА БЕЗРАБОТНИ И БЕЗДОМНИ ЛИЦА	1 дневен център	2008 2013	Великотърновска Митрополия, Дирекция „Социално подпомагане”, Община	500 000	20 000	100 000	380 000	
II.1.5.16	ИЗГРАЖДАНЕ НА „КЛУБ НА ПЕНСИОНЕРА” ПО СЕЛАТА	2 клуба	2006 2009	Община, НПО	50 000	15 000	35 000		
II.1.5.17	ИЗГРАЖДАНЕ НА КОМПЛЕКСЕН ЦЕНТЪР ЗА СОЦИАЛНИ ДЕЙНОСТИ	1 център	2006 2009	Община, НПО	300 000	30 000	120 000	150 000	

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
II.1.5.18	РЕСТАВРАЦИЯ НА ЦЪРКВИ И ПАМЕТНИЦИ	15 църкви и 26 паметника	2006 2013	Община, МКТ	10 000 000	500 000	1 500 000	8 000 000	
II.1.5.19	ИЗГРАЖДАНЕ НА РЕХАБИЛИТАЦИОНЕН ДНЕВЕН ЦЕНТЪР ЗА ЛИЦА СЪС ЗРИТЕЛНИ УВРЕЖДЕНИЯ	1 дневен център	2006 2007	Община, НПО	8 000	2 000	1 000	5 000	

Цел II.2: Оптимално използване на природните дадености и културно-историческото наследство за развитието на туризма.

Мярка II.2.1. Подобряване на туристическата инфраструктура

II.2.1.1.	РЕКОНСТРУКЦИЯ И МОДЕРНИЗАЦИЯ НА ИНФРАСТРУКТУРАТА В РАЙОНА НА ДРЯНОВСКИ МАНАСТИР	реконстр. 2 бр. паркинги, простр. пред пещерата	2006 2013	Община	2 000 000	400 000	600 000	1 000 000	
II.2.1.2.	РЕСТАВРАЦИЯ И КОНСЕРВАЦИЯ НА КРЕПОСТ „БОРУНА” И „СТРИНАВА”	2 бр.	2006 2013	Община МК	3 000 000	300 000	700 000	2 000 000	
II.2.1.3.	СЪЗДАВАНЕ НА ДИВЕЧОВ РЕЗЕРВАТ	1 бр.	2007 2013	Община ЛРД	2 000 000	200 000			1 800 000
II.2.1.4.	ИЗГРАЖДАНЕ НА ТУРИСТИЧЕСКИ АТРАКЦИИ	2 бр.	2006 2013	Община ТД, ЧБ	2 000 000	200 000		900 000	900 000
II.2.1.5.	РЕСТАВРАЦИЯ И КОНСЕРВАЦИЯ НА „ДИСКОДУРАТЕРА” И РИМСКИТЕ ПЪТИЩА	1 Римско тържище и 3 Римски пътя	2007 2010	Община, МКТ	800 000	20 000	80 000	700 000	
II.2.1.6.	ПРОЕКТИРАНЕ И ПОСТРОЯВАНЕ НА СКИ ПИСТА В РАЙОНА НА ДРЯНОВСКИ МАНАСТИР	1 ски писта	2007	Частен бизнес					600 000

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
П.2.1.7.	ИЗГРАЖДАНЕ НА ТУРИСТИЧЕСКИ ИНФОРМАЦИОНЕН ЦЕНТЪР	1 бр.	2006	Община	50 000				
Цел П.3: Опазване на околната среда и актуализиране на системата за управление на отпадъците									
Мярка П.3.1. Въвеждане на системи за превенция, контрол и последващи действия за опазване на околната среда									
П.3.1.1.	СЪЗДАВАНЕ НА ПУНКТ ЗА ИЗМЕРВАНЕ И КОНТРОЛ НА СЪСТОЯНИЕТО НА КОМПОНЕНТИТЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА	1 пункт	2010 2011	община	2 000 000	50 000	350 000	1 500 000	
П.3.1.2.	СЪЗДАВАНЕ НА ЕКОИНСПЕКТОРАТ КЪМ ОБЩИНАТА	1 отдел	2007 2008	община	30 000	20 000	10 000	-	-
П.3.1.3.	РЕКУЛТИВАЦИЯ НА СЪЩЕСТВУВАЩОТО СМЕТИЩЕ В ГР.ДРЯНОВО	1 сметище / 10.008 дка/ дка/	2010 2011	община	10 000 000	-	2 000 000	8 000 000	-
П.3.1.4.	РЕКУЛТИВАЦИЯ НА НАРУШЕНИ ТЕРЕНИ	6 дка.	2007 2013	община	2 000 000	200 000	600 000	1 200 000	-
Мярка П.3.2. Усъвършенстване на местните нормативни документи и развитие на администрацията									
П.3.2.1.	АКТУАЛИЗИРАНЕ НА ЦЯЛОСТНАТА ОБЩИНСКА ПРОГРАМА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА	1 програма	2007- 2008	община	10 000	10 000	-	-	-
П.3.2.2.	УСЪВЪРШЕНСТВАНЕ НА МЕСТНИТЕ НОРМАТИВНИ ДОКУМЕНТИ, СВЪРЗАНИ С ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА	-	2007 2013	община	1 000	1 000	-	-	-
П.3.2.3.	ПОВИШАВАНЕ НА КВАЛИФИКАЦИЯТА НА КАДРИТЕ В ОТДЕЛ "ОС"	6 човека	2007 2013	община	20 000	5 000	5 000	10 000	-
Мярка П.3.3. Съхраняване на био-разнообразието и защитените територии									
П.3.3.1	РАЗРАБОТВАНЕ НА ОБЩИНСКА ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ЗАЩИТЕНИТЕ ТЕРИТОРИИ И БИОРАЗНООБРАЗИЕТО	2 програми	2008 2010	община	5 000	5 000	-	-	-
П.3.3.2.	ВЪЗСТАНОВЯВАНЕ И ПОДДЪРЖАНЕ НА ЗЕЛЕНИТЕ ПЛОЩИ	дка	2007 2013	община	1 400 000	100 000	100 000	1 000 000	200 000
П.3.3.3.	ПОЧИСТВАНЕ НА ПОРЕЧИЯТА НА РЕКА ДРЯНОВСКА, РЕКА ЯНТРА.	Км.	2007 2013	Община Държава	6 000 000	1 000 000	5 000 000		

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Мярка П.3.4. Модернизация на системата за управление на отпадъците									
П.3.4.1.	ИЗЧИСТВАНЕ И РЕКУЛТИВАЦИЯ НА НОВООБРАЗУВАНИ НЕРЕГЛАМЕНТИРАНИ СМЕТИЩА	15 дка	2006 2013	община	100 000	30 000	-	60 000	10 000
П.3.4.2.	ВЪВЕЖДАНЕ НА ПИЛОТНА СИСТЕМА ЗА РАЗДЕЛНО СЪБИРАНЕ В ГР. ДРЯНОВО	въвеждане	2006 2010	община	1 000 000	100 000	300 000	600 000	-
П.3.4.3.	ОСИГУРЯВАНЕ НА НОВА ТЕХНИКА И СЪДОВЕ	3 машини, 3 000 съда	2006 2011	община	1 600 000	200 000	400 000	1 000 000	-
П.3.4.4.	ВЪВЕЖДАНЕ НА НОВА СИСТЕМА НА СМЕТОСЪБИРАНЕ И ОБРАБОТВАНЕ НА БИТОВИ ОТПАДЪЦИ – РЕГИОНАЛНО ДЕПО		2006 2013	община	1 000 000	100 000	600 000	300 000	-
П.3.4.5.	СЪЗДАВАНЕ НА ПУНКТОВЕ ЗА СЪБИРАНЕ И СЪХРАНЕНИЕ НА ОПАСНИ ОТПАДЪЦИ	5 пункта	2008 2010	община	60 000	10 000	10 000	30 000	10 000
Мярка П.3.5. Повишаване ролята на гражданското общество									
П.3.5.1.	ИЗЛЪЧВАНЕ НА РУБРИКИ С ЕКОЛОГИЧНА НАСОЧЕНОСТ ПО МЕСТНИТЕ МЕДИИ	1 седмично	2006 2013	Община, местни медии	50 000	25 000	-	20 000	5 000
П.3.5.2.	ДИПЛЯНКИ И БРОШУРИ	3 500 бр. годишно	2006 2013	Община, НПО сектор	5 500	2 000	-	3 500	-
П.3.5.3.	ПРОВЕЖДАНЕ НА ЕКОЛОГИЧНИ ИНФОРМАЦИОННИ ДНИ ПО НАСЕЛЕНИ МЕСТА	2 годишно	2006 2013	Община, НПО сектор	15 000	5 000	-	10 000	-
П.3.5.4.	СЪЗДАВАНЕ НА МЕСТНА ЕКОЛОГИЧНА НПО	1НПО	2007	НПО сектор	1 000	-	-	-	1 000
П.3.5.5.	РАЗРАБОТВАНЕ НА СЪВМЕСТНИ ЕКОЛОГИЧНИ ПРОЕКТИ ЧРЕЗ ПУБЛИЧНО- ЧАСТНИ ПАРТНЬОРСТВА		2007 2013	Община, НПО сектор	30 000	10 000	-	10 000	10 000
Мярка П.3.6. Екологично възпитание на подрастващото поколение									

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
П.3.6.1.	ПРОВЕЖДАНЕ НА "ЗЕЛЕНИ УЧИЛИЩА"	1 годишно за всяко училище	2006 2013	Училища, НПО сектор, Община	50 000	-	5 000	15 000	30 000
П.3.6.2.	УЧАСТИЕ В ЕКОЛОГИЧНИ ИНИЦИАТИВИ	2 прояви годишно	2007 2013	Община, училища , НПО сектор	15 000	7 000	7 000	1 000	-
П.3.6.3.	ПРОВЕЖДАНЕ НА ЧАСОВЕ ПО ЕКОЛОГИЯ В ДЕТСКИ ГРАДИНИ И УЧИЛИЩА	1 час месечно	2007 2013	МОН, МОСВ, Учебни заведени	7 000	-	7 000	-	-

Цел П.4. Съхраняване и развитие на традициите в социалната сфера

Мярка П.4.1 Актуализиране на образователната система

П.4.1.1.	ПРЕСТРУКТУРИРАНЕ НА УЧИЛИЩНАТА МРЕЖА		2006 2010	Община Държ. институц ии	100 000	50 000	50 000	-	-
П.4.1.2.	РАЗКРИВАНЕ НА НОВИ СПЕЦИАЛНОСТИ В УЧИЛИЩАТА, СЪОБРАЗНО НУЖДИТЕ НА ПАЗАРА НА ТРУДА		2007 2013	Обл.КЗ Община, учил. Ръков., Д"БТ", МОН	300 000	30 000	270 000		
П.4.1.3.	ОСИГУРЯВАНЕ НА НОВО ОБОРУДВАНЕ И ОБЗАВЕЖДАНЕ ЗА ДЕТСКИ ГРАДИНИ И УЧИЛИЩА	за 13 учебни заведения	2006 2013	Община, МОН	1 240 000	100 000	840 000	250 000	50 000
П.4.1.4.	ВЪЗСТАНОВЯВАНЕ НА СТОЛОВОТО ХРАНЕНЕ В УЧИЛИЩАТА	В 4 училища	2008 2010	Учил. ръководс тва, Община	1 000 000	700 000	200 000	100 000	

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
П.4.1.5.	СЪЗДАВАНЕ НА КОЛЕЖ ПО ИКОНОМИКА И ТУРИЗЪМ	1 колеж	2006	Община, МОН, бизнес, учил.рък оводства	1 000 000	100 000	400 000	500 000	
П.4.1.6.	ВЪВЕЖДАНЕ НА ИНТЕНЗИВНО КОМПЮТЪРНО ОБУЧЕНИЕ И РАБОТА С ВИСОКО СКОРОСТЕН ИНТЕРНЕТ	За всички училища	2006 2009	Държ. институции	65 000	-	65 000	-	-
П.4.1.7.	ВЪЗСТАНОВЯВАНЕ НА УЧИЛИЩНОТО МЕДИЦИНСКО И СТОМАТОЛОГИЧНО ОБСЛУЖВАНЕ И ПРОФИЛАКТИКА	Във всяко училище	2007 2008	Община, държ. инстит.	400 000	40 000	300 000	60 000	

Мярка П.4.2 Подобряване на здравното обслужване

П.4.2.1.	ОСИГУРЯВАНЕ НА СПЕЦИАЛИЗИРАН ТРАНСПОРТЕН ДОСТЪП ЗА ОБСЛУЖВАНЕ НА ОТДАЛЕЧЕНИТЕ СЕЛА	2 бр. транспортни средства за всички села	2006 2008	Община	25 000	25 000	-	-	-
П.4.2.2.	ВЪВЕЖДАНЕ НА СИСТЕМА ЗА АКТИВНА ПРОФИЛАКТИКА НА ЗДРАВЕТО	-	2007 2008	Община, Държ. институции	150 000	-	100 000	50 000	-
П.4.2.3.	ОСИГУРЯВАНЕ НА МОДЕРНА ТЕХНИКА ЗА БОЛНИЦАТА	спец. мед. техника и трансп. ср.	2006 2013	Болница	150 000	-	150 000	-	-
П.4.2.4.	ОСИГУРЯВАНЕ НА НОВО ОБОРУДВАНЕ И ОБЗАВЕЖДАНЕ ЗА СОЦИАЛНИ ОБЕКТИ И ОРГАНИЗАЦИИ	за 6 инст.	2006 2013	Община, Държава	1 000 000		300 000	700 000	-

Мярка П.4.3 Подобряване на социалните услуги и работа със специфични социални групи

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
II.4.3.1.	ОБУЧЕНИЕ НА КАДРИ ЗА СОЦИАЛНИТЕ ДЕЙНОСТИ	20 души	2006 2010	Община, Социалн и инст.	120 000	10 000	10 000	100 000	-
II.4.3.2.	РАЗРАБОТВАНЕ И ПРИЛАГАНЕ НА ПРОГРАМИ ЗА РЕСОЦИАЛИЗАЦИЯ НА ЛИЦА ОТ РИСКОВИ ГРУПИ	3 програми	2006 2013	Соц. институц ии, Община	20 000	-	-	20 000	-
II.4.3.3.	СЪЗДАВАНЕ НА КОНСУЛТАТИВЕН ЦЕНТЪР ЗА РАБОТА С РОДИТЕЛИ ОТ РАЗЛИЧНИТЕ ЕТНОСИ	Обособен център	2007	НПО Община	16 000	2 000	4 000	10 000	
II.4.3.4.	РАЗРАБОТВАНЕ НА ДЪЛГОСРОЧНА ПРОГРАМА И ПРЕВАНТИВЕН ИНФОРМАЦИОНЕН ЦЕНТЪР ПО ПРОБЛЕМИТЕ НА НАРКОМАНИИТЕ	Разработе на програма	2006	Община НПО	10 000	2 000	8 000		
II.4.3.5.	НОВО ОБОРУДВАНЕ И ОБЗАВЕЖДАНЕ НА СПОРТНИ КЛУБОВЕ И СПОРТНИ ОБЕКТИ	оборудван е 2 клуба 1 обект	2006 2008	Община НПО	180 000	60 000	20 000	100 000	
II.4.3.6.	НОВО ОБОРУДВАНЕ И ОБЗАВЕЖДАНЕ ЗА КУЛТУРНИ ИНСТИТУЦИИ И ОРГАНИЗАЦИИ	за 5 читалища	2007 2013	Община ЧН и МК	120 000	10 000	70 000	40 000	-
Мярка II.4.4. Инициативи за осмисляне на свободното време									
II.4.4.1.	СЪЗДАВАНЕ НА НОВИ МЕСТНИ КЛУБОВЕ ПО ИНТЕРЕСИ	4 бр.	2006 2009	Община, Читалища НПО	5 000	2 000	3 000	-	-
II.4.4.2.	ОРГАНИЗИРАНЕ НА СПОРТНИ СЪСТЕЗАНИЯ: ОБЩИНСКИ, РЕГИОНАЛНИ, НАЦИОНАЛНИ, МЕЖДУНАРОДНИ	20 прояви годишно	2007 2013	Община,с портни клубове	260 000	80 000	20 000	160 000	
II.4.4.3.	РАЗШИРЯВАНЕ И РАЗНООБРАЗЯВАНЕ КУЛТУРНИЯ КАЛЕНДАР НА ОБЩИНАТА (РЕАЛИЗИРАНЕ НА НОВИ ИНИЦИАТИВИ)	10 прояви годишно	2006 2013	Община, НПО	360 000	40 000	200 000	100 000	20 000
II.4.4.4.	СЪЗДАВАНЕ, РАЗШИРЯВАНЕ И ЗАДЪЛБОЧАВАНЕ НА МЕЖДУНАРОДНИТЕ КОНТАКТИ С ОБЩИНИ, ТВОРЦИ, ТВОРЧЕСКИ ГРУПИ, МЛАДЕЖКИ ОРГАНИЗАЦИИ, СПОРТНИ КЛУБОВЕ И ИНСТИТУЦИИ	Сключени 6 договора	2006 2013	Община, НПО, държава	200 000	20 000	30 000	150 000	
II.4.4.5.	УЧРЕДЯВАНЕ СТИПЕНДИЯ „К. ФИЧЕТО“ ЗА СПЕЦИАЛНОСТ „АРХИТЕКТУРА“, „ВИК“, „ЛАНДШАФТЕН АРХИТЕКТ“	6 души	2006 2012	Община	18 000	18 000	-	-	

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
П.4.4.6.	СТИМУЛИРАНЕ НА МЛАДЕЖКИ НПО ЗА УЧАСТИЯ В ПРОЕКТИ	Разработен и 18 проекта	2006 2013	Община, НПО	18 000	18 000			
П.4.4.7.	УЧАСТИЕ В НАЦИОНАЛНИ ПРОГРАМИ ЗА ЗАЕТОСТ	7-8 програми, 600 души	2006 2013	Община, Държавни институции, Частен бизнес	7 000 000	250 000	6 500 000	-	250 000
П.4.4.8.	РАЗРАБОТВАНЕ И ПРИЛАГАНЕ НА МЕСТНИ ИНИЦИАТИВИ ЗА ЗАЕТОСТ	2-3 програми, 30 души	2006 2013	Община	380 000	100 000	-	180 000	100 000
П.4.4.9.	РЕАЛИЗИРАНЕ НА ПРОГРАМИ ЗА ЗАЕТОСТ НА РИСКОВИ ГРУПИ	1-2 програми, 40 души	2006 2013	Община, Държавни институции	500 000	20 000	150 000	300 000	30 000

IV.3. Организация на изпълнението.

Пряка отговорност за изпълнението на общинския план за развитие ще носи кметът на общината, съгласно разпоредбите на Закона за регионално развитие (чл. 27). Той може да делегира на своите заместници да отговарят за изпълнението на отделни задачи по плана, които са в съответния им ресор.

По решение на кмета, одобрено от Общинския съвет, може да се създаде Обща Координационна Група за изпълнение на плана, а по всяка от сферите на развитието “Икономическо развитие”, “Инфраструктура и околна среда” и “Социална сфера” Тематични Групи за изпълнение. Като основа за формирането на тези групи могат да послужат създадените за разработването на общинския план работни групи. Ролята на тематичните групи ще бъде да съдействат и подпомагат подготовката и осъществяването на изпълнението на дейностите, включително чрез осигуряване на информация, консултации, привличане на подходящи партньори, съвместно разработване на проекти и тяхното управление.

Изпълнението на плана ще се осъществява чрез годишни програми за реализация. В тях ще се конкретизират мерки и дейности, които са предвидени за изпълнение в съответната година, имат проектна готовност и са финансово обезпечени или са с голяма вероятност да получат финансиране от различните източници. В годишните програми за реализация трябва да намерят място дейностите, за които са разчетени средства по общинския бюджет за съответната година, предвидени са средства от държавния бюджет, одобрени са или се очакват средства по проекти на национални и международни програми, има ясна индикация и деклариран намерения за инвестиции от страна на частния бизнес и държавни фирми.

IV.4. Система и процедури за наблюдение /мониторинг/ и оценка на изпълнението на ОПР /вкл. индикатори за наблюдение на изпълнението/. Процедури за актуализация на ОПР.

Мониторинг и оценка на изпълнението /вкл. индикатори за наблюдение/.

Разработването и прилагането на ясни процедури за наблюдение върху изпълнението на плана е от изключително важно значение за получаване на точна и навременна представа за това дали се постигат заложените цели и приоритети на развитието, за откриване на пропуски, трудности и спънки в реализацията на отделна дейност или комплекс от дейности, за настъпили сериозни промени в средата и обстоятелствата, налагащи коригиращи действия.

Контролът върху изпълнението на общинския план ще се осъществява от Кмета и Общинския съвет. С оглед постигане на оптимален ефект и оперативност в процеса на мониторинг и оценка на изпълнението ще се създаде Мониторингова група, в която ще бъдат включени общински съветници, представители на Общинската администрация и представители на другите институции – неправителствения сектор, бизнеса, държавни структури. Броят и съставът на Мониторинговата група се одобрява с решение на Общинския съвет. Ролята на тази група е да следи изпълнението на общинския план за развитие, да дава насоки и препоръки за корекции в действията на групите за изпълнение, да изготвя и представя

на Общинския съвет и Кмета годишни доклади с оценка за изпълнението на плана за развитие. В докладите следва да бъде отразено: кои от поставените задачи за съответния период са изпълнени и кои не са; степента на достигане на заложените индикатори; причини за пълно или частично неизпълнение на отделни или комплекс от дейности; настъпили промени и необходимост от преориентация към други дейности, мерки и цели. Окончателни доклади за изпълнението на плана в края на всяка година и заключителен доклад за целия период се изготвя от Кмета на общината, като докладите се внасят за одобрение от Общинския съвет.

При оценката на изпълнението ще се наблюдават няколко групи основни индикатори, разпределени по сектори както следва:

За икономическото развитие:

- Брутен вътрешен продукт, вил. по отрасли
- Брой стопански единици, вкл. по отрасли
- Нетни приходи от продажби, вкл. по отрасли
- Разходи за ДМА, вкл. по отрасли
- Брой фирми с внедрени системи за качество по ISO и др.
- Заети площи с култури и средни добиви
- Размер на обработваемата земя и пустеещи земи
- Брой животни и средна продуктивност
- Брой туристи
- Брой превозени пътници по видове транспорт
- Обем на строителството
- Обем на външните инвестиции
- Обем на отпуснати кредити, вкл. по отрасли
- Обем привлечени средства от външни програми и проекти

За социалната сфера:

- Брой на населението
- Основни демографски характеристики /брачност, раждаемост, смъртност, механичен и естествен прираст/
- Брой заети и безработни лица и коефициенти на заетост и безработица
- Обхванати лица от програми за заетост

Обхванати лица от социалните услуги

Средна работна заплата и среден доход на домакинство

Брой деца в детски градини и ученици в училищата

Усвоени средства за изграждане и ремонт на социалната инфраструктура

Усвоени средства за закупуване на ново оборудване и обзавеждане

Усвоени средства за културни и спортни инициативи

За инфраструктурата:

Брой или км. изградени/ремонтирани/подменени елементи на пътната инфраструктура /пътища, улици, пътни съоръжения и др./

Брой или км. изградени/ремонтирани/подменени елементи на енергийната инфраструктура /подстанции, трафопостове, мрежи и др./

Брой или км. изградени/ремонтирани/подменени обекти на водостопанската инфраструктура /водоеми, водопроводи, мрежи, канализации, хидромелиоративни съоръжения/

Брой или км. изградени/ремонтирани/подменени елементи на съобщителната инфраструктура /централи, клетки, кабелни мрежи, станции и др./

Площ санирани жилища

Брой актуализирани устройствени планове

За околната среда:

Замервания на параметрите на компонентите на околната среда /състояние на въздуха, водите, почвите, шума/

Брой/площ нерегламентирани сметища

Новосъздадени или благоустроени зелени площи

Съществен елемент от мониторинга и преценката за това доколко и как е изпълнен общинският план за развитие, ще бъде предвидената по закон междинна оценка на изпълнението, която ще се направи след изтичане на третата година на плановия период, т. е. в началото на 2010 год.

Актуализация на ОПР

Реализацията на стратегически план за развитие на община е сложен и многообразен процес, свързан с влиянието на фактори и обстоятелства в един сравнително дълъг период от време, при различни политически, икономически и социални ситуации, въздействие на международни фактори и промени в микро- и макросредата. Много е важно да се подчертае, че общинският план дава перспективи и насоки за развитие и те не могат да бъдат строга рамка, ограничаваща възможните мерки и дейности.

Следователно, не е възможно да се предвидят точно всички промени, които ще настъпят при изпълнението на плана и програмата за реализацията му. Поради тези причини, изпълнението на общинския план следва да се възприема като един непрекъснат процес на наблюдение, контрол и актуализация, учейки се от грешките, трудностите и неуспехите и коригиране на съществуващите вече насоки за развитие и дейности, адаптирайки ги към настъпилите нови обстоятелства и променена среда.

Актуализацията на общинския план ще се извършва при настъпили съществени политически и социално-икономически промени и необходимост от корекции в набелязаните цели и приоритети. Конкретни корекции по изпълнението на дейностите ще се отразяват в годишните програми за реализация. Както в единия, така и в другия случай ще се вземат предвид докладите на Мониторинговата група.

Процесът на актуализация се организира от кмета на общината като актуализираният общински план и програмите за реализация се одобряват от Общинския съвет.

IV.5. Мерки за осигуряване на публичност и прозрачност при реализацията на ОПР.

Одобреният от Общинския съвет план за развитие на Община Дряново за периода 2007-2013 година ще бъде предоставен в електронен вид на всички кметства и важни местни институции. Разпечатани копия на плана ще са на разположение на гражданите при секретаря на общината и в стаята на Председателя на Общинския съвет.

Пълният текст на общинския план за развитие ще бъде поместен на уеб-страницата на Общината и периодично ще се актуализира с допълнителни доработки, информация за изпълнението, разработвани, разработени и спечелени проекти по плана, годишните програми за реализация.

На информационно табло пред сградата на общината ще се поставят информации по отделни компоненти от плана за развитие, които касаят конкретни дейности или инициативи.

Периодично в местните медии, телевизия и вестник, ще се отразяват материали от плана, включително ще се организират тематични дискусии по изпълнението на отделните мерки и дейности.

Преди разработването на всяка годишна програма за реализация на плана чрез медиите ще се съобщава на широката общественост какво конкретно се предлага да бъде включено в съответната програма и ще се събират мнения и предложения в писмен и електронен вид. Преди окончателното оформяне на годишната програма за реализация ще се провежда публично обсъждане. Подобно широко публично обсъждане ще се прави при всяка актуализация на плана, наложена от настъпили сериозни промени в социално-икономическата среда и нововъзникнали проблеми и потребности.

При реализацията на плана ще се разчита на активното участие на местния бизнес и на гражданското общество; ще се наблегне на ролята на неправителствените организации; ще се търси сътрудничество с всички местни структури, които могат да съдействат и допринесат за по-успешно и качествено изпълнение на дейностите; ще се изграждат публично-частни партньорства с бизнеса и НПО сектора за съвместно разработване, кандидатстване и управление на проекти.

ПРОТОКОЛ

№46

25.01.2006г.

ОТНОСНО: 5. Допълване на Общински план за развитие на Община Дряново за 2006-2013 година.

Докл.: инж.Д. Данков – кмет на община Дряново.

.....
РЕШЕНИЕ №330

На основание чл.21 ал.1 т.12 от ЗМСМА и във връзка с чл.14 ал.4 от Закона за регионалното развитие, Общински съвет - Дряново **допълва** Общински план за развитие 2006 - 2013 година на Община Дряново в Раздел „Индикативна финансова таблица” , Приоритет I – „Повишаване жизнения стандарт на населението и намаляване на социалния риск” като след Мярка I.4.2., **добавя** Мярка I.4.3.– „Развитие на модерно селско и горско стопанство” и Мярка I.4.4.– „Балансирано управление на горите” /Съгласно приложението/.

ГЛАСУВАЛИ

ЗА
15

ПРОТИВ
0

ВЪЗДЪРЖАЛ СЕ
1

.....
ОБЩНСКИ СЪВЕТ – ДРЯНОВО

ПРЕДСЕДАТЕЛ:/п/
/Цв.ЙОРДАНОВ/

ВОДИЛ ПРОТОКОЛА:/п/
/Р. ВЪЛКОВА/

Вярно с оригинала при ОбС – Дряново, техн. сътрудник: /п/
/Р. Вълкова/

IV.2. ИНДИКАТИВНА ФИНАНСОВА ТАБЛИЦА									
№	Дейност	Индикатор за постигане	Срок за изпълнение	Отговорни институции	Необходими средства /лв/	Източници на финансиране /лв/			Частни средства
						Средства на местните власти	Средства от държавния бюджет	Фондове на ЕС, друга чуждестранна и донорска помощ	
Мярка I.4.3 Развитие на модерно селско и горско стопанство									
1.4.3.1.	Сдружаване на собствениците на земи и ЗП за ефективно прилагане на съвременни технологии и методи на управление в земеделието	2 орг	2007	Частен бизнес	70000	--	-	70000	-
1.4.3.2	Повишаване образователноквалификационното равнище на земеделските производители	100 ЗП	2007-2010	Частен бизнес, община	60000	-	10000	50000	-
1.4.3.3	Възстановяване на традициите в овощарството	500дка възстановени овенас.	2008-2010	Частен бизнес	100000	-	-	50000	50000
1.4.3.4	Усвояване на пустеещи земи с цел подобряване на фуражната база на животновъдството	3000 дка	2007-2009	Частен бизнес	30000	-	-	30000	-
1.4.3.5	Производство на нетрадиционни за района култури с екологично чиста продукция	100 дка	2009-2012	Частен бизнес	100000	-	-	50000	50000
1.4.3.6	Модернизация на машинно тракторния парк	3бр	2007-2010	Частен бизнес	100000	-	-	50000	50000
1.4.3.7	Развитие на конкурентноспособността на животновъдството	2 ферми	2012	Частен бизнес	1500000	-	-	1000000	500000
Мярка I.4.4 Балансирано управление на горите									
1.4.4.1	Развитие на дейности свързани с използването на горския фонд	2	2007-2010	Частен бизнес, община	170000	10000	50000	100000	10000
1.4.4.2	Залесяване на ерозирани терени съвместно с НПО	200дка	2006-2010	Община, ДД	100000		25000	75000	-